

POSVETOVANJE SOCIALISTIČNE ZVEZE V ILIRSKI BISTRICI

Za hitrejšje razumevanje novih odnosov

Med posvetovanji, ki jih je Socialistična zveza te dni priredila po naših občinah pod naslovom »Komuna pogojih nove delitve dohodka« je bilo v koprskem okraju prvo takšno minulo soboto v Ilirski Bistrici, kjer se je v klubu JLA zbralo nad sto predstavnikov javnega življenja te občine. Po uvodnem poročilu predsednika občinskega odbora SZDL Guštinčiča, v katerem je ta obdelal nekatere poglede in naloge Socialistične zveze pri uvajanju novega gospodarskega sistema in nove delitve dohodka, se je razvila obširna razprava, v kateri so v celodnevem delu posvetovanja diskutanti osvetlili predvsem novo delitev dohodka v negospodarskih vejah našega udejstvovanja — v šolstvu, zdravstvu, in socialnem varstvu in v upravnih službah. Zal so v razpravi najbolj tehtne misli prispevali le povabljeni gostje, medtem ko je bilo s terena manj glasov. Omembe vredno je bilo priporočilo, naj bi čimprej izvolili nove šolske odbore, za njihove člane pa priredili kratek seminar, na katerem bi se spoznali z vsebino svojega dela v prihodnje, ko bo prav od teh družbenih organov odvisno, kako bo tekla delitev dohodka v šolstvu in kako bodo na sploh delovale naše reformirane šole v novem sistemu. Od aktivnosti družbenih organov pri drugih službah in predvsem od aktivnosti članov Socialistične zveze v teh organih pa bo v bodoče nasploh odvisno, če in kako se bodo naši delovni ljudje v teh službah oteslili uradništva in mezdnih odnosov ter postali enaki z delavci v proizvodnji. Prav naloga SZDL pa je zdaj, pospešiti proces spreminjanja teh odnosov, predvsem pa spreminjanja miselnosti pri nosilcih omenjenih služb, zakaj le od njih samih bo posledje odvisno, kako si bodo s svojim delom pridobivali potrebna sredstva za svoje delo in življenje in kako bodo ta sredstva delili.

Okrajni odbor SZDL je v tem smislu že pripravil kratke seminarje za nove člane šolskih odborov, ki morajo biti v kratkem izvoljeni, na katerih naj bi skupaj s šolskimi proučili nove metode dela v skladu z vsemi spremembami. Na posvetovanju v Ilirski Bistrici pa so sprejeli posebno priporočilo občinskemu ljudskemu odboru, naj takoj skliče izredne zbornice volivcev, na katerih bi med drugim izvolili tudi nove šolske odbore. V luči novih odnosov so na posve-

Obisk iz Indonezije

Včeraj je prispel na povabilo predsednika Tita na uradni obisk v Jugoslavijo predsednik indonezijske republike dr. Ahmed Sukarno. To je njegov četrti obisk pri nas. Hkrati je na povabilo našega državnega sekretarja za narodno obrambo Ivana Gošnjaka prav tako včeraj prispel na sedemdnevni obisk minister za državno varnost republike Indonezije general Abdul Harris Nasution s soprogo.

PRISRČNO SNIDENJE

V nedeljo je Poverjeništvu Društva novinarjev Slovenije iz Kopa priredilo obisk slovenskih in italijanskih novinarjev iz Kopa in Nove Gorice zamejskim novinarjem v Trstu, Gorici in Cedadu. Novinarji Radia Koper, Slovenskega Jadrana, Primorskih novic in Dela so si v družbi novinarjev Primorskega dnevnika, Gospodarstva in Matajurja ogledali Gorisko, Furlanijo in Slovensko Benečijo ter v prisrčnem razgovoru utrdili medsebojne stike. Dalj časa so se zadržali v Cedadu, kjer so obiskali tamkajšnji muzej, nato pa napravili izlet do Skrutova in Podbonesca v Slovenski Benečiji. Povsod so bili zelo prisrčno sprejeti. Na povratku v Jugoslavijo so v Trstu obiskali tudi uredništvo Primorskega dnevnika, kjer je bilo sklenjeno, da bodo zamejski slovenski novinarji v kratkem obiskali naše kraje.

tovanju obravnavali še vprašanja upravnih služb in delavcev v njih, uvajanje ekonomskih enot in delitev dohodka po gospodarskih organizacijah, probleme stanovanjske skupnosti, prosvetnih ustanov, zlasti otroškega vrta itd.

Za posvetovanja vlada povsod precejšnje zanimanje, poudarka pa so deležna tudi s strani republiških in zveznih organov SZDL in tudi republiških in okrajnih sindikalnih forumov. Zal je udeležba nekaterih pred-

stavnikov zlasti iz republiškega središča bolj formalnega značaja, posebno še, če slabo bran in vnaprej pripravljen sestavek kot prispevek v razpravi ne zadene žeblja na glavo.

Vsekakor pa lahko trdimo, da je bilo posvetovanje zelo plodno in je razčistilo marsikatero še nejasno stališče pri udeležencih. V vrsti sprejetih sklepov in priporočil se zrcali želja, da bi čimprej tudi v Il. Bistrici osvojili vse pridobitve, ki jih nosi s seboj naš čas — res naš, specifično jugoslovanski čas. rb

ZA PIKNIK V POSTOJNI

V Postojni se že nekaj tednov skrbno pripravljajo na prireditev letošnjega piknika slovenskih izseljencev v ZDA. Piknik bo 4. julija — na dan neodvisnosti ZDA — v parku Gozdarskega šolskega centra na Tržaški cesti.

Računajo, da bo 4. julija obiskalo Postojno več sto rojakov iz Amerike, ki se mude na obisku v domovini, poleg njih pa še, več tisoč domačinov in turistov. Priprave za piknik vodi Turistično-olepševalno društvo Postojna ob sodelovanju ostalih družbenih in gospodarskih organizacij v občini. Po pripravah, ki so zavzele tolikšen obseg kot redkokdaj ob prirejanju drugih prireditev v tem mestu, se da sklepati, da se želijo Postojnčani zares potruditi.

ZAČELE SO SE DELAVSKE ŠPORTNE IGRE V POSTOJNI

Sijajna propaganda rekreacije

V čast 20. obletnice ljudske vstaje so se prejšnji teden začele v Postojni tradicionalne občinske delavske športne igre. Letos nastopa v 196 ekipah skoraj 1000 tekmovalcev delovnih kolektivov postojnske občine. Tolikšna udeležba pomeni svojevrsten rekord, ki govori v celoti v prid trditvi, da je med delavstvom izredno zanimanje za športno rekreacijo.

Množična tekmovanja v Postojni privabljajo na desetera igrišča iz dneva v dan večje število gledalcev. Organizacija iger, ki jo

vodi posebna komisija pri ObSS pod vodstvom Ljube Miklavčiča, poteka doslej brezhibno. Čeprav igre še niso dosegle vrhunca, je moč že danes reči, da bodo tako po množičnosti in kvaliteti kot po propagandnem učinku za razvoj delovne rekreacije presešla vsa pričakovanja.

Doslej so zaključili tekmovanje samo v namiznem tenisu in teku. V nekaterih disciplinah so že znani finalisti, medtem ko bosta tekmovanja v balinanju in streljanju z zračno puško verjetno trajali vse do konca meseca.

V namiznem tenisu je tekmovalo 18 moštev. Najprej so se pomerila v izločilnih tekmah, nato pa zmagovalci le-teh v polfinalu, ki je postreglo z naslednjimi izidi: GG — Nanos II 3:0, Nanos I — PTT 3:0, Banka — TMI 3:0 in LIV — Vojne ustanove 3:0. V polfinalu so moštva dosegla naslednje rezultate: GG — Nanos I 2:1, Banka — LIV 2:1. V finalu je ekipa banke v postavi Borjančič, Pardo in Lovko premagala moštvo GG z 2:1 in s tem postala prvi zmagovalec v letošnjih igrah.

V teku na 1500 m je zmagal Čič (PTT) pred Vilharjem (Teograd) in Pelleschierjem (Avtoprevoznikstvo). Tudi v tej disciplini je odnesla ekipno zmago kombinirana ekipa Narodne banke in Komunalne banke v Postojni.

V nogometu tekmuje 9 moštev, ki so dosegla v 1. kolu naslednje izide: Gradnje — Mestne trgovine 3:0, Vojne ustanove — Banka 3:1, Nanos — Javor 1:1 (streljanje enajstmetrovk 5:3) in LIV — TMI 5:0. Zmagovalci 1. kola so dosegli v nadaljevanju tekmovanja te izide: LIV — GG 6:0, Nanos — Gradnje 4:0 (Vojne ustanove proste). Zmagovalne tri ekipe bodo igrale turnir za razvrstitve od 1. do 3. mesta.

Na dveh odbojgarskih igriščih se je predstavilo 18 moštev delovnih kolektivov. Zmagovalci izločilnih srečanj so dosegli v nadaljevanju tekmovanja naslednje rezultate: Deško vzgajališče (Planina) — Vojne ustanove 3:1, LIV — Gradnje 3:0, Banka — Javor (Pivka) 3:0 (ŽTP prost). V polfinalu je Deško vzgajališče premagalo ŽTP s 3:1 in LIV Banko s 3:1. Zmagovalca se bosta pomerila za 1. in 2. mesto, o uvrstitvi na nadaljnji dve mesti pa bo odločala tekma med premaganima iz polfinala.

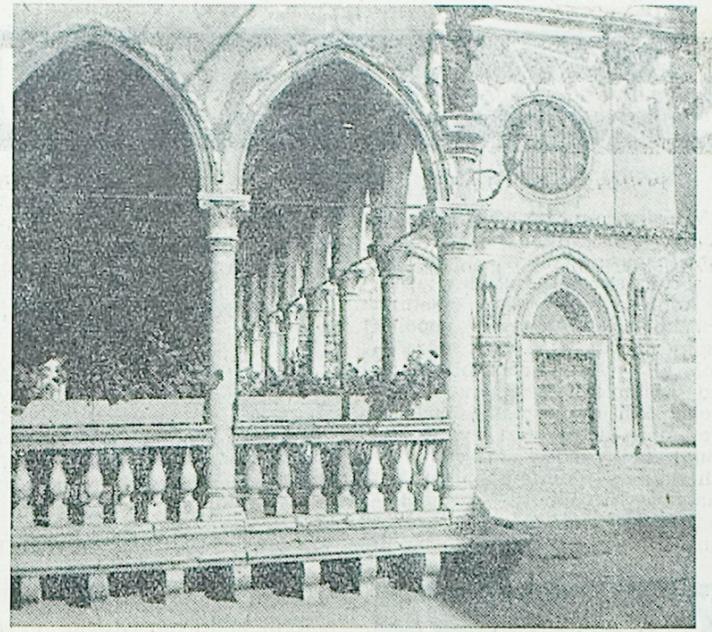
V ženski konkurenci so odbojkarice ŽTP premagale Javor z 2:0. Ekipa ŽTP (ženske) je osvojila prvo mesto v namiznem tenisu z zmago nad Mestnimi trgovinami 3:0.

O ostalih rezultatih bomo poročali v prihodnjih številkah našega lista. (ma)

Priprave na republiško proslavo

Tudi v koprskem okraju so že pričeli z zbiranjem prijav za udeležbo na osrednji republiški proslavi Dneva vstaje in hkrati jubilejnega letošnjega leta naše revolucije. Po naših delovnih kolektivih se množično odzivajo vabilu na udeležbo na paradi v Ljubljani in prireditvi v Žužemberku. Načrt proslave predvideva dne 21. julija zvečer veliko parado v Ljubljani, naslednji dan pa vrsto prireditev v partizan-

skem trgu Žužemberku na Dolenskem, o čemer bomo oodrobnjeje še pisali. Predvideno je, da bo iz koprškega okraja obiskalo te osrednje republiške prireditve ob Dnevu vstaje nad 15 tisoč ljudi. Bilo bi zato prav, da bi posebno zaradi zagotovitve prevoza delovni kolektivi izvedli pravčasne priprave, posebno še, ker bo zaradi pomanjkanja avtobusov treba za to priložnost tehnično usposobiti druga vozila.

Trg pred starodavno Ložo, katere kavarniški prostori so tik pred končano preureditvijo, je bil v nedeljo zvečer spet prizorišče kvalitetnega umetniškega nastopa v organizaciji Zavoda Primorske prireditve. Naše mesto je imelo tokrat v gosteh slavni sovjetski folklorni ansambel Ural. Tudi v Kopru je bil za svoja izvajanja ta umetniški kolektiv deležen vsega priznanja — več o tem preberite na 5. strani

KOMUNA V NOVIH POGOJIH DELITVE DOHODKA TUDI V IZOLI

V luči skupnih problemov na obali

Referat predsednika občinskega odbora SZDL Izola Jožeta Cesarja je minuli tork obnavljal v glavnem tri osrednja vprašanja: vlogo komune kot osnovne organizacije proizvajalcev, dalje družbeni pomen novega finansiranja v šolstvu in posebej novi sistem upravljanja in finansiranja v zdravstvu.

Ob splošni analizi vloge komune in njenih nalogah, ki so po spremembi in dopolnitvi našega gospodarskega sistema neprimerne večje kot doslej ter je vpliv komune na celotni gospodarski razvoj postal še bolj neposreden in odločilen, je v referatu bilo moč zaslediti še vrsto novih pobud, ki so za celotno obalno področje nadvse pomembne. Gre za že večkrat načeto vprašanje o sodelovanju občin obalnega področja, ki imajo vrsto sorodnih pro-

blemov in težav, hkrati pa obstaja možnost, da bi z združitvijo raznih služb za gospodarske in negospodarske dejavnosti občin Koper, Izola in Piran, ki predstavljajo zaključeno gospodarsko celoto, lahko ugodno rešili marsikatero pereče vprašanje.

Tudi poročilo in razprava o novem sistemu delitve dohodka ter o upravljanju v šolstvu in zdravstvu sta temeljili na ugotovitvah, da je prehod na novi sistem gospodarstva in nove pogoje delitve dohodka v gospodarskih organizacijah izzval podoben proces tudi v vseh drugih družbenih dejavnostih. Sedanje težave, ki se kažejo ob uvajanju tega sistema tudi v šolstvu, zdravstvu in podobnih službah, vsebujejo vrsto zakoreninjenih mezdnih odnosov. Zato je ugotovitev referen-

ta, ki izhaja iz načela, da je treba razviti vse dejavnosti na osnovi istih oziroma skupnih socialističnih principov delitve dohodka na delu, najvažnejša postavka tudi v teh službah, kjer je še vse do nedavna prevladovala toga birokratska in administrativna miselnost.

V razpravi delegatov o šolski problematiki v občini Izola, ki se kaže trenutno v materialnih in kadrovskih problemih ter pomanjkanju šolskega prostora, je sodeloval tudi predsednik okrajnega odbora SZDL Gustav Guzej, ki je med drugim dejal, da je različno tretiranje gospodarskih in negospodarskih panog iskati prav v neenakem sistemu gospodarjenja in upravljanja. Dejstvo, da se izdatki v šolstvu večajo — v zadnjih dveh letih za 20 oziroma za 40 odstotkov — nesporno kaže potrebo, da bodo morali biti vsi družbeni činitelji enako zainteresirani za potrebe šolskih zavodov in ostalih podobnih služb. To je bila končno tudi osnova za zakone o njihovem finansiranju. Žal so na primer v šolstvu tolmačili ta zakon preveč birokratsko in tudi šolski odbori ter prosvetni delavci se niso znašli v novih pogojih upravljanja in gospodarjenja.

Poletje prinaša s seboj spet številna tekmovanja na vodi. Med prvimi so z njimi začeli koprski pionirji, ki so te dni priredili občinsko tekmovanje z modeli jadrnic. Več o tem na 11. strani, na sliki pa si oglejte mlade tekmovalce z njihovimi modeli jadrnic in motornih čolnov

Sprehod SVETU

POPOLNO SOGLASJE

V Kairu je bila pred dnevi končana pripravljala konferenca izveblokovskih držav, na kateri je sodelovala tudi Jugoslavija. Da je konferenca v celoti izpolnila pričakovanja, dokazuje popolna enotnost stališč v vseh vprašanjih, ki ji vsebuje začasni dnevni red sestanka voditeljev izveblokovskih držav. Tako bodo 1. septembra letos razpravljali na konferenci predstavniki nevezanih držav — konferenca bo, kot znano, v Jugoslaviji — o mednarodnem položaju in o vrsti vprašanj v zvezi s vzpostavitvijo in

krepitvijo mednarodnega mira. Posebne točke dnevnega reda pa so namenjene še razpravi o problemih neenakomernega gospodarskega razvoja ter sodelovanja in tehnične pomoči itd.

Spričo dejstva, da so na kairskem sestanku prišla v celoti do veljave skupna stališča o vlogi in nalogah izveblokovskih držav, bo konferenca, ki bo, kot že omenjeno, 1. septembra v Jugoslaviji, pomenila izredno važen prispevek v naporih za ohranitev in krepitve miru ter razširitev sodelovanja v svetu.

ZA REŠITEV LAOŠKE KRIZE

Kot predvidevajo, se bodo jutri sestali v Zürichu voditelji treh laoških političnih skupin. V primeru, če bodo predsednik zakonite laoške vlade Suvana Fuma, voditelj gibanja Patet Lao Sufanuvog in Bun Um tokrat uspeli vskladiti svoja stališča v osnovnih vprašanjih, o katerih razpravlja te dni tudi mednarodna komisija, pričakujejo, da bi s tem ustvarili možnost za začetek formuliranja sporazuma o Laosu.

DIVJANJE JUŽNOTIROLSKIH EKSTREMISTOV

Južnotirolski ekstremisti so preteklo nedeljo pognali v okolici Bolzana v zrak dvajset daljnovodov, tako da je že ob prvih detonacijah peklenjskih strojev ugasnila luč skoraj v vseh okrajih tega mesta. Nihče ne dvomi, da je to delo južnotirolskih nacionalistov, ki bi tudi tokrat radi vplivali na nadaljnje italijansko-avstrijske razgovore o Južni Tirolski.

AFRIKA IN SOCIALIZEM

Predsednik republike Kongo (bivše francoske kolonije) Fulbert Youlou, ki se je mudil te dni na uradnem obisku v ZDA, je izjavil, da je socializem edin učinkovit sistem, da se afriške države lahko otresejo zaostalosti in ohranijo neodvisnost. Med drugim je predsednik Youlou povedal, da bodo morale tudi Združene države Amerike upoštevati socializem kot pot za ureditev afriških problemov, če hočejo ohraniti dobre odnose z novimi državami na afriški celini.

V IZOLSKI TOVARNI IGRAČ MEHANOTEHNIKA HODIJO S ČASOM

Dobri upravljalci in gospodarji

Takole so sklenili proizvajalci v izolski tovarni igrač Mehanotehnika, da bi prebrodili trenutne težave, ki se kažejo v znatnem pomanjkanju obratnih sredstev:

— do nadaljnjega se bodo odpovedali novim investicijskim naložbam;

— znižali bodo zaloge na minimum in

— levji delež lanskoletnega dohodka bodo prenesli na sklad obratnih sredstev.

To so le nekateri ukrepi, katerih sadovi bodo obilni, ko bodo novi gospodarski instrumenti prišli do veljave.

Upravičenost realizacije investicijskega plana izgradnje v minulih letih pa bi tej gospodarski organizaciji le težko oporekali, kajti pogoji nadaljnega razvoja in ekonomskega utrjevanja so bili skoraj v celoti podrejeni tej nalogi. No, sedaj pravijo, da bodo lahko počakali z novimi naložbami vse do tistega, ko bo zopet med osnovnimi in obratnimi sredstvi pravilno razmerje.

Znatno povečan bruto produkt na osebo v tem letu in vzporedno s tem povečana finančna realizacija pa kaže, da so v podjetju še drugi činitelji, ki pozitivno vplivajo na gospodarjenje.

Menda bi težko našli v našem okraju podjetje, kjer so v minulnem razdobju posvetili toliko skrbno delitvi osebnega dohodka na

osnovi celotnega uspeha podjetja in uspeha vsakega posameznika, kot prav v Mehanotehniki. Ko so proizvajalci razpravljali o ocenah delovnih mest, katerih razpon so točkovoali z vrednostjo od 1,5 do 5,5 točke, pač nihče ni mislil, da je to šele prva operacija te zahtevne naloge. Bilo je nič koliko pritožb zaradi točkovanja, vendar tega ne gre grajati, saj so se šele s temeljitim proučevanjem točkovnega sistema lahko približali realnim ocenam delovnih mest. Seveda je vplivalo na vrednost take ocene vrsta činiteljev s težiščem na osnovni realizaciji, medtem ko so vzporedni elementi, kot na primer štednja in vpliv delovne discipline, ocenjevali po kriterijih, ki so jih oblikovali neposredni proizvajalci v ekonomskih enotah.

Naslednja naloga, ki ni bila nič manj zahtevna, pa je bila usmerjena v oblikovanje letošnjega sklada osebnih dohodkov, kar so izračunali na osnovi lanskoletnih zaključkov. Da so v tako dobljeni masi zares dosledno upoštevali vse proporce in predvsem samostojne izračune ekonomskih enot, je že pokazala bilanca prvih petih mesecev. To pa je nedvomno ponoven dokaz, da so ekonomske enote v Mehanotehniki res že povsem samostojne gospodarske celice, ki gospodarijo na osnovi predračuna proizvodnje ter vo-

denja lastnega obračuna gospodarskih dosežkov. Ekonomskim enotam je tudi naloženo, da je obračun proizvodnje proporcionalen z obračunom stroškov. Seveda terja naloga, da izluščijo iz vseh teh elementov osnovne pogoje za odpravljanje eventualne nerentabilnosti pri tem ali onem proizvodu, izredno vestno ter skrbno sodelovanje vsakega proizvajalca.

V celoti pa imajo v Mehanotehniki na en dinar bruto dohodka za podlago 0,28 din čistega dohodka in 0,16 din osebnega dohodka. To je seveda osrednje merilo, ki omogoča, da se ob preseganju plana poveča sklad osebnih dohodkov in seveda tudi obratno.

Zaloga so tudi v Mehanotehniki problem, o katerem razpravljajo v slednji ekonomski enoti. Številni predlogi in ukrepi proizvajalcev so upravi v veliko pomoč in prav tukaj je iskati ugodne rezultate, ki spremljajo njihova prizadevanja za krčenje zalog.

Konec preteklega leta, ko je bila sezona povpraševanja na vlišku, so imeli na primer surovinskih zalog v vrednosti 541 milijonov dinarjev, medtem ko znaša vrednost teh zalog kljub mrtvi sezoni sedaj samo za 6 milijonov več. Višek prodajne sezone, ki je konec leta, pa jim obeta, da bodo znižali na minimum tudi zaloge finalnih izdelkov, ki so se povečale za 0,5% v primerjavi z zaključkom preteklega leta.

Omembe vreden pa je tudi podatek, da so uspeli znižati zaloge polizdelkov v primerjavi s preteklim letom kar za polovico. (bb)

NOVE HIŠICE V CAMPINGU PRI PIVKI JAMI

Turistično-olepševalno društvo Postojna je v preteklih dneh nabavilo šest novih weekend hišic za camping pri vходу v Pivko jama. Z novo pridobitvijo se bo zmogljivost tega živobarvnega turističnega bivališča v gozdu nad Postojno povečala na 22 pokritih ležišč, ki pa letos gotovo še ne bodo zmogla nuditi strehe vsem domačim in tujim turistom, ki radi prebijejo noč ali dve v prijetni gozdni klimi in mirnem okolju tega campinga.

Pri Pivki jami so nedavno odprli tudi prenovljeni Turistični dom s sodobno urejeno restavracijo, ki postaja skupno s sosednjim campingom čedalje privlačnejša rekreativna postojanka tudi za Postojncane. Turistično društvo bo v prihodnjih letih kapacitete tega letovališča še povečalo z nadaljnjo montažo večjih weekend hiš. (ma)

OCVETLIČENJE V SEŽANI

Uprava komunalne dejavnosti je sama in za razne naročnike naročila lične posode za cvetice in jih razmestila po raznih krajih Sežane. Kaže, da je posod še premalo in da jih bo treba še naročiti.

Zaželeno bi bilo in skrajni čas je, da bi komunalna uprava poskrbela tudi za čiščenje in lepše vzdrževanje parkirnega prostora ob bančnem posloppju. Z glavne ceste ni nič, kaj lepo videti orumenele papirje in papirčke ob zidovih. Rener

Nabratbo

ZMANJSANJE ZALOG

Vse zaloge v industriji so se januarja zmanjšale v primerjavi z decembrom lanskega leta za 3%. In sicer zaloge reprodukcijskega materiala za 3,5%, zaloge potrošnega blaga za 1% in zaloge sredstev za delo za 10%. Letošnje zmanjšanje zalog je izrazitejšje kot v prejšnjih letih, kar je posledica dokaj visoke ravni potrošnje v januarju.

Rekordno število ladij v Kopru

Dne 1. junija je bil v koprskem pristanišču rekorden promet. Koper ni imel še nikdar toliko različnih ladij v enem dnevu kakor navedenega dne.

Na novi obali je bila čezoceanska motorna tovorno-potniška ladja »Bohinj« Splošne plovbe, ki vzdržuje redno linijsko progo Koper—New York, takoj pred njo pa libanonska čezoceanska z nad 10 tisoč tonami nosilnosti. V starem pristanišču je bila privezana motorna ladja »Una« (velika obalna plovba, last »Jadroslobodne« iz Splita), in potniško-tovorna ladja »Simj« (»Jadrolinija«), ki je ob 6. uri odplula na redno progo proti Pulju in Reki. Malo prej je dospela iz Ulcinja, Dubrovnika in Splita potniško-tovorna motorna ladja »Mostar« (»Jadrolinija«) na redni progi Ulcinj—Trst, takoj za njo pa luksuzna potniška motorna ladja »Aleksa Šantič« (»Jadrolinija«) iz Umaga za Trst. Čim sta navedeni ladji izpluli proti Trstu se je že približal tržaški parnik »Monfalcone« (»Navigazione Alto Adriatico«), ki ob četrkih vzdržuje redno progo Trst-Koper-Pulj, sicer pa progo Trst-Koper-Piran-Umag. Ob 12.20 uri je vplul parnik »Vettor Pisani« od istega podjetja, ki vzdržuje redno dnevno progo Trst-Milje-Koper in nazaj. Popoldne okrog 5. ure se je pred Koprkom usidrala ena izmed naših treh največjih luksuznih potniških motornih ladij »Jadran« (»Jadrolinija«) s 344 tržaškimi Slovenci na krovu, ki so potovali v Dalmacijo. V stari luki pa je bil že od prednjega dne vsidran »Vihor« (»Jadrolinija«), največja letuča ladja na Jadranu in druga največja na svetu. Poleg navedenih komercialnih plovnih objektov pa je vplulo v koprsko staro pristanišče še 7 različnih tujih luksuznih jaht. Skupaj 17 plovnih objektov, ki so izvršili okrog 30 manevrov uplovljenja in izplovljenja ter so dali 16 carinskih in obmejnih pregledov.

Organi luške uprave, carine in obmejne poverjenstvo so imeli dela čez glavo.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradušič. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Canarjeva 1, telefon 170. Posamezen 600 din, za tujino 1600 dinarjev ali izvod 20 din. — Letna naročnina 3,5 am. dotarja. — Bančni račun 602-11-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klibefaj tiskarna CZP Primorski tisk.

Udeleženci Večerne politične šole v Piranu s predavatelji

Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV V SEŽANI

Pripraviti člane na nove naloge

Tudi v preteklih dveh letih so bili v sežanski komuni doseženi pomembni uspehi na vseh področjih. Se bolj so se utrdili gospodarski temelji in s tem je bila okrepljena tudi možnost razvoja socialističnih odnosov, tako na področju delavskega samoupravljanja, kakor tudi na področju družbenega upravljanja.

Občinska konferenca Zveze komunistov, ki je bila 31. maja v Sežani, je z veliko pozornostjo osvetlila dosežene rezultate, vendar ni prezrla slabosti in pomanjklivosti, ki so spremljale delo osnovnih organizacij in posameznih članov.

Komunisti so si nedvomno mnogo prizadevali za utrjevanje socialistične miselnosti v proizvodnji. Zavest proizvajalcev, da so upravljalci proizvodnje in da so njihovi osebni interesi tudi družbeni interesi, se je tako razmahnila in usidrala, da bi ne bil mogoč korak nazaj. Oa tod tudi spoznanje, da je osebnih dohodkov odvisen od storilnosti, od čedalje večje produktivnosti — skratka od večjega obdobja proizvodnje. V to smer se je dejavnost komunistov odvijala preko organov samoupravljanja, kar je obenem krepilo vsebino in oblike socialistične demokracije. Toda tu in tam preprečevalna moč dobrih predlogov ni prišla do uveljavitve v najbolj demokratičnih oblikah. Zato je konferenca obsešno uveljavljala oblast trojk, petork itd., to je ožje kroga vodilnih uslužbencev v podjetjih. Osnovne organizacije in posamezni komunisti morajo namreč zlasti imeti jasne čiste poglede o tem, kam naj usmerijo svoje delo. Zato pa morajo temeljito obvladati probleme podjetja in njihova naloga je, da s prepričljivimi argumenti uveljavljajo in podpirajo vse tiste predloge, ki težijo za čim hitrejšim vzponom gospodarske organizacije in kolektiva. Razumljivo je, da bodo uspehi v tej smeri tem večji, čim širša in globlja bo razgledanost posameznih članov. V ta namen pa sta potrebna študij in vzgoja, zlasti sedaj, ko gre za uveljavljanje revolucionarnih sprememb v gospodarstvu.

Konferenca se je dotaknila tudi de-

la občinskega ljudskega odbora in organov družbenega upravljanja. Pri tem je zlasti podčrtala potrebo po živahnem delu zbora proizvajalcev, ki vključuje interese komune in delovnih kolektivov. Večkrat bi se morali sestajati, njegovi odborniki pa naj bi sklicevali zbere proizvajalcev. Komunisti bodo morali posvečati še več skrbni zboru volivcev kot najbolj neposredni obliki socialistične demokracije, dalje krajevnim odborom, ki dobivajo čedalje večje pristojnosti in odpravljajo veliko vlogo pri pritegovanju državljanov k reševanju mnogih krajevnih problemov, ter stanovalski skupnosti, šolskim odborom, organom upravljanja na področju zdravstva in vsem društvenim organom.

Komunisti v krajevnih odborih SZDL se bodo morali zanimati za politično dejavnost seklj, ki jih je dostoj 54. Ne bo namreč dovolj, če bodo delovali le sekcije za komunalna dela in za prsveto. Uveljaviti se bodo morale tudi na področju kmetijstva, splošnega gospodarstva, telesne vzgoje in mladinske dejavnosti, trgovine in turizma, zunanje politike in vzgoje otrok. Siroke so tudi naloge komunistov v sindikalnih organizacijah. Med dvema konferencama je bilo sprejetih v Zvezo komunistov 178 novih članov, ponovno pa je bilo sprejetih 16. Delavcev je bilo sprejetih le 79, kar je vse premalo. Na tem področju bo treba več sistematičnega dela zlasti v Tovarni pletenja, v obratu »Iskrek« Kranj v Sežani in pri SGP »Kraški zidar«.

Če je Zveza komunistov že doslej vplivala na družbeno dogajanje v gospodarstvu in na terenu, bo nujno potrebno, da se vloga osnovnih organizacij in posameznih članov še bolj okrepi z istočasno in vzporedno krepitvijo odgovornosti slehernega člana. Instrumenti, ki jih uveljavlja nov gospodarski sistem, naj bi prišli čimprej do veljave. V tej zvezi se bodo morale organizacije otestiti površnosti in praktičizma, ki spremljata prve korake v novo, revolucionarno obdobje. Res ne gre za to, kot si nekateri tolmачijo in kot je bilo ugotov-

ljeno v izredno živahni razpravi na konferenci, da bo nov sistem kar sam »prinesel« nekaj novega, boljšega. Sam sistem, je poudaril tov. Albert Jakopič-Kajtimir, sekretar Okrajnega komiteja ZKS Koper, ne bo ničesar prinesel, če ne bomo ustvarjali več, če se ne bomo posluževali instrumentov, ki slijo v boljše gospodarjenje z že ustvarjenimi zmogljivostmi. Za oživitve izvedbe novega sistema, ki se ne nanaša zgolj na novi način delitve dohodka in osebnih dohodkov, ampak predvsem na večjo proizvodnjo, ki naj omogoči vstop na svetovno tržišče pod enakimi pogoji, pa bo treba uveljaviti vlogo slehernega komunisti, ki mora postati mojster svojega dela in dober gospodar v podjetju. Potrebne bodo forej nove oblike dela Zveze in njenih članov in v ta boj morajo iti komunisti z ideološkim in gospodarskim znanjem, je med drugim dejal tovariš Kajtimir.

Na konferenci je bil izvoljen 31-članski občinski komite ZKS, ki ga bo še dalje vodil kot sekretar Alfonz Grmek. POLDE RENER

Večerna politična šola v Piranu

Dne 10. junija je Večerna politična šola v Piranu zaključila drugo šolsko leto. K zaključku so se zbrali slušatelji redne in mladinske politične šole, seminarja za nove člane ZK in slušatelji-individualisti. Na programu je bilo predavanje »O novi delitvi dohodka«, predaval je sekretar Obč. komiteja ZK Milan Grlj, zatem je bila razdelitev spričeval in potrdil ter zaključek v gostišču »Sidro«.

Večerna politična šola je v prvih dveh šolskih letih izdala

70 slušateljem spričevala in potrdila, kar dokazuje veliko zanimanje za politični študij. Enako razumevanje in zanimanje za šolo so pokazala gospodarska podjetja s tem, da so članom svojih kolektivov, slušateljem politične šole, dovolile najmanj 3 dni plačanega dopusta za študij pred izpitom. Tako sodelovanje je dalo dobre rezultate pri učnih uspehih, saj je med slušatelji 12 z odličnim, 17 s prav dobrim, 23 z dobrim učnim uspehom.

OBČINSKO POSVETOVANJE SOCIALISTIČNE ZVEZE V PIRANU

Pomoč pri reševanju vsakdanjih problemov

Socialistična zveza mora s svojim vplivom v bodoče še močneje prispevati k pravilnemu reševanju problemov, ki se pojavljajo v vsakdanjem življenju delovnih kolektivov in posameznikov piranske občine. To je izzvenelo iz uspelega občinskega posvetovanja SZDL Piran, ki je bilo v Domu družbenih organizacij v ponedeljek, 12. junija 1961. Udeležencem je o aktualnih problemih piranskega gospodarstva in drugih panog življenja, v katerih je treba čutili pozitivni vpliv te množične organizacije, poročal predsednik občinskega odbora SZDL Piran Martin Žugelj. Njegovo poročilo je opozorilo na naraščajoči pomen komunalne skupnosti v novem gospodarskem sistemu.

Poudaril je, da je osnovni cilj vseh novosti v gospodarskem sistemu ta, da vzbudijo sil in omogočajo hitrejši razvoj gospodarstva ter njegovo stabilizacijo, s tem pa zagotavljajo dvig življenjske ravni in okrepijo materialno bazo socializma ter vzporedno na široko razvijajo delavsko in družbeno upravljanje. Tovariš Žugelj je posebno podrobno obdelal preteče probleme vzgoje, se pravi šolstva, in pa zdravstva, ker je glede teh vse preveč nepravilnih odnosov. Navedel je vrsto predlogov, kako tudi v piranski občini doseči mezdno sprostitev pedagoških kadrov in istočasno zagotoviti materialno osnovo za izvedbo učnega programa, ki mora biti življenjsko povezan z vsakdanjo stvarnostjo in potrebami komune. Iz njegovega poročila kakor tudi iz opozoril in predlo-

gov večine diskutantov je vela pozitivna zavest, da je treba v vse dogajanje, ne le v gospodarstvo, vnesti duh varčevanja, težnjo po čim popolnejšem izkoriščanju vseh razpoložljivih mož-

nosti in da je treba povsod prenehati s ponekod še običajno prakso, da se čaka samo na podporo s strani drugih, namesto da bi samoiniciativno gradili z lastnimi sredstvi. J. L.

Z ZASEDANJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V POSTOJNI

Zahtevajo boljše obrazložitve

Adolf Gerželj novi predsednik ObLO Postojna

Na dnevnem redu skupnega zasedanja obeh zborov ObLO Postojna je bilo v petek več kot 30 točk. Ljudski odborniki so sprejeli več odlokov, med njimi odlok o namenski uporabi poslovnih stavb in prostorov, odlok o obvezni graditvi poslovnih prostorov v stanovanjskih stavbah v gradnji, kakor tudi odlok o določanju sredstev za finansiranje šolstva v občini Postojna.

Izredno živahno je potekla v prvi vrsti razprava o predlogu novih tarif PTT službe. Odborniki so dali k predlogu le začasno soglasje in bodo o novih tarifah razpravljali še enkrat, potem ko jim bo predložena širša obrazložitev.

Ljudski odbor je izdal na petkovem zasedanju Kmetijski zakonik v Postojni dovoljenje, da odpre v mestu novo mesnico, kar naj pripomore h kvalitetnejši in cenejši oskrbi prebivalstva z mesom. Odborniki pa niso dali soglasja k pravilniku o osebnih dohodkih delavcev in uslužbencev zavoda Postojnska jama, ker predloženi pravilnik ne upošteva meril in principov, ki se jih v nagrajevanju poslužujejo druge organizacije v občini.

Ljudski odbor je na skupnem

zasedanju soglasno izvolil za novega predsednika ObLO Postojna Adolfa Gerželja. Dosedanji predsednik Jože Baša je prevzel dolžnost sekretarja občinskega komiteja ZKS Postojna. (ma)

Po naših občinah je bila pred dnevi intimitna slovesnost ob podelitvi odlikovanj, s katerimi je predsednik republike Tito odlikoval za letošnji jubilejni Prvi maj nekatere državljanke za njihovo nesebično in požrtvovalno delo pri izgradnji socializma. Na sliki: tovariš Jože Baša govori 21 odlikovancem postojnske občine pred izročitvijo redov

V IZOLSKI MALI OPREMI SO ŽE UVEDLI EKONOMSKE ENOTE

Ne bo jim zmanjkalo dela

Kljub preorientaciji tržišča nezmanjšana proizvodnja in izvajanje družbenega plana

Izolsko podjetje Mala oprema, kjer izdelujejo zelo iskano drobno galanterijo, je še preteklo leto izvozilo 95% proizvodnje na tuje tržišče, predvsem v ZDA, medtem ko se je letos to razmerje precej spremenilo. Slabši konjunktorni pogoji na tujem tržišču in nov devizni sistem so vzrok, da bodo morali letos usmeriti dober del trgovanja na domače tržišče. Kaže pa, da jih ta sprememba ni presenetila, kar zgovorno potrjuje 80% zaključkov za letošnjo proizvodnjo. Od tega bodo poslali kar 45% izdelkov na domače tržišče, kjer je veliko povpraševanje po teh predmetih.

va, da bodo letošnji plan proizvodnje, ki se je povzpela od 122 milijonov dinarjev v preteklem

letu na 160 milijonov v tem letu, izpolnili v devetih mesecih. (bb)

KOPRSKO TOVARNO PRISTANIŠČE PRESEGA PLAN

Promet v petih mesecih

V petih mesecih letošnjega leta je »Pristanišče Koper« opravilo že 105.135 ton prometa in s tem izpolnilo 50 odstotkov letošnjih planskih nalog v petih mesecih, to je mesec dni pred postavljenim rokom. Čeprav je bil letošnji plan prometa postavljen na 210 tisoč ton pretovora, kar je visoka številka glede na izgradnjo drugega priveza operativne obale, ki se je zavlekla do meseca maja 1961, kaže doseganje naraščanje prometa v koprskem pristanišču, da bo tudi ta plan konec leta presežen. V prvih petih mesecih znaša mesečno povprečje pretovora dobrih 21.000 ton blaga.

116 ton. Nasproti mesecu maju lanskega leta izkazuje promet porast za slabih 100 odstotkov.

Skupni promet v prvih petih mesecih letošnjega leta izkazuje 11.724 ton blaga v izvozu, 77.574 ton v uvozu, 15.399 ton v obalnem prometu ter 438 ton v tranzitu. Skupni promet znaša torej 105.135 ton ali 134 odstotkov nasproti istemu obdobju lanskega leta. Izvoz je narastel na 199 odstotkov z lanskim letom, uvoz na 136 odstotkov, razvoj na 114 odstotkov, medtem ko je tranzit šele na 23 odstotkov lanske tonaže. Po vrsti blaga je bilo največ raznega blaga, in sicer kar 56.359 ton, nemetalov 24.250 ton, gradbenega materiala 9.755 ton, lesa za 9.586 ton, cementa 2.670 ton, premoga 1.485 ton, žita 519 ton in izdelkov metalurgije 511 ton.

Glede na prikazani razvoj prometa v našem pristanišču je pričakovati do konca letošnjega leta skupni tovor okroglo 250.000 ton blaga, ki ga bo pretovoril kolektiv »Pristanišča Koper«. N. N.

V Postojni urejajo trgovine

V ponedeljek je kolektiv »Mestnih trgovin« Postojna odprl na Ljubljanski cesti 7 okusno preurejeno poslovalnico s špicerijskim blagom. Preureditev obrata je stala milijon in pol dinarjev, kolikor bodo znašali približno tudi stroški za razširitev in modernizacijo Avtotrgovine trg. podjetja »Oskrba« na Ljubljanski c. 11. Dela pri urejanju te poslovalnice bodo predvidoma končana meseca julija. Tedaj bo podjetje »Oskrba« začelo tudi z gradnjo oskrbovalnega centra v Ulici

1. maja. Začetek gradnje te prve samopostrežne trgovine se je zakasnil zaradi zahtev po manjših spremembah in dopolnitvah idejnega projekta, ki je zdaj dokončno potrjen. (ma)

BERITE

ZAPISEK O STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU V KOPRSKEM OKRAJU

Aktualna tema za vse delovne kolektive

Resolucija o strokovnem izobraževanju, ki jo je junija lani sprejela Zvezna ljudska skupščina, vnaša revolucionarne spremembe v sistem strokovnega izobraževanja. V svojih smernicah izhaja iz doseganje stopnje in perspektive nadaljnjega razvoja proizvodnih sredstev in nadaljnje demokracije upravljanja.

Resolucija jasno nakazuje vsebino in smer, v kateri naj se strokovno izobraževanje v prihodnje odvija, postavlja pa tudi odgovornosti pred gospodarske organizacije, upravno-oblastne forume, zbornice in druge družbene institucije. Med nalogami daje v ospredje najnost organiziranja šolskih in izobraževalnih centrov v gospodarskih organizacijah.

Na seji predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta, ki je bila 5. junija, je bilo ugotovljeno, da se načela in smernice resolucije v našem okraju v praksi le počasi uveljavljajo. Organizirali so sicer več šolskih centrov, med njimi pomorski, gozdarski, kmetijski, gostinski in druge. Toda dejstvo je, da v teh centrih še vedno niso uspeli prelomiti s prakso zastarelega načina šolanja kadrov s široko splošno izobrazbo, ki se potrebam v gospodarstvu le težko prilagajajo. Komisija za strokovno izobraževanje pri OLO Koper in njene podkomisije za posamezne panoge gospodarstva so si s številnimi posvetovanji, z neposrednimi sliki z gospodarskimi organizacijami in izobraževalnimi institucijami sicer prizadevale, da bi čimprej s pravilno organizacijo strokovnega šolstva zadostili velikim potrebam po strokovnih kadrih v našem okraju in odstranili neskladnosti v izobraževanju. Vsa ta prizadevanja pa niso privedla do zelenih rezultatov zaradi nerazumljivega in neoparčljivega odnosa nekaterih gospodarskih organizacij. Tako so primeri, da podjetja rada ugotavljajo neuporabnost kadrov, ki prihajajo iz sedanjih srednjih strokovnih šol, niso pa ničesar ali pa vsaj zelo malo pokrenili, da bi se te anomalije odpravile, čeprav jih resolucija v tej smeri konkretno obvezuje.

Resolucija je bila sprejeta že pred letom dni. Toda naše strokovne šole še vedno nimajo analiz o potrebah po novih kadrih in njihov učni načrt sloni na nerealnih temeljih. Zato se te šole borijo z velikimi materialnimi ter kadrovskimi težavami. Ni dvoma, da bi že doslej lahko uspešneje reševali te probleme z večjim sodelovanjem kolektivov.

S samim ugotavljanjem o neustreznosti kadrov, ki prihajajo iz strokovnih šol, še nismo nič rešili. Kljub temu, da v našem okraju še vedno materialni pogoji za šolanje teh kadrov niso urejeni, pa moramo vendarle ugotoviti, da so se ti pogoji v zadnjih letih precej izboljšali. Naj spomnimo samo na novozgrajeno Industrijsko-kovinarsko šolo, za katero je družba žrtvovala nemajhna sredstva. Podjetja danes že razpolagajo z izdatnimi sredstvi za strokovno izobraževanje. Če k vsemu temu dodamo, da so potrebe po strokovnih kadrih glede na mlado industrijo v našem okraju zelo velike, bi upravičeno pričakovali večje prizadevanje v tej smeri vseh tistih činiteljev, v prvi vrsti gospodarskih organizacij, ki bi morali biti zainteresirani za izboljšanje sedanjega stanja.

Prav zaradi premajhnega sodelovanja podjetij s šolskimi centri so ti tudi letos prisiljeni, da se več ali manj poslužujejo starega načina izbire učencev za svoje šole (razpisi). Takšna praksa pa vodi do tega, da naše šole izobražujejo kadre za gospodarstvo v drugih okrajih. Nekatera naša podjetja, n. pr. iz kovinske stroke, namreč še danes izjavljajo, da lahko s pridruženjem delavcev v lastnem podjetju mnogo hitreje in ceneje zadostijo potrebam proizvodnje. Ni treba posebej poudarjati, da je

takšno gledanje sila ozko, ko pa vemo, da naše gospodarstvo — izjema pač ne morejo biti podjetja v našem okraju — še dolgo ne bo nasičeno s kadri vseh stopenj izobrazbe.

Predsedstvo OSS je dalje opozorilo, da so podjetja tudi pri izobraževanju za konkretna delovna mesta v duhu resolucije zelo malo storila. Predvsem moramo ugotoviti, da zaradi pomanjkljivega političnega dela sindikalnih podružnic in tudi drugih organizacij proizvajalci niso osvojili bistva resolucije. Zato jim niso jasni cilji, ki jih z reformo v strokovnem izobraževanju zasledujemo. Tako je v proizvajalcih še zakoreninjena stara mezna miselnost, da lahko edino s papirno kvalifikacijo izboljšajo svoj materialni položaj. Takšno gledanje so razumljivo v tistih kolektivih, ki v ideltev dohodka še niso vnesli principov novega gospodarskega sistema in kjer udeležba v dohodku sloni na tradicionalnih kvalifikacijah in tarifnih postavkah. Povsod tam, kjer je merilo za delitev dohodka in udeležbo v njem stvarno znanje, pa je takšna praksa že zrušena.

Ne bo odveč omeniti, da v predlogu resolucije o reformi strokovnega izobraževanja, ki ga je prav v teh dneh sprejel pristojni republiški svet in o katerem bo v tem mesecu razpravljala republiška ljudska skupščina, klasičiranje proizvajalcev v štiri tradicionalne kvalifikacije ni več upoštevano.

Člani predsedstva OSS so v razpravi o doseženih rezultatih pri uveljavljanju načel soglasno ugotovili, da je bil sindikat v teh prizadevanjih vse preveč odsoten. Na podlagi takšne ocene se na seji zelo jasno izkristalizirala odgovornost sindikatov na področju strokovnega izobraževanja in iz tega izhajajoče naloge.

Ni dvoma, da je predvsem od aktivnosti sindikalnih podružnic odvisno, kdaj bodo podjetja spremenila svoj odnos do strokovnega izobraževanja v celoti, da ne bodo le v načelu za resolucijo, v praksi pa ubirali pot po starem. Pri tem naj posebej opozorimo na stališče republiškega sveta, da usposabljanja za delovno mesto ne gre podcenjevati in predstavlja to področje izobraževanja, ki je bilo doslej navadno potisnjeno ob stran kot drugotnega pomena, enakovredni del problema strokovnega izobraževanja.

Kot neodložljiva naloga, za realizacijo katere se morajo najodločneje zavzeti sindikalne podružnice, je postavitev socialno-kadrovske službe. Samo če bo ta služba pravilno in vsestransko funkcionirala, bomo v gospodarskih organizacijah prišli do temeljitih analiz potreb profilov kadrov, ki bodo izvirale iz proučenih proizvodnih procesov in organizacije dela nasploh.

Samo takšen sistem izobraževanja, ki bo preko Centra znotraj podjetja in s koriščenjem uslug zunanjih izobraževalnih centrov na vseh stopnjah zajemal vse člane kolektiva od najmanj pa do najbolj odgovornega delovnega mesta, bo učinkovit in bo dal rezultate v dvigu storilnosti dela, kvalitete, osvajanju novih tehnoloških procesov itd. Potemtakem se vprašanje formiranja ali neformiranja izobraževalnih centrov v podjetjih sploh ne bi smelo postavljati. Vsakršno zavlačevanje ima lahko samo še bolj negativne posledice.

Sindikalne podružnice morajo s svojim vplivom bolj kot doslej zagotoviti, da bodo učni programi vključeni s potrebami in zahtevami gospodarstva ter z našo družbeno stvarnostjo. Pomanjkljivost našega dose-

danjega sistema izobraževanja je bila med drugim tudi v tem, da je dajal samo ozko strokovno izobrazbo in ni kadrov nikoli usposabljal za proizvajalce-upraviljavce. To velja tako za programe izobraževanja znotraj kot izven podjetij.

Seveda pa takšna strokovna vzgoja, ki ima svoj družbeno-politični pečat, ni odvisna samo od vsebinsko dobrih programov, ampak tudi od predavateljskega kadra. Če upoštevamo, da zajema smotno izobraževanje strokovni in družbeno-politični sektor, strokovni pa še teoretični in praktični del, je povsem jasno, da morajo biti predavatelji za tako odgovorno družbeno funkcijo strokovno, politično in pedagoško vsestransko usposobljeni. Mi smo danes že sposobni, da pri sedanjem kadru v prosveti in v gospodarstvu zagotovimo kvaliteto in sodobno strokovno izobraževanje. Seveda pa je za to potrebno neprimerno več sodelovanja med vsemi temi činitelji.

S tem, da podčrtujemo v zvezi s strokovnim izobraževanjem odgovornost sindikata, pa nimamo namena zmanjšati odgovornosti drugih činiteljev, med njimi uprav podjetij, zlasti pa ne organov upravljanja. V doseganju praksi so ob reševanju drugih gospodarskih nalog delavski sveti premalo pozornost spremljali in reševali problematiko vzgoje kadrov. Da bodo ti organi tak odnos v prihodnje popravili, je odvisno tudi od stališča in konkretnih naporov vodstev in vseh članov sindikalne podružnice. Pravilen odnos organov upravljanja bo moral v prihodnje priti bolj do veljave tudi pri odrejanju sredstev za izvajanje programa strokovnega izobraževanja.

Naj na kraju posredujemo samo še eno misel, ki so jo na tej seji predsedstva OSS tudi temeljito obravnavali. Gre za to, da se je vse doslej le preveč propuščalo reševanje problemov o strokovnem izobraževanju samo podjetjem in vse premalo so o tem obravnavali v komuni kot splošno-družbeni problem.

Marjan Hodžar

PETNAJST LET ZAVODA ZA GLUHO MLADINO

Pokazali bodo, kaj znajo

Dvajsetletnica naše revolucije je čas, ki se ob njem zamislimo in kritično pregledamo naše pridobitve tudi na socialnem področju. V stari Jugoslaviji so bili zavodi za gluhe le v Zagrebu, Beogradu, v Jagodini in v Ljubljani in v vseh štirih zavodih je bilo prostora samo za 500 gojencev, kar je bilo zdaleka premalo. Takoj po osvoboditvi je število zavodov naraslo na 14 in nova družba je tudi problematiko glušcev reševala popolnoma drugače in je izhajala z bistveno drugačnimi stališči. V prejšnji Jugoslaviji je bil glušec siromak, pohabljenec, ki je vzbujal usmiljenje in mu je družba pomagala z različnimi dobrodelnimi zbirkami in ustanovami. V naši družbi je glušec polnopraven član, ki pa si mora svoje mesto v družbi s šolanjem v posebni šoli šele pridobiti in ima nato vse možnosti, da svoje sposobnosti na delovnem mestu v polni meri tudi uveljavi in razvije. Vendar tudi naša družba problematike invalidov sluha še ni v celoti rešila. Zavodov za gluhe je še vedno premalo in celo v Sloveniji ostaja del glušcev brez šolanja. Družba mora za nešolane glušce po smrti njihovih rednikov skrbeti s socialnimi podporami. Tako vzdrževanje nešolane glušča stane družbo približno

no štiri do petkrat več kot njegovo šolanje, da o nehumanosti take rešitve niti ne govorimo.

Zavod za gluho mladino v Portorožu je bil ustanovljen v prvih mesecih po osvoboditvi in je prišel z rednim delom 1. januarja 1946. Pobudnik in prvi ravnatelj zavoda je bil Vinko Rupnik, ki vodi zavod še danes. V prvih letih po osvoboditvi je bil zavod nekak center za zbiranje in razporejanje defektne mladine. Kasneje je bila v Portorožu ustanovljena šola za umsko zaostalo mladino, oddelek za slepe pa se je preselil v Ljubljano.

V petnajstih letih je opravil zavod lepo razvojno pot. Spočetka je imel le štiri nižje razrede, danes pa je že popolna osemletka, ki ima tudi pripravljalni razred za majhne glušce, stare 5 ali

6 let. Letos je v zavodu 73 gojencev. Od ustanovitve dalje je zavod obiskovalo 220 otrok in vsaj polovica teh dela danes že v produkciji. Že samo ta podatek dovolj jasno izkazuje tudi ekonomsko upravičenost zavoda. Šola ima tudi aparaturo za slušno vzgojo, ugotavlja socialnim zavarovancem odstotek izgube sluha, odpravlja šolskim otrokom govorne motnje in sčasoma bo potrebno ustanoviti tudi vajensko šolo za gluhe vajence, ki so v uku.

Petnajstletnico ustanovitve bo zavod proslavil s svečano akademijo, ki bo v soboto, 17. junija, ob osmih zvečer v Tartinijevi dvorani v Piranu. Gojenci bodo nastopili z ritmičnimi vajami, s pantomimo, s parterno telovadbo, z baletom, pa tudi z recitacijami. J. B.

Tudi letos nagrade za najlepše vrtove in balkone

Upravni odbor Turističnega društva Piran-Portorož je skenil tudi za letos razpisati tekmovanje za najlepše ureditev vrtov in balkonov s cvetlicami in raznim okrasnim rastlinjem.

Letos razširja tekmovanje še na Piran, Rijeso, Strunjan in Beli križ. Razen tega bo veljalo posebno tekmovanje za najlepšo zunanjo ureditev počitniškega doma. Društvo je imenovalo posebno komisijo, ki bo večkrat mesečno pregledala vrtove vseh prijavljencev za tekmovanje. V tem je tudi ena izmed novosti letošnjega tekmovanja: vsak zasebnik ali počitniški dom itd., ki želi sodelovati v tem tekmovanju, mora prijaviti pisмено svojo udeležbo in navesti obseg oziroma program svojega ocvetličanja. Komisija bo na ta način lažje kontrolirala in ocenjevala ter medsebojno primerjala posamezne vrtove in balkone. Razpisane so bogate nagrade, po tri za vsako kategorijo in kraj (zasebniki posebej, domovi posebej). Če se pri tem upošteva še, da krije društvo svojim članom dve tretjini stroškov, ki jih imajo z nakupom okrasnih rastlin, lahko rečemo, da je TD Piran-Portorož tudi letos podvzelo mnogo, da bo obalno področje piranske komune res lepo urejeno. JULE

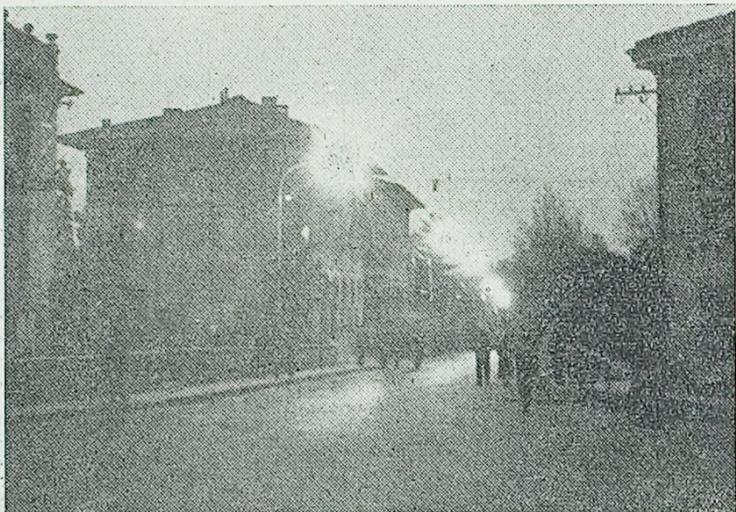
Ribiška družina za obalno področje

V nedeljo je bil v Kopru ustanovni občni zbor Ribiške družine za obalno ozemlje Slovenske Istre. Družina je združila za sedaj le manjše število starih in discipliniranih sladkovodnih športnih ri-

bičev, ki bodo skrbeli predvsem za zopetno poribitev zelo obubožanih voda. V svojo oskrbo bo prevzela nova družina Rižano in Dragonjo, pa tudi vse druge sladke vode, v katerih žive ribe. Skrbela bo za pomnožitev avtohtonih plemenitih rib, to je soških postrvi, ki so nekoč v obilnem številu oživljale Rižano. Kjer bodo pogoji za to, pa bo družina vložila tudi krape, linje in ščke, katerih tukajšnje sladke vode doslej niso imele. R.

V Ilirski Bistrici preurejajo in razširjajo cestišče magistrale s hodnikom za pešce. Glavna cesta skozi mesto je bila namreč samo vozno cestišče brez hodnika za pešce, ki so bili zaradi tega v nenehni nevarnosti, posebno poleti v turistični sezoni, ko skozi Bistrico drvi vsak dan brez števila vozil.

Med drugimi našimi turističnimi središči in večjimi mesti je pred dnevi tudi Ilirska Bistrica dobila novo, sodobno javno razsvetljavo. — Na sliki: moderne cestne luči ob magistrali

ZBOR PROIZVAJALCEV KOPRSKE KOMUNE
RAZPRAVLJA O TEKOČIH VPRAŠANJIH

O dobrih in slabih straneh gospodarjenja

Člani zbora proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Koper so prejšnjo sredo poslušali poročilo o izvaianju družbenega plana koprške komune v prvih štirih mesecih tega leta in o analizi vpliva novih gospodarskih predpisov na poslovanje gospodarskih organizacij. Po obih poročilih se je razvila razprava, ki je nakazala trenutno najnujnejše naloge.

S samim izpolnjevanjem plana so bili odborniki lahko zadovoljni. Celotni dohodek je bil v prvih štirih mesecih dosežen s 30,1% letnega plana, kar pomeni, da se je v primerjavi z istim razdobjem lani povečal za 61 odstotkov. Investicijska potrošnja ni preseгла planskih okvirov, vendar ne po zaslugi planske discipline — tako je bilo poudarjeno na seji — temveč preprosto zato ne, ker ni bilo sredstev, da bi intenzivneje investirali. To se danes izkazuje kot delno pozitivno, saj smo se preko sklepov zvezne ljudske skupščine odločili za nekatere omejevalne ukrepe, ki naj odpravijo v prvih mesecih tega

leta nastalo nesorazmerje med vsemi oblikami potrošnje in proizvodnje. Osnovna naloga v prihodnjih mesecih je namreč v tem, da ne trošimo več, kot pridelamo. Če bi pristali na to, da se nadaljuje že pokazana težnja, bi se namreč izpostavili resni nevarnosti, da zaidemo v deflacijske težave.

To v državnem merilu negativno gibanje je delno našlo odraza tudi v našem okraju. Kako moramo biti zadovoljni, če nam številke povedo, da se je vsota osebnih prejemkov glede na isto razdobje lani povečala za okrog 38 odstotkov — ob planski disciplini pri zaposlovanju novih delavcev —, medtem ko predvideva plan povečanje le za 10—15 odstotkov! Z drugimi besedami, večanje produktivnosti dela zaostaja za planiranim in tako se ustvarja škodljivo nesorazmerje med proizvodnjo in potrošnjo tudi pri nas.

Zato so odborniki v drugem delu seje obravnavali ukrepe, ki so potrebni, da se ustavi to negativno gibanje. Do tega je med

drugim mogoče priti z ustanavljanjem ekonomskih enot po podjetjih in z istočasno decentralizacijo delavskega samoupravljanja. Prav na tem področju pa gospodarske organizacije v koprski komuni še niso storile vsega, kar je mogoče storiti. Z resnejšimi prizadevanji v tej smeri imamo za sedaj opraviti v Slavniku, Intereuropi, Tomosu in še kje, toda druga, zlasti manjša podjetja čakajo, da jim nekdo da recept, po katerem bi bilo mogoče preboleti elemente novega gospodarskega sistema, ki terja boljše gospodarjenje in večjo domiselnost v uporabi osnovnih ter obratnih sredstev. Zato je zbor proizvajalcev sklenil, da bo na seji čez 14 dni obravnaval stanje po posameznih podjetjih in na osnovi tega sprejel priporočila, ki naj pomagajo podjetjem dokončno premagati linijo čakanja; da bi se sami odločili za ukrepe, ki ustrezajo njihovim pogojem. Čas hiti in že doslej smo ga v komuni izgubili vse preveč s takim jalovim čakanjem. M. F.

Zabeleženo, da bo čas za premislek

V mislih skušam urediti dva dogodka, ki sem ju skoraj zaporedoma doživel v prodajalni sadja in zelenjave KZ »Kras« v Sezani.

Prvi dogodek sem sam izzval z indiskretnim vprašanjem, naslovljenim eni izmed kmetič, ki so pravkar izpraznile košare češenj v priločnem skladišču: »Po čem ste jih prodale?«

»Po petdeset!«

Obrnil sem se k prodajalki in naročil kilo češenj.

»Koliko, prosim?«

Drugi odgovor, ki je rodil težko uganko, ki je nikakor ne morem razvozlati, se je glasil:

»Devetdeset dinarjev!« Ne morem pomagati. Češnje gnijejo in nihče ne vpraša, kdo bo tiste plačal!«

Kak teden pozneje sem zopet kupoval češnje in še to in ono. Bilo je v soboto popoldne in za gostim špalirjem nakupovalcev se je prerinil možakar z nekaj koši češenj. Tokrat sem bil samo pasivna priča skoraj vročega beseđenja med prodajalcem in poslovođjo; vsaj mislim, da je poslovođja.

»Zakaj ne kupite češenj, saj so sladke?« — »Ne gre za to, če so sladke, važno je, da trajajo.« — »Kaj ne trajajo, saj lo lepe! Jamčim, da bodo trajale do jutri do-

GIBANJE PREBIVALSTVA V PIRANSKI OBČINI

Število stalnega prebivalstva piranske občine je doseglo že skoraj 12.300 oseb, od tega le nekaj več žensk kot moških. Od junija 1956 je prebivalstvo s tako imenovanim naravnim prirastkom (rojstva) in pa doselitvijo poraslo za skoraj 3.000 oseb. V istem času se je število pripadnikov italijanske narodnostne manjšine zmanjšalo od 1.448 v juniju 1956 na 1.123 v juniju letos. Od slednjih je v piranski občini 586 žensk in 542 moških, od tega skupaj 207 mladoletnih.

Od omenjenega prebivalstva je bilo v začetku junija zaposlenih v družbenem sektorju piranskega gospodarstva skupno 2.731 oseb, se pravi nad 22%. Največ jih je zaposlenih v industriji, namreč preko tisoč, mnogo pa tudi v panogi prometa, namreč v podjetju »Splošna plovba« Piran. JULE

poldne!« — »Ne vzamem jih, preveč jih že imamo. Zakaj jih prineseš ravno v soboto popoldne?« »Dobro, jih bom pa stresel pred trgovino! Na prvem sestanku pa bom povedal, kakšni ste.« — »Kar naj, bomo samo zadovoljni, če ne bomo več tu!« itd.

Kako se je končalo, ne vem. Ko sem plačal češnje po precej višji ceni, kot jo je omenil prodajalec, sem zavil okoli vogala. Žal mi je bilo, da nisem kupil vsaj eno košaro češenj iz prve roke. Bile bi sladke, poceni in ne bi se bal za en dan njihovega življenja. P. R.

KAJ PRAVIJO DRUGOD

DRUGO SREČANJE SLOVENSKIH IN HRVAŠKIH PIONIRJEV

Pionirski odred Osnovne šole v Bistrici je letos že drugi organiziral pohod v Strigovo »Po sledovih prekmurskih partizanov«. Kljub nestalnemu vremenu se je v nedeljo ob pol osmih zbralo v Srednji vasi 250 pionirjev in mladincev ter 40 članov ZB NOB ter krenilo proti Strigovi, kjer so jih pričakali pionirji-domaćini in taborniki iz Murske Sobotice, Crenovec in Bistrice, ki so noč od sobote na nedeljo preživeli v taboru na prijazni jasi v bližini Strigove. Na pohodu se je pridružil še pionirji iz Razkrižja; vsi pa so bili pred Strigovo toplotno sprejeti s šopki cvetja, ki so jim ga poklonili pionirji iz Strigove.

Kmalu po 10. uri je bilo na dvorišču Osnovne šole v Strigovi tekmovanje pevskih zborov, deklamatorjev, recitatorjev, folklornih skupin in dramskih krožkov v izvaianju pripravljanih točk s tematiko, ki obravnava štiriletno osvobodilno borbo narodov Jugoslavije. Programu je sledilo okrog 70 odraslih in okrog 600 pionirjev. Skrbno izbran program pionirjev je trajal skoraj dve uri, nato pa so bili mladi udeleženci in člani ZB NOB pogoščeni.

DOLENJSKI LIST

SREČANJE NA JAVOROVICI

Krajevna organizacija rezervnih oficinjev in podoficirjev v Sentjerneju bo počastila 20. obletnico revolucije s PARTIZANSKIM POHODOM v vas Javorovico v nedeljo, 18. junija 1961. Zbor bo ob 9. uri popoldne v Pleterjih pri samostanu. Pred spomenikom padlih borcev 4. bataljona Cankarjeve brigade bo komemoracija, nato pa tekmovanje v streljanju.

Prireditelj vabi na partizanski pohod tudi vse preživle borce Cankarjeve brigade in drugih enot, kakor tudi člane množičnih organizacij — LMS, ZROP in Zveze borcev. Na Javorovico, kjer bo poskrbljeno za okrepljena in pijačo, lahko pridete tudi z avtomobili iz Drčel!

Pridite — gostoljubna Dolenjska vas vabi na Javorovico! R.

BRIHTNE GLAVE

Ondan sem srečal znanca. Pravil mi je, da imajo lep počitniški dom ob morju. Hišice so raztresene ob gozdičku, organizacija letovanja pa je odlična.

Povedal pa je, da se delavci letos kljub temu in ugodnostim smejejo na račun doma ob morju. Baje si je neka »glava« v upravi spomnila, da bi v letovišče, ki leži skoraj 500 kilometrov od Celja, prepeljali tudi premog in drugo kurjavo. No, ko je komanda že padla, so tako tudi naredili. Smejejo pa se le. Kaj se ne bi.

GLAS

KAJ JE POKAZALA ANKETA O POKLICIH MED MLADINO?

Iz navedene ankete je razvidno, da se je od 766 anketirancev 67 mladincev odločilo, da bo kljub dovršeni šolski obveznosti nadaljevalo šolanje v osnovni šoli, medtem ko se je za študij na gimnazijih odločilo 90 učencev za šolanje v različnih srednjih šolah 206 učencev in za učenje poklica 272 učencev. Doma na kmetih namerava ostati pet mladincev, trideset pa se jih bo takoj vključilo v delo oziroma v proizvodnjo, 96 anketirancev pa ob času popisa še ni bilo odločenih.

USPELO ZMERJEN

Zavod Primorske prireditve - gostovanje Sovjetskega folklorno-plesnega ansambla »URAL« v Kopru

PA TEMPERAMENTEN PLESNI KORAK

70 nastopajočih in več tisoč gledalcev
Na koprskem trgu se še ni gnetlo toliko radovednih glav, ki jim je letošnje muhasto vreme začuda tokrat prizaneslo
Poleg domačega občinstva tudi številni gostje: iz bližnjih in oddaljenejših krajev, s Tržaškega in tuji turisti
In skupno občutje vseh: navdušeno priznanje simpatičnim umetnikom iz dežele prvega kozmonavta

V Beogradu snema režiser Radoš Novaković za podjetje Avala-film temo iz okupacije Beograda z naslovom PESEM. Scenarij je narejen po istoimenskem romanu Oskarja Daviča. Dogajanje se plete med skupino beograjskih skojevcev in nemškimi okupatorji. V glavnih vlogah nastopajo: Vasa Pantič, Zoran Milosavljević, Spela Rozina, Rade Marković, Bata Živojinović in Stanislava Pešić

Letošnje muhasto vreme nam je bilo preteklo nedeljo kljub slabim obetom vendarle naklonjeno in tako je gostovanje Sovjetskega folklorno-plesnega ansambla »Ural« v organizaciji zavoda Primorske prireditve tudi s te plati nudilo uspele. Sedemdeset članov pevске, plesne in instrumentalne skupine je naša pričakovanja ne samo izpolnilo, ampak prav gotovo še preseгло: navdušili so nas. In tritisočglava množica na koprskem glavnem trgu ni skoparila s priznanjem. Posebno navdušenje so poželi ruski gostje pri domačem občinstvu, ko so zapeli še dalmatinsko narodno o Marjanu. Prireditvi pa so prisostvovali poleg domačega občinstva in naših vidnih predstavnikov, tudi številni gostje iz drugih krajev, rojaki s Tržaškega in tuji turisti.

Pravijo, da je človek že v pravadnini združil svoj korak z ritmom narave. Potem je prisluhnil slovesnemu, težkemu in zrelemu valovanju žitnega polja, neugnannemu trepetanju listja na drevju, ki ga je razgibal poletni veter, pa razigrani igri belih oblakov na sinjem nebu. In vse to je ujel v ritem in izrazil z gibi svojega telesa. Duh po tej pristnosti je za-

vel z odra ob nastopu ruskih gostov. In nam, ki živimo sredi mestnih streh, je zaplaval v žilah podedovani plesni folklorni korak in pričaral prostranost in nemirnost narave s prvinsko močjo. Dočaral nam je še več: legendarno in tipično rusko romantiko, prirodno veličastje, tih šepet srca pa tudi uporniško in demonsko naravo. Seveda si Rusije človek ne more predstavljati brez zime in snega, brez širokega Dona in neskončne stepe, brez nepregledne ravnine s travniki in polji, brez vaške idile širokoličnega ruskega kmeta in njegove bodre vere v življenje. Ob stari romantiki pa je zažarela tudi nova sodobna dežela, tista, ki je poslala prvi satelit okrog stare Zemlje in prvega človeka v neraziskano vesolje.

Mnoge od teh plesov smo že videli in jih poznamo (največ žal iz skomercializiranih zahodnih filmov), toda v taki prepričljivosti in naravni neposrednosti se jih pač ne bi nikoli naveličali. Težko je pozabiti dinamiko zasukanih belih kril, ki se kodrajo izpod omamno bogatih bleščečih svil kot pena na modrih valovih morja, kot oblaki na sinjem nebu in nas spominjajo na vse tisto, o

čemur nam bajajo ruski pesniki o svoji domovini. In tudi takrat, ko navidezna zadržanost uklepa plesalčevu telo v togo držo in ga le urni poskoki nog razgibajo v igriv in živahen plesni ritem, da trepeče kot topol sredi sončne ravnine. In potem še zapojejo: o ljubezni in hrepenenju, o delu, setvi in žetvi, o ljubem strčku in tetki, o novih čevljevih, o skrivnostih dekliškega srca in moški pogumnosti, in seveda o veliki Rusiji.

Gostje z Urala — podrobnejši spored njihovega izvajanja smo objavili že pred nastopom, zato tega ne bi kazalo ponavljati — so svoje bogato ljudsko izročilo in še danes živo folkloro stilno komponirali v smiselno in estetsko celoto, ki so jo še simpatično prepletli s humorjem in obogatili s svojim pršečim temperamentom. Čeprav so jo studiozno stilizirali in poglobili, je ohranila vse prvinske elemente, ostala je naravna in v njej ni nič fragmentarnega in slučajnega. Koreografska postavitve je bila vseskozi prvovrstna in plesna izvedba lepa, plesno, dinamično in prostorsko urejena in kljub sproščeni temperamentnosti je bilo vse do pičice izmerjeno in preračunano. Tipične bravure ruskega plesa so izvajali plesalci z lahkoto in s tehnično dognanostjo, ki je mejila že na akrobacijo.

Lep nastop, ki nam ga je pripravil Sovjetski folklorno-plesni ansambel »Ural« je bil poln poletja, mladostne razigranosti, vonja po dobri, plodni zemlji in njenih sočnih barvah, poln veselja in lepih doživetij, kot da bi se pred radostno začudenimi očmi odprla čarobna skrinja in obdrla našo vsakdanjost s starinskimi bogastvi prvinske odvisnosti od zemlje. In to ob pesmi o Gagarinu in raketah. Z. L.

Taborniška razstava v Postojni

V počastitev desete obletnice ustanovitve društva je taborniški odred »Kraških viharnikov« odprl v soboto v prostorih osnovne šole v Postojni zanimivo razstavo, ki prikazuje prerez življenja in dela v tej najstarejši primorski taborniški enoti
»Kraški viharniki« so razstavili

NOVE knjige

Eduardo Santa: UMIRANJE NA ZEMLJI. V zbirki žepnih romanov je izdala te dni Prešernova knjižnica delo kolumbijskega pisatelja Eduarda Santa. Roman predstavlja odraz družbenega procesa, ki se je dogajal v kolumbijski vasi; prikazuje propadanje vasi v pogojih kapitalistično-fevdalnega gospodarstva. Pisatelj je pisal svoje delo s toploto do kmeta in s sovraštvom do nasilja, ki ga nad njim zganjajo, zaradi tega je prišel pri oblahesti v nemilost, roman pa na indeks. Delo je prevedel Ludvik Burger.

Dr. Silva Trdina: BESEDNA UMETNOST. (II. del. Literarna teorija). V tem svojem delu obravnava avtorica nauk o slogu, nauk o osnovah meroslovlja ter nauk o vrstah in oblikah besedne umetnosti. Knjigi so dodane slikovne priloge s področja arhitekture in likovne umetnosti. V zbirki Učbeniki je izdala to delo Mladinska založba.

KOPRSKI UČITELJIŠČNIKI SO ZAKLJUČILI — LE MATURANTE ČAKA ŠE PREIZKUŠNJA

V živahnem taktu na vesele počitnice

Ob zaključku šolskega leta je priredila mladinska organizacija koprškega učiteljišča majhno slavlje, na katero so povabili poleg profesorskega zbora tudi predsednika šolskega odbora, vzgojitelje iz Dijaškega doma in

predstavnike Komisije za vzgojo in varnost prometa. V kratkem sporedu so nastopili pevci, recitatorji in glasbeniki, slišali pa smo tudi dela nadebudnih pisateljskih in pesniških talentov. Prireditve je bila pod geslom »Pokaži, kaj znaš«, vendar brez tekmovalnega značaja.

V kratkem nagovoru ob pričetku je ravnatelj Božo Černelč spregovoril o letošnjem učenem uspehu, ki je v povprečju 3,65. Najboljši je bil letos III. letnik in je zato dobil nagrado šolskega odbora. Izročil jo je predsednik Branko Gabršček. Najboljši dijak vseh letnikov pa so dobili še posebne pohvale in knjige. Ob koncu prisrčnega slavlja je član Komisije za vzgojo in varnost prometa Lojze Stritof izročil posebno nagrado V. letniku kot prispevek za izlet. V poznavanju prometnih predpisov in v praktični vožnji so se letos dijaki IV. in V. letnika posebno odlikovali.

Revija kulturne dejavnosti italijanske manjšine

Italijanska unija za Istro in Reko pripravlja ob svojem letnem zborovanju in v počastitev 20. obletnice ljudske vstaje jugoslovanskih narodov pregled svoje kulturno-prosvetne dejavnosti. Revija bo trajala 4 dni, in sicer v Izoli, Piranu in Kopru. Prireditvi italijanske manjšine bodo ob tej priložnosti pokazali svoje prizadevanje in uspehe in dokazali, kakšne možnosti razvoja jim nudi naša stvarnost, v kateri so postali enakovredni partnerji naše socialistične stvarnosti.

Program proslav je v dneh od vključno 15. do 18. junija. Prvi dan, četrtek, 15. VI., je bila ob 17. uri v Sindikalnem domu v Izoli otvoritev fotografske razstave pod naslovom »Življenje in delo italijanske manjšine«, ob 20. uri pa v izolski gledališki dvorani dramski večer v izvedbi ansambla SACO »Fratellanza« z Reke in CIC »Giordano Bruno« iz Izole. Drugi dan, to je v petek, 16. VI., odprejo v Piranu ob 10. uri v prostorih Italijanske gimnazije razstavo »College« italijanskih učencev, v Kopru pa je ob 11. uri v Okrajnem muzeju otvoritev razstave otroških risb pod geslom »20. let vstaje«. Prav tako ob 11. uri pa je v Piranu v Domu množičnih organizacij prireditve »Pokaži, kaj znaš« med učenci italijanske manjšine. Popoldne istega dne bo ob 16. uri v koprskem gledališču kulturno-umetniška prireditve italijanskih šol. V soboto, 17. junija bo v izolskem Sindikalnem domu ob 20. uri kulturno-umetniška revija italijanskih kulturnih krožkov in detajskih kulturno-umetniških društev. Istega dne popoldne bo v prostorih koprškega Okrajnega muzeja predsednik Italijanske unije Gino Gobbo sprejel goste in novinarje in jim govoril o življenju in delu pripadnikov italijanske manjšine pri nas. Zadnji prireditveni dan, nedelja, 18. VI., bo spet v Kopru. Dopoldne ob 10. uri se bodo zbrali v dvorani koprške gimnazije k posvetovanju o kulturno-umetniški dejavnosti pripadnikov italijanske manjšine, zvečer ob 20. uri pa bo na Titovem trgu festival italijanskih pesmi.

UTRINEK Z REPUBLIŠKE REVIJE PIHALNIH GODB V NOVI GORICI

Nepričakovana kvalitetna raven

V nedeljo, 11. t. m. je bila v Novi Gorici republiška revija pihalnih orkestror. Revija bi morala biti v parku Edvarda Rusjana, vendar so jo morali zaradi slabege vremena izvesti v veliki dvorani upravne palače.

Revijo je otvoril pihalni orkester prosvetnega društva iz Prvačine, ki slavi v letošnjem letu 210-letnico svojega dela. V koncertnem programu, ki je trajal skoro polnih šest ur, je nastopilo šestnajst orkestror. Naj jih samo naštejemo: pihalni orkester ZPD »France Prešeren« iz Celja pod vodstvom Ivana Karlovčca, združeni pihalni orkester DPD Svobode iz Kopra in Izole, ki ga je na reviji dirigiral Pino Musar, nadalje so sodelovali še pihalni orkestri DPD Svobode »Ivan Kavčič« iz Ljutomeru pod vodstvom Avgusta Loparnika, mladinski pihalni orkester »Litostroja« iz Ljubljane, katerega je dirigiral Leander Pegan, pihalni orkester DPD Svobode Mežica, dirigent Edo Mavhler, pihalni orkester DPD Svobode iz Zagorja, vodi ga Ivan Povše, pihalni orkester DPD Svobode iz Šoštanj, dirigent Silvo Tomše, pihalni orkester rudnika Idrija, dirigent Jože Klemenčič, mladinski pihalni orkester glasbene šole Ljubljana-Moste, ki ga vodi Rudolf Stanič in še mladinski pihalni orkester DPD Svobode iz Velenja, dirigiral je Ivan Marin, pa mladinski pihalni orkester DPD Svobode Maribor-Tezno pod vodstvom dirigenta Vilka Klamferja ter pihalni orkestri KPD Svobode iz Jesenic, vodi Remigij Noč, iz Kranja, dirigira Zdenko Motl, iz Raven, dirigent Joško Herman, Trbovlje-Center, vodi Anton Hudar. Revija pa je zaključil pihalni orkester DPD Svoboda I. iz Hrastnika, pod vodstvom Viktorja Malovrha.

Revija je bila končana. Pred upravno zgradbo v Novi Gorici pa se je zbralo okoli 300 godbe-

nikov iz Hrastnika, Raven, Trbovelj in Kranja, pridružila se je še godba Ljudske Milice iz Ljubljane in in skupno so zaigrali pod vodstvom Jožeta Hriberška simfonično pesnitev Blaža Arničca »Kladivarji« ter koncertno koračnico Charlesa Gounoda »Sabska kraljica«.

Popoldne so se zbrali vsi dirigenti ter predstavniki Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije, med njimi je bil tudi predsednik Branko Babič in tajnik Dane Robida, na posvetovanju. Predsednik glasbenega sveta Zveze Svobod Rado Simonič je zelo ugodno ocenil revijo. Dejal je, da tolike izvajalske kvalitete niso pričakovali, dejal pa je tudi, da je bil program vseh godb izredno kvaliteten. I. P.

Prizor z nastopa ruskih umetnikov, članov sovjetskega folklornega plesnega ansambla »Ural«

★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★

BOLNIČARKA MEDRANJENCI

(Odiomek iz romana SEDEM BORCEV. Izdal Zavod »Borec« v počastitev dvajsetletnice začetka vstaje narodov Jugoslavije. Prevedel Jože Zupancič, opremil Savo Sovre)

Tako sem malo po malo zvedel vse o ranjencih. Tisto, kar mi še ni bilo znano, ker sem tisto jutro videl samo zdrave ljudi, ki so umirali, sem zvedel od starca. Ustvarjal sem si lastne prizore. Ranjenci so bili onkraj reke, ko se je trinajstega vnel boj. Njihov prehod čez reko je bilo pričakovati šele, ko bi se odprla vrzel skozi trojni nemški obroč.

VOJO TERIČ

»Oh,« je dejala neka bolničarka. »Odsli so brez nas.« »Kaj pa tovariši iz štaba?« je vprašal starac. »Pet sto metrov pod taboriščem ni nikogar.« Slišati je bilo močno streljanje minometov, na severni strani, onkraj reke. Zdaj so začeli streljati s planine, ki jo je bila ponoči zapustila bolnišnica. Bilo je jasno, da prihaja od te strani Lehrova vojska, ki nas je več dni zasledovala.

Bolničarka je imela malce kozav obraz in močne ličnice. Oči so ji bile zelene, ustnice pa razpokane. V pasu je bila zelo tenka in prav nič lepa. »Da nisi bolna?« vpraša starac. »Ne,« odgovori dekle. »Lica ti pa kar gore.« »Vode, tovarišica!« zakliče ranjenec z nosil. Skrivajoč se za grmovje, stopi k njemu. Ko jim je prinesla vode, so se ranjenci pogovarjali. Bili so štirje; vsi so ležali na nosilih, razen rjavolasega fanta. On je sedel in prislukoval bitki.

»Pravim vam, da se bodo naši prebili. O tem ni dvoma.« »Pozno je,« pravi bližnji ranjenec. »Zakaj?« »Zato, ker je ura že devet. Kdo bi se mogel prebiti podnevi.« Tretji ranjenec zamolklo zarobanti in zastoka. Imel je samo eno nogo, drugo so mu bili odrezali do kolka. Oči so mu bile zavezane. Spet se obrne in zarobanti, potem pa pritajeno zastoka in vzdihne. »Te hudo boli?« vpraša Kozavka. »Vode!« reče ranjenec.

Nastavila mu je čutaro na usta in mu nekoliko privzdignila glavo, on pa je pil v presledkih, da je vmes dihanil, čeznje pa so jeli žvižgati drobci granat. »Tovariši,« pravi ranjenec brez noge in z zavezanimi očmi, »ali je moj revolver tu?« Tiplje z rokami in išče orožje. Dekle prebledi, se skloni nadenj in mu izroči revolver. »Ni nevarno, naši se drže,« zašepete mrzlično sedeči ranjenec. »Zakaj?« vpraša ranjenec z zavezanimi očmi. Potem zastoka in pravi: »Zame ni in tudi ne bo nevarno. Ne-koč je bilo nevarno. Zdaj pa sem na pol mrtve. Zapomnite si moje ime, če zastanete živi.« »Zakaj tako govoriš, Milan?« pravi sedeči ranjenec. »Saj lahko govorimo o čem drugem.« »Ne,« dé ranjenec, globoko vzdihne in stisne revolver. »Zlobak lahko govorimo samo o tem.«

Dekle še stoji sklonjeno nad njim in nihče je ne gleda, on sam pa spričo zavezanih oči tega ne more vedeti. »A, o tem ne more biti dvoma,« reče sedeči ranjenec. »Slišite pokanje? Bliža se vrhu hriba.« »Koliko borcev ima Peta?« vpraša ranjenec na nosilu z zvezdo na rokavu. »Tri bataljone in pol,« odgovori sedeči. »Tedad je vse dobro,« meni prvi. »Toda rešili nas ne bodo.«

Lev Kasilj: ČAROBNA DEŽELA SVAMBRANIJA I. II. Knjiga pripoveduje o dveh fantičih, ki dorasčata v letih pred oktobrsko revolucijo v majhnem mestecu ob Volgi. Izmisli-ta si svojevrstno igro. Igrata se pravilno deželo Svambranijo, v kateri je življenje vse bolj sproščeno in pisano kakor v domačem zakotju. Zaspani mir podeželskega mesteca pa nenadoma vzburka vojna, nato pa revolucija. Dekla kaj kmalu dožene-ta, da je resnično življenje mnogo bolj zanimivo. V težavah in preizkušnjah dozorita ter opravljata ko-risno delo in doživljata budovite stvari. Knjigo je izdala Mladinska založba, prevedla pa Vera Brncič.

»Kako to misliš?« »Morda jim ostane še edina mož-nost, da se prebijejo.« »Kaj pa mi?« »Mar želiš, da bi izgubili glave sku-paj z nami?« »Ne,« odgovori sedeči ranjenec. Vsi za trenutek obmolknejo, dekle s kozavim obrazom in znaki bolni-čarke na rokavu pa jih gleda izpod trepalnic. Ranjenec z zvezdicami premakne glavo in pogleda dekleta. »Koliko je fantov?« vpraša. »Sedem in bolničarka, vodnik,« od-govori Kozavka. »Katera enota je zraven nas?« »Dvajset ranjencev iz Tretjega.« »Kje pa je štab glavne bolnišnice?« »Gori v gozdu.«

Tisti hip si obriše oči in jasno ji je, da ne govori ranjeni vodnik z nosila. Pred njo stoji mlad plavalas in dokaj krepak vojak z rdečimi zvezdicami na rokavu, s sprpom in kladivom, vezenima z zlatimi nitkami. Fant je prijazen in brzostrelka mu visi čez prsi, štiri dolge šaržerje z naboji v nabojnjaci pa ima obešene spredaj. Ko se obrne, opazi bolničarka še en šaržer v nepremojljivi nemški naboj-njaki na hrbtu. Bil je neobičajen in tako mlad, prijazen in močno zateg-njen čez pas, na katerem so mu vi-sele bombe. V gručo ranjencev, leže-čih med razmetano opremo, je prin-ešel svežino. Bil je edini glasnik z »li-nije«, ki ga je videla. »Pojdite gor, po teje poti,« mu pra-vi dekle. »Zaiti ne morete, saj drži pot mimo več sto ranjencev, samo ustaviti se ne smete, ker so jeli Nem-ci streljati.« »Prava reč,« dé borec. »So vesti ugodne?« vpraša sedeči ranjenec. »Ugodne, prijatelj,« odgovori borec s prijetnim glasom in odide. »Mar nisem rekel?«

Pa še mnogo drugih misli in sorod-nih predstav s podobami mi je rojilo po glavi. Zaupal sem jih Patriciji. Pritrjevala je, popravljala in po-jasnjevala. Nenadoma mi je zelo resno dejala: »Vprašujem se, kaj vi na splošno počnete v življenju.« »Potujem,« gledam,« sem ji de-jal. »To je zelo zabavno.« »Gotovo,« je rekla Patricija, »toda ali je to vse?« »Ne... Potem tudi pišem.« »Kaj?« »Kar vidim na potovanju.« »Čemu?« »Za ljudi, ki ne marajo potovati.« »Razumem,« je rekla Patricija. Med deklidine obrvi se je zarezala guba. Pokazala mi je živali in me vprašala: »Boste pisali o njih?« »Ne verjamem,« sem dejal. »Prav imate. Ne bi znali,« je rekla deklica. »To sem spoznal.« »Zakaj?« »Zaradi tebe.« Patricija se je prijateljsko nasmehnila in me prijelja za roko. »Morali boste,« je rekla, »še priti k nam... pogosto in za dolgo časa... Potem morebiti...«

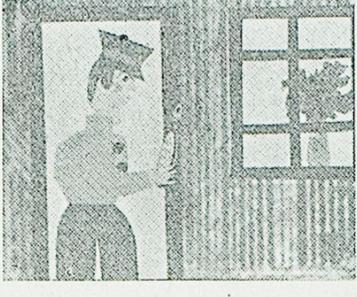
Spet se je zasmejala in dodala: »Čas je, da se grem pogovarjat s prijatelji. Počakajte me!« Drobecen, tenak in siv obris je iz-ginil v visoki travi, med grmovjem in širokimi mlakami, da bi sepepal čarovne besede živalim izpod Kill-mandžara. Naslonil sem se na drevo in strmel v vrh gore ter sneg, ki ga je pokrival. Bil je takšne barve kot jutranja zarja. Po nekaj trenutkih sanjarjenja sem

JOSEPH KESSEL

se s pogledom vrnil nazaj na ravna tla, da bi tam našel Patricijo. Z lah-koto sem jo zapazil. Ni še dospela do tja, kjer je bilo največ živali. Nato pa sem skoraj zakričal od groze. Po deklidinih stopnjah se je v višini trave urno premikala temna in drobna stvar. Spredaj je imela trioglasto in ploščato glavo, ki se je svetila v son-cu. Mar je imela Patricija čarobno moč celo nad plazilci? In ali bi Kl-horo — pa čeprav je bil najboljši strel-ec — mogel zadeti tisti valujoči in skrivni cilj? Bil sem že na tem, da me strah zanese in da pokličem enookoga gonjača ter stečem proti Patriciji... kaj vem? Toda deklica se je ustavila pri neki gazeli in črni stvor je počasi vstal. V tistem je po-stal golo, lepo močno telo, oboroženo s sulico in s kroko las na glavi, ki so stali spleteni kot čelada glinaste barve. Zavpil sem: »Patricija, pazi se! Oriunga!« Mar mi je zmanjkalo glasu? Klic je spjal samo skupino antilop, po-gnal v dir nekaj zebra, ki so zdrijale blizu mimo mene. A že je bilo pre-zopno. Moran je prišel do Patricije.

»Kaj je rekel?« vpraša starac, ki se približa na pol sklonjen. »Vest!« so ugodne. »Bog da, da bi res bile.« »Stari,« zastoka ranjenec z zaveza-nimi očmi. »Si to ti?« »Sem.« »Ne omenjaj boga.« »Zakaj ne?« »Zato, ker drži z njimi. Bog se je prebilit k Nemcem.« »Eh, da imam noge tistega fanta, bi držal z menoj,« pravi starac. »In vse vesti bi bile ugodne.« »Imel sem noge kakor on,« se oglasi z zamolklim glasom ranjenec z zave-zanimi očmi. »In kakšne noge!« Dekle sede k starcu. Slišati je diha-nje ranjencev. »Mislim, da bi nas bili morali od-praviti naprej. Kmalu bodo tu tisti s Suhlega dola. Ali slišiš puške?« posep-ne dekletu starcu. »Kaj hočeš reči?« vpraša starac. »Ostali smo sami. Mislimi moramo na rešitev ranjencev.« »Ti misliš, da jim sreča ni bila na-klonjena?« »Če so se srečno prebili, se ne mo-rejo več vrniti. Če se niso, tedaj so izgubljeni. Mislimi moramo na ranjen-ce.« Dekle obmolkne. »Sem odgovoril neumnosti, Marica!« Pravi starac. Dekle ne odgovori. Odtrga travico in lo začne trgati. »Neumna si. Zelo neumna,« pravi starac. »Kakšne besede pa so to!« Govoril je v južnem narečju. Nosil je črn volnen suknič, raztrgan na obeh komolcih. Glavo je imel pokrito z okroglo kapo z rdečim gornjim de-lom in rdečimi svilnim trakom ob kraju. To je prastari znak žalovanja za izgubljeno bitko na Kosovu. Med križem v starih vogalih štiri besede, spletene iz potemnelih zlatih niti: »Samo slova Srbina spasava.« »Ne,« pravi dekle. »Nisem tako ne-umna, stric Jablan. Vem samo, da smo zadnja skupina.« »Pa kaj zato?« »Zadnja skupina se ne prebije v najtežavnejših dneh. A mar bi mogel biti dan težavnejši od današnjega?« Dekle tiho zaplaka, starac pa jo karajoče pogleda. »Mar so Nemci neumni, da bodo pu-stili štiri divizije oditi od tod?« vpraša dekle. »So, če morajo biti,« odgovori sta-rec. »E, vidiš, zdaj jim ni treba. Pustili so, kar so hoteli, in nikogar več ne bodo pustili,« pravi dekle žalostno. Prepričana o tem, se sprizajni z usodo. Čeprav ni bila vojak, je bolni-čarka marsikaj slišala o vojni in s svojimi majhnimi možgani je brez nepotrebnih predsodkov lahko natan-ko presodila vojaški položaj tistega jutra, bolj kakor kak komandant.

Film SE NEKAJ IZ SVETA KRATKEGA FILMA

Na zadnjem mednarodnem festivalu kratkega filma v Oberhausnu (Nem-čija) so bili moralni zmagovalci za-nesljivo Francozi, ki so razgnili pred gledalci pravo bogastvo ustvarjanja v tej zvrsti »sedme umetnosti«. Lepo pa so se uveljavili tudi Poljaki, od katerih je vzbudila posebno pozor-nost filmska risanka mojstra Jana Lenice z naslovom »Janko muzikant« (na sliki)

Na festivalu v Oberhausnu smo se Jugoslavlani žal slabo odrezali in še dolgo po festivalu so ugotavljali, čigava je bila krivda za tako slab iz-bor, ki nas ni častno zastopal. Da ta poraz ni bil potreben in da ni bilo potrebno, da smo napravili v medna-rodni areni lep ugled, ki si ga je že pridobil jugoslovanski kratki film v preteklih letih, je pokazal nekaj po-zneje festival kratkega filma v Beo-gradu. Izkazalo se je, da premoremo nekaj ustvarjalcev, mimo katerih ni mogoče več brez posebnega interesa

širše javnosti za njihove ustvarjalne težnje. Nekateri med njimi že tudi predstavljajo formirane osebnosti ju-goslovanskega kratkega filma. To so predvsem Milenko Skrbac, Dušan Povh, Dušan Vukotić, Branko Rani-tović. Drugi pa spet kažejo že na samem začetku svoje poti, da se bodo v primernih pogojih razvili v zanimi-ve umetniške osebnosti. Na sliki: iz kratkega filma režiserja B. Rantovi-ča »Pogreb Stefka Halačeka«, ki je dobil več nagrad

NOVE knjige

Karel Dobida: SPREHOD PO NA-RODNI GALERII. Mladinska založ-ba je v knjižnici »Priroda in ljudje« izdala krajši in poučni vodnik skozi Narodno galerijo. Čeravno delo ni obsežno, je podal avtor v njem sila strnjene prerez likovnega ustvarjanja pri Slovencih, ki se zrcali v tem umetnostnem hramu.

Anton Ingolič: TAJNO DRUSTVO PGC. Pred dvema letoma je izšlo v knjižnici »Sinji galeb« knjiga s skriv-nostnim naslovom in s čudnimi ris-bami na ovitku. Povest si je na mah osvojila bravce, pa ne le mlajše, ka-terim je bila namenjena, marveč tudi starejše. To povest o tajnem društvu PGC je pisatelj dramaturg. Nedolgo tega je izšla dramaturgija pri Mladinski založbi v zbirki »Mladi odir«.

V. J. Čujkov: NA ZACETKU POTI. Maršal Čujkov je bil med vojno ko-mandant Stalingrada in poveljnik 62. divizije, ki je branila mesto pred na-skotki von Paulusove armade. Knjiga je zelo stvaren opis in pregled naj-večje bitke v zgodovini človeštva. Dokumentirano gradivo se prepleta z osebnimi spomini in s spomini po-sameznih borcev. Ko knjigo beremo, se nam Vasilij Ivanovič Čujkov ne razodeva le kot velik vojskovodja, pa tudi ne le kot zgrajen komunist, ampak predvsem kot človek. To pa je najbrž najdragocnejša odlika nje-go-vega dela. Knjigi so priložene foto-grafije in sheme posameznih bojev. Delo je izdala Mladinska založba, pre-vedel pa ga je Ludvik Mrzel.

Marie Majerova: AFRISKI UTRIN-KI. Pri Mladinski založbi je izšla de-tni knjiga češke pisateljice, ki jo do-bro poznamo tudi pri nas. V tem de-lu nas avtorica povede v daljnje de-žele in nas seznanja z življenjem in boji človeka za kulturni in socialni napredek. Pri tem pa moramo obču-dovati tisto, kar je le malokomu da-no. Pisateljica zna gledati in vse vi-deti tudi brez vodnika. Ze takrat je videla današnjost, ki je hitreje prišla, kakor so si nekateri mislili. Delo je prevedel Fran Bradač.

Lev KING in zamorec ORIUNGA

(Odlomek iz romana LEV. Izdala založba Lipa v prevodu Jožeta Pavliča in v opremi Milivoja Dominka)

Zadržal sem dih. Toda nič se ni zgodilo. Oriunga in deklica sta pre-prosto skupaj nadaljevala pot. Tudi Oriunga je bil navajen na dlježe ži-vali in morda je tudi on poznal ča-rovne besede. Ko se je Patricija vrnila, je bilo sonce na nebu že mnogo više in bolj vroče. Smejoč se, me je vprašala: »Ste videli morana?« »Da... (Moje grlo pa je bilo suho)« »No...?« »Noč je prebil v gozdu, v bližini našega bungalova, da bi oprezoval, če bom šla ven,« je rekla Patricija. »Zakaj?« »Da bi me za gotovo dobil in govo-rit z menoj,« je rekla. »Kaj je hotel?« »Vedeti, če sem hči velikega leva ali pa čarovnica,« je dejala in se spet smejala. »In odgovorila si mi?« »Da na ugane,« je rekla. Promerila me je s pogledom, po-mežiknila z enim očesom in rekla: »Vi ste vedeli, da se je večerj skril blizu Kingovega doma in da je videl vslo dogodivščino z levinjami.« »Res je,« sem rekel. »Zakaj mi tega meste povedali?« je vprašala deklica. Nisem odgovoril. Patricija je pome-žiknila z drugim očesom. »Ah, vem!« je rekla, »bojite se ga zaradi mene. A nimate prav. Ničesar ne more. Sem belka.« Nenadoma jo je napadel dušek smeh in zvilja se je v dve gubi. Tisti smeh je bilo toliko teže prenašati, ker je bilo treba ostati tiho zaradi živali. Ko ga je premagala, je nada-ljevala: »In prosil me je za roko.« »In tedaj?« »Tedaj sem mu svetovala, naj o tem govori s Kingom,« je rekla Patricija. Nisem hotel, da bi mi prišlo v za-

vest vse, kar so pomenile tiste besede, in sem rekel: »Ne razumem.« »Vendor je čisto preprosto,« je od-vrnila deklica. »Moranu sem pripo-vedovala, kje slednji dan obiščem Kinga. Rekla sem mu tudi, da si ne bo drznil priti tja brez orožja. (Resno je zmajala z glavo.) King sovraži črnce, ki nosijo sulice. Morda ve, da so nje-gove starše ubili takšni ljudje.« »Toda ti sama si mi rekla, da so Masaji noro ponosni!« sem vzkliknil. »No, in...?« je vprašala z dovršeno igrano naivnostjo. »Zdaj Oriunga mora priti.« »Mislite?« je rekla. Njen glas je ostal prav tako nedol-žen (kot prej), toda hkrati je pome-žiknila z obema očesoma. In Oriunga je prišel. Komaj sva se namestila pod drevom s dolgimi vejami in v družini s Kingom — ki me je tedaj gledal že kot starega prijatelja — se je moran odtrgal od nekega goščavja, kjer je gotovo že dolgo opazoval, in šel proti nam. Druga mi ni imel na sebi kot kos blaga, ki si ga je bil vrzel čez rame in ki mi je ob vsakem njegovem ko-raku razgaljal celo telo. Veliki lev je zamolklo zarenčal. Njegove rumene oči so se zapile v Oriunga. Ni maral neznanega črnca z rdečimi lasmi, ki se je nesramno približeval in ga izlival s pogledom. King je okrenil glavo proti Patriciji, da bi jo vprašal za svet. »Sedi!« je rekla deklica. King je še renčal, a premaknil se ni. Oriunga je prišel v senco vej, ko-rakal tako blizu leva, da se je s kon-cem fritražočega blaga dotaknil nje-govega gobca in se šel naslonit na drevesno deblo. Patricija se je dvignila in King z njo. A ker je držala roko na velikani-

skem vratu, je lev pustil, da ga je vodila počasi proti moranu. Patricija in King sta se ustavila tri korake pred njim.

Gledal ju je popolnoma nepremič-no, zravnani in z dvignjeno glavo pod čelado iz las in gline. Kingovo žrelo se je odprlo. Cekani so se zasvetili. Prednja šapa, iz katere so pogledali kremplji, je orala zemljo. Oriunga se je prezirljivo nasmehnil.

Takrat je Patricija spustila Kinga proti moranu, kot ga je nekoč že na-me, ga zadržala, ga spet izpustila in znova zadržala. Ampak danes se lev ni poganjal in njoval zgolj zato, da bi zadovoljil deklico. Nekaj ga je gnalo že samega. Z vsem nagonom je so-vražil Oriunga. Človek bi rekel, da je v mladeniču, ki je bil naslonjen na drevo, vohal celotni rod, ki je že od nekdaj zagrizeno preganjal njegovega. Patricija je morala uporabiti vso moč, ki jo je imela nad Kingom, da je obvladala njegovo razdraženost.

Med tistim grozečim in ponavljajo-čim se približevanjem, ki ga je ustavljala in spet nadaljevala, ko je bilo Kingovo žrelo samo za palec od nastavljenih prsi in ko je moran ču-til vročo levo sapo, ni na njegovem temnem, atletskem in efesbsem te-le-su zatrepetala niti ena mišica in se ni zganilo niti eno vlakence na nje-govem oholem obrazu.

Ali je bil Oriunga prepričan, da ga bo bela deklica varovala do konca? Ali je bila tisto hrabrost nesmiselne-ga ponosa? Ali ponos neoporečne hra-brosti? Ali pa je bila to še, in v resni-dni preji kot razmislek, pogum in ponos, skrita in vsemogočna zvestoba rodovnim mitom, neštetim in brezšče-snim sencam vseh moranov masaške-ga ljudstva, ki so bili včasih žrtve, včasih pa ubijalci levov?

Svojega pogleda kar nisem mogel odtrgati od Oriunge in bal sem se. Toda ne zanj. Po vsem tistem, ko sem videl Patricijino moč, sem imel občutek, da je Patricija v svetu divjih živali vse mogoče in dovoljeno. Ampak dobro sem videl: živali ji niso več zadoščale za njeno igro. Deklica je čutila potrebo, da je vanjo po-tegnila tudi ljudi in na ta način raz-širila svojo moč v istem trenutku na dve kraljestvi, ki sta bili nedostopni druga za drugo.

Nenadoma je Oriunga dvignil des-nico in trdo spregovoril. »Pravi, da gre,« je rekla Patricija, »ker noče biti za igračo,« pa čeprav levu.

Oriunga je stopil mimo naježenega in renčечеlega leva, ki ga je Patricija držala za grivo in zadrževala z vsemi silami, ter se oddaljil s svojim kro-brižnim in lahkotnim korakom. Ko je prišel do tam, kjer se je nehala senca, ki so jo metale dolge veje, se je obrnil in ponovno spregovoril. »Prihodnjič bo prišel s sulico,« mi je rekla Patricija.

Moran je že davno izgubil v pušči, medtem ko je veliki lev še vedno trepetal od razdraženosti. Patricija se je zleknila med njegove šape, k nje-govim prsim in šele tedaj se je pomirila.

DVAJSET LET LJUDSKE VSTAJE — DVAJSET LET REVOLUCIJE ★ DVAJSET LET LJUDSKE VSTAJE — DVAJSET LET REVOLUCIJE ★ DVAJSET L

OBISK NA POLOŽAJIH

ODLOMEK IZ ŠE NEOBJAVLJENEGA ROMANA RDEČI MADEŽI

Zidarjeva kuhinja je bila pretesna, toliko deklet se je nabralo iz vasi in okolice. Posedle so na lesene klopi okrog koritaste mize in v veselim klepetu čakale, da jim bo Milojka povedala, čemu jih je poklicala skupaj.

Iz petrolejke, obešene nad štedilnikom, se je kadilo kot iz dimnika. V medli svetlobi brilivke je Milojka preletela obraze. Vse so prišle: Lampe-tova Pavla z Griča, Dolinarjeva Metka in Bajtarjeva Julka iz Dolenjih Krič, Razpetova Milka in Jernejeva Cvetka iz vasi, pa še sestri Katrica in Jasna.

»Če ste za to, bi začela,« je Milojka prekinila pogovor. Utihišile so. Novoletni prazniki so ipred vrati, jim je začela razkladati načrt, s katerim se je ukvarjala že nekaj dni. Pod vasjo je na položaju bataljon Vojkove brigade. Vsak čas pričakujejo izpad Nemcev iz bližnje postojanke. Lepo bi bilo, če bi jih za praznike prese-natile z obiskom in jim nesle skrom-na darila.

Povedala je na kratko, saj je ne-katere čakala še dolga pot do doma. Hoja ponoči pa nobene ni posebno mikala. V obeh jim je brala, da so njene besede užgale. Kot slap so se udri predlogi, da jih je bilo težko sproti premietli. Vsaka bo pripravila nekaj paketov, so sklenile. Matere bo seveda treba prepričati, da bodo čim globlje segle v skrlnje. Pripraviti darila za cel bataljon borcev ni šala. Osmešiti se pa tudi ne smejo, so si bile edine.

Sredi mrzličnih priprav je teden minil kot bi mignil. Praznično opravljene so se pod noč zbrale pri Zidarjevih. Na klopi ob peči so se grmadih paketi s potico, žganjem, cigaretami in suhim sadjem. V vsakem je bil tu-di par nogavic ali rokavic. Vse noči so jih pletle, saj so vedele, da bodo z njimi najbolj ustregli borcem.

Izza vrvic na paketih so kukala be-la pisemka. Vsaka beseda, ki jo so vanje napisale, je bila stokrat pre-pretana. Toplim voščilom so bile priložene smrekove vejice in vrščiki rožmarina.

Naložile so oprtnice, da so bili vi-deti širši in daljši.

»Nič več se ne smemo obotavljati,« je Milojka pogledala na uro. Tedaj so se skoraj meslišno odprla vrata. Med njimi je v zadregi stala Kofolovka. »Bele moke nisem imela,« se je hi-tela opravičevati in jim s tresočo se roko ponujala omet. »Samo čebula je v njej in nekaj orehov. Hranila sem jih še od lani.«

Milojka je pridržala v rokah od pe-ke še toplo potico. Zdalj ji je bilo žal, da ni bila kateri naročila, naj se oglasi tudi pri Kofolovih. Namenoma niso doslej trkale na vrata številne družine, kjer je bil glad vse pogoste-je v gosteh. Zadnje čase Kofolov-ka niti močnika in krompirja ni mo-gla vedno postaviti na mizo.

Milojka jo je v mislih videla pred seboj, kako vleče iz peči štruco, okrog nje pa se z lačnimi očmi gne-tajo otroci. V celem letu se niti ov-senega kruha niso do sita najedli, potica pa je bila zanje nekaj nedo-segljivega.

»Samo košček nam odloži. Samo, da pokusimo,« je slišala njihove mo-ledujoče glasove.

Roke se stegujejo proti mizi, mati pa zavija še vročo potico v papir, skriva pred njimi oči in duši bole-čino, ki ji stiska srce.

Milojka je iskala v sebi besede, da bi se ženici zahvalila.

»Povedale bomo borcem, da je ta paket od vas,« ji je v imenu vseh z vlažnimi očmi obljubila.

Oprtale so si koše.

»Ne pozabite jih pozdraviti tudi v našem imenu,« so jim zabičevali Zi-darjevi, ko so druga za drugo izgij-njale skozi vrata. Z ravnice za hlev-om so zavile po bregu proti Pirhovi globeli. Na levi se je pod kozolecem kot velikanska steklena plošča ble-ščala Zidarjeva ravan, pod njo pa so v zimskem počitku dremali travniki in njive.

»Dekleta, še luna je nocoj z nami. Samo pogledite, kako se nam s polni-mi lic dobrodušno reži,« je Metka židane volje pokazala na mesec.

»Preveč težko ne nosiš, če se imaš čas ozirati za luno,« Pavli ni bilo do smeha. Pod težkim bremenom ji je škripal oprtnik, v ramena pa so jo rezale z leskovih vej spletene naram-nice, da jih je morala večkrat pre-staviti.

»V takšnem večeru, nalašč ustvar-jenem za smeh, se pa res ne bomo držale kot kisle kumare,« se Metka ni dala ugnati. Pavla je obmolnila in stokaje sledila ostalim. Metka je pustila druge mimo in jo počakala.

»Drugič pa vzemi še večji in bolj neroden listnik,« jo je zbudila. Nekaj časa sta hodili vstric.

»No, če res tako težko nosiš, bova pod Dolenjo vasjo zamenjali,« se je ponudila Pavli. Smilila se ji je že za-radi svoje debelosti, ki jo je pri hoji navzdol krepko ovirala.

Pavla je požrla slino in se namrd-nila:

»To pa ne. Z mojimi paketi se ti pred borci ne boš bahala.« Dekleta so bušnili v smeh.

»Pa nič!« je le na videz Metka za-merila in pohitela proti čelu skupine. Med veselim pogovorom so pot kar požirale. Na zmurnjenem snegu jim je polzelo, da so omanovale sem in tja kot bi bile preveč globoko pogle-dale v kozarce. Čeprav so pazile, je tu in tam katera vendarle podrsala z zadnjico po hrapavi skorji, da jo je kar speklo.

»Ga pa že raje na celo gazim. Vsaj vem, kam stopim,« se je pridušala Julka, ki jo je bilo pravkar položilo. V zadnjem trenutku se je ujela za

leskove grme, da se ni podrsala ne-kaj metrov navzdol.

Cvetka ji je pomagala na noge. »Poglej, če so vsi paketi na svojem mestu,« jo je zaprosila Julka, ko se je s težavo kobacala na noge. »Ne maram, da bi se nocoj liscice mastile z našimi klobasami. Jim že kokoši, ki so jih zadnje mesece pospravile, pošteno zavidam.«

»Vse je v redu,« jo je potolažila Cvetka.

V manjšem loku so se ognile Do-lenjim Kričicam in se spustile na ko-lovoz, ki jih je peljal naravnost do položajev borcev.

»Take smo, kot bi o Vahtih po hi-šah nabirale prešce,« se je nekje spr-daj oglašala Metka. Pogovor, ki se je bil v bližini vasi zaustavil, je spet oživel. Pot je bila zdaj položnejša, ramena pa so se tudi že vnesla in se sprjaznila z jermeji. Beseda je tekla sproščeno, kot bi se sto kilometrov daleč naokrog razprostiralo svobodno ozemlje. Nobena ni mislila na to, da je le slabo uro proč od njih nemška postojanka, iz katere se lahko vsak

»Stoj! Kdo gre?«

Obstale so kot ukopane.

»Mladinke iz vasi,« se je opogumila Milojka, čeprav ji je bilo kar nekam tesno.

Mlad fant, ki je malo pred deveto prevzel stražo, je bil v zadregi. Med debli, deset korakov proč od njega, so stale kot pribite upognjene posta-ve v krilih. Bilo je očitno, da nosijo na hrbtih nekaj težkega. Morda oro-že ali pa hrano za borce v zasedi, je pomislil. Čudno, da ga nihče ni bil opozoril na takšen obisk. Tu nekaj ni v redu. Da jih pusti naprej? Nekaj trenutkov je okleval, potem se je od-ločil.

»Ena naprej, ostale stoj!« je bolj zaradi lepšega trdo ukazal in meril s puško nanje.

»Nogo si menda lahko popravim, saj mi je že čisto umrla,« je zastoka-lala Metka.

»Nehaj otresati jezik,« ji je pošep-rnila Milojka in jo sunila pod rebra.

»Ne vidiš, da misli resno.«

»Hm, jaz tudi,« Metka ni odne-hala. Milojka je stopila naprej.

»Lahko bi mu rekla, naj pihalnik kam drugam obrne,« Metke ni nehal srbeti jezik. Stražar se je namuznil.

»Prav gotovo nas bo še v nesrečo spravila,« je Pavla zadaj pihala od jeze.

Milojka se je dva koraka pred stra-žarjem ustavila.

»Kaj iščete tod okrog?«

»Fantom smo prinesle nekaj daril za praznike. Zelele smo jih presene-titi, zato se nismo nič najavile.«

Teslo, bi si bil stražar najraje pris-olil klofuto. Lahko bi se mu že prej posvetilo. Glas se mu je takoj zmeh-čal:

»Poznate koga izmed naših, ki so na položaju?« Milojki se je kar samo za-smejala. To res ni bila težka naloga. Zdrdrala mu je več imen.

(Sledi nadaljevanje)

MARIJA VOGRIČ

trenutek odpravi na pot tolpa volkov, vedno pripravljena sejati okrog sebe žalost in tpijenje. Tu spodaj pod njimi so bili na položajih Vojkovi. Kaj za to, če jih je bilo samo bata-ljon. Čutili si njihovo bližino in to je povsem zadostovalo, da si se počutil varnega kot bi preko senožeti zaka-pana v sneg čakala divizija.

»Le glejte, da ga ne bo katera kaj polomila,« se je Milojka že čisto bli-zu Rošpovega senika, kjer so morali biti partizani, okrenila nazaj.

»Naravnost z jezika se mi vzela,« je resno prikimala Metka.

»Prava se je oglašila,« je dekletom spet ušel smeh.

Izza hrasta se je potegnila senca. Nočno tišino je presekala kilc stra-žarja:

(Nadaljevanje in konec)

Ko sem zvedela, da pojdem v inter-nacijo, mi je rojilo po glavi marsikaj, največ sem mislila na to, da se mi bo mogoče posrečilo zbežati. Le ti-stega, kar me je v resnici čakalo, si nisem mogla predstavljati.

Okrog polnoči so prišli po nas. Hu-je kot živino so nas nagneti v živin-ske vagonne in jih zapečatili. Po osmih dneh strašne vožnje so odprli vrata in nas odpeljali v močno zastraženem sprevodu. Blížala se je že noč, ven-dar smo videli neštete vrste barak in vse naokrog gosto speljano bode-čo žico, visoko nekaj metrov. Videle smo med barakami še na tisoče lju-di, slabo oblečenih skeletov, postro-jenih v vrste kot vojaki. Z grozo sem jih gledala in mi takrat še na um ni prišlo, da jim bom prav kmalu ena-ka. Čeprav sem se zavedala, da grem v internacijo, si nisem predstavljala, da je taka. Toda ko so tudi meni ži-gosali na roko visoko številko, me je pretreslo strašno spoznanje, kaj me čaka.

Ne vem, če kdo lahko popiše vsa grozodejstva in trpljenja, ki so ga doživljali ljudje v internaciji. Ravna-je Nemcev z nami je bilo skoraj ne-verjetno, neizrekljivo izprizjen in zlobno. Nikomur niso priznali. Vi-soko v zrak so segali plamenji, ki so mesece in mesece požirali trupla ne-doživljanih ljudi, ki so izginjali v krematorijih. Težko je bilo spomi-njati tistih strašnih dni, še težje jih je pozabiti. To je bilo isto strašno taborišče v Auschwitzu, ki so ga ime-novali tudi »taborišče smrti«.

Daleč naokrog, kolikor smo videli iz taborišča, je bila sama pusta ravnina, le tu in tam visoka stražarnica. Ni bilo hrane, ne vode. Ko se je za-čela zima, smo se zmrzovali. Trdo smo pa morali delati. Preživeli smo resnično nečloveške muke.

Tako sem dočakala januar 1945. Snežna odeja je bila ponekod tudi več metrov visoka, temperatura pa je padla 40 stopinj pod ničlo. Ko so nas gnali na delo, sem opazila nekaj nenavadnega: ljudje so bežali. Bila sem že tako otopela, da na prostost niti pomislila nisem in zato mi je prvi hip prišlo na um samo to, da nas bodo najbrž spet mučili. Toda po-vedali so mi, da bodo strašno taboriš-če smrti izpraznili. Mnogi ga niso mogli zapustiti, ker so bili bolni in do konca sestradani in so našli smrt v plamenih. Ta umik je mnogim re-šil življenje, mnoge pa je tudi do-končno pokopal.

Tedaj smo zasišli že prve topov-ske strele in na vzhodu smo videli žareče nebo. Prihajali so Rusi, bližala se je fronta.

Nas pa so gnali naprej. Hodili smo dneve in tedne, ne da bi kje videli kakršnokoli naselje. Na tisoče ljudi je obležalo na tej poti na tisti nepre-gledni ravnini v visokem snegu. Pono-či smo vzemirjeni opazovali ža-reče nebo, ko so letala bombardirala nemška mesta.

Komaj sem že premikala noge. Naj-milejša temperatura je bila 25 stopinj pod ničlo. Z ramena sem si stresla sneg, ki je neprenehoma padal, ker se mi je zdelo, da me zelo teži. Dól-gotrjna hoja po snegu je utrudljiva

že za zdravega človeka, kaj šele za sestradane. Vse mi je bilo odveč, domala vsi obleke sem zmetala s se-be, nazadnje še lesene cikle, ker so se mi zdele neznansko težke. Hodila sem naprej bosa.

Se psi, ki so nas spremljali, niso več ubogali svojih gospodarjev, one-mogli so padali, zmurnjeni ali ustreljeni. SS stražarji so nas preganjali kot živino, mudilo se jim je, ker so vedeli, da jim tečejo zadnji trenutki, da se bo kmalu odločila tudi njihova usoda. Kdor se je na tej poti vsedel, je tam obsedel za vedno. Stražarji so streljali brez usmiljenja. Strašne reči smo doživljali na tej poti, mnogim se je omračil um. Tudi psi so nas napadali, nekaterim so pojedli dele telesa. Lakotno so se vrgli na tiste, ki so onemogli.

Če bi me vprašali, kako smo sploh vse to preživeli, ne bi vedela. Ne vem, če nas je deset od tisoč prišlo na cilj — v novo taborišče trpljenja, v Ravensbrück. Pozneje smo izraču-nali, da smo bili takrat na poti celih 53 dni.

V novem taborišču se nihče ni zme-nil za nas več kot teden dni. Ležali smo zunaj na snegu in odeja, ki nas je pokrivala, je bil le novo zapadli sneg. Nato so nas začeli pretepati, da moramo vstati in priti na zborno mesto. Noge me niso držale in komaj sem se priplazila po vseh štirih. Bila

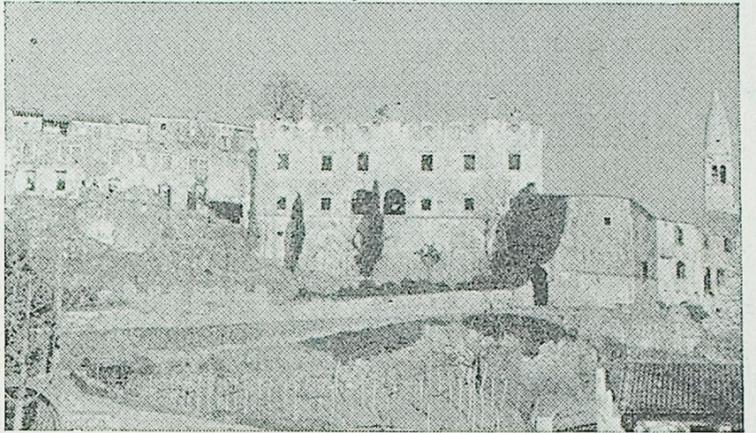
Piše: MARIJA ŠVARA

sem na koncu moči. Danes se mi sploh ne zdi več verjetno, da je mo-goče prehoditi stotine kilometrov, la-čen, bos in nag, in da se pri tem preživljava samo s snegom.

V Ravensbrücku sem ponovno ušla smrti po zaslugi neke sotrpinke. Me-seca marca leta 1945 so visoko zago-rell zadnji plamenji in krematorijih v tem taborišču in požrili na tisoče tr-plinov. Kar nas je ostalo, so nas pre-gnali v taborišče v Neustadtu. Takrat sem bila prepričana, da se mi bliža zadnja ura, umirala sem od la-kote in vsega prestaneja trpljenja.

Toda 1. maja 1945 je padla zadnja nemška krogla, nad seboj smo zagle-dali angleško letalo. Letelo je tik nad našimi glavami in iz letala so nas po-zdravljali. Postalni smo srečni in ve-seli, koščene roke smo jim stegovali naproti in jim mahali še takrat, ko so bili daleč proč. Bilo nas je še ne-kaj tisoč in v nas je plala le še nen-ka življenja. Naši stražarji so sicer izgnili, toda glavna vrata taborišča so bila zaklenjena. Zvečer je v taborišču zaplapolala sovjetska zastava, toda bili smo sami. Bila sem tako iz-črpana, da sem se komaj drugi dan lahko privlekla do neke vreče slad-korja in jedla sem ga toliko, da mi je postalo slabo. Izgubila sem zavest. Zbudila sem se, ko je padal name dež. Takrat se je v meni nekaj spro-stilo, naslonila sem se na premočno vrečo sladkorja in se bridko zjokala.

Dopovedovala sem si, da ne smem preveč jesti, ker mi bo škodovalo. Toda želedec je premagal razum. Le kdo bi zameril mlademu, zdravemu človeku, ki do konca izhira in umira od lakote? In kako bi se mogla pre-

Med naselji na Primorskem, ki so za časa narodnoosvobodilnega boja naj-več trpela zaradi okupatorskega nasilja, je prav gotovo znana kraška par-tizanska trdnjava Stanjel, saj je bila večina hiš požganih in do tal poru-šenih. Prav gotovo pa je ta vas še danes med tistimi našimi naselji, ki se ji posledice minule vojne še vedno najbolj poznajo. Gornja slika, posneta pred nedavnim, skoraj ne potrebuje nobenega komentarja, saj slikovite razvaline in ostanki požganih hiš sami zase dovolj glasno govorijo — in kličejo na obnovu

O partizanskih šolah v Brkinih

Težko bi našli vsa zatočišča, ki so jih nudili Brkinci partiza-nom med narodnoosvobodilno borbo. V domala vsakem naselju so bili v tistem času ustanovljeni tudi prvi odbori OF. Seveda je bilo treba misliti tudi na usta-navljanje šol, saj je mladina za-radi fašistične okupacije hudo pogrešala pouk v materinem jezi-

ku. Tako so se porajale prve par-tizanske šole v Brkinih.

Seveda organizacija teh šol ni bila tako enostavna. No, ljudstvo kljub pomanjkanju izkušenj ni oklevalo ter je z izredno požrtvo-valnostjo najprej rešilo vprašanje učiteljskega kadra. Sicer so v ve-čini primerov bili glede poklicnih učiteljev v hudi zadregi. Zato so na množičnih sestankih navadno določili izobražena kmečka de-kleta, ki naj bi prevzela pouk. Uspeh seveda ni izostal. Ze v zimskih mesecih šolskega leta 1943/44 so začele v brkinskem okrožju s poukom prve partizan-ske šole. V tem času je deloval tudi že okrožni prosvetni referent in tovarišice nadzornice so redno nadzorovale partizanske šole in učiteljem pomagale praktično in z nasveti. Učitelji so se zbirali tudi na rednih sestankih. Le ti so bili za učitelje okraja oz. rajona Materija na Mršah. Tam se je zbiral prosvetni kader iz šol Ma-terija, Slope, Brezovica, Antviče, Markovščina, Slivje, Kovčice, Tatre, Golac in Skadaščina. Te stanke je vodila tovarišica Ma-rinka, pomagali pa sta ji nadzor-niki Eva in Majda. Šole so bile ilegalne in so delovale do osvo-boditve. Do krajsih prekinitev pouka je prišlo le občasno, ko je vdrka v te vasi nemško vojaštvo. Takrat smo poskrili ves šolski material v bunkerje in ga kasne-je seveda spet razdelili med učence.

Velja omeniti, da večina teh učiteljev še živi. Tako je na primer za učitelje okraja oz. rajona Materija na Mršah. Tam se je zbiral prosvetni kader iz šol Ma-terija, Slope, Brezovica, Antviče, Markovščina, Slivje, Kovčice, Tatre, Golac in Skadaščina. Te stanke je vodila tovarišica Ma-rinka, pomagali pa sta ji nadzor-niki Eva in Majda. Šole so bile ilegalne in so delovale do osvo-boditve. Do krajsih prekinitev pouka je prišlo le občasno, ko je vdrka v te vasi nemško vojaštvo. Takrat smo poskrili ves šolski material v bunkerje in ga kasne-je seveda spet razdelili med učence.

Podobno kot v Brkinih se je razvijalo partizansko šolstvo tudi v kozinskem okraju. Tukaj so poučevali v Tuhljah Vladimir Sosič, v Hrpeljah Karel Rapotec, na Kozini Zorana Šturm, v Krva-vem potoku Slava Germek, v Vrhpoljah Anica Sosič, v Nasircu Mihalek tovarišic. Cerkvenik, znana po imenu Drava, v Rodiku Darinka Gregoretič in tovariš Vladimir Dujmovič, večerne te-čajje pa je vodil Anton Race.

Naj omenim za zaključek, da so imeli šolniki teh partizanskih šol tudi svoje okrajne učiteljske konference. Ena teh — za okraj Kozino in Bazovico — je bila v Rodiku 4. maja 1944, ki se ni mo-gla zaključiti zaradi vdora nem-ških vojakov v vas, medtem ko je bila skupna okrožna učiteljska konferenca 19. aprila 1944 v Pre-garjah, kjer je učiteljstvo Brkin-skega okrožja poslušalo tudi za-nimivo predavanje. M. Žerjav

PRED USTANOVITVIJO MEDOČINSKEGA CENTRA ZA SOCIALNO DELO
OBALNEGA PODROČJA

ŠE ENKRAT: DA BI BILE SOCIALNE SLUŽBE KOS SVOJIM NALOGAM

V začetku tega leta sta Odbor za socialno politiko in zdravstvo Zveznega zbora in Odbor za delo in socialno zavarovanje Zbora proizvajalcev sprejela priporočilo o ustanovitvi centrov za socialno delo kot samostojnih strokovnih služb socialnega varstva v komunah. Ta kvalitativni premik so narokovali sedanji družbeno-ekonomski pogoji, ko organi socialnega varstva pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih ne zmorejo več vsega kompleksnega in hitrega družbenega razvoja, zlasti ne širokih nalog na preventivnem področju.

Na eni strani imamo celo vrsto razširjenih in poglobljenih nalog, ki terjajo od socialnih služb ustrezno reševanje. To so: hitra industrializacija, preseljevanje prebivalstva v mesta, vključevanje vedno večjega števila žena v gospodarsko in družbeno življenje, menjanje strukture družine, stanovanjska politika, osebni in družinski odnosi kot posledica materialnega ali psihičnega značaja itd. itd. Na drugi strani pa je naša socialna služba na občinah in okrajih utesnjena z administrativnim delom, ki ne dopušča poglobljenega in na podlagi analiz utemeljenega preventivnega dela, čeprav moramo priznati, da smo prešli že fazo kurative prvih povojnih let. Izkazalo se je tudi, da ne zadostuje reševanje raznih socialnih problemov v samem procesu družbeno-ekonomске graditve ob sodelovanju vseh gospodarskih in družbenih faktorjev, ampak da ostajajo številni socialni problemi nerešeni, in to tisti najtežji. Tisti, za katere ne zadostuje, da jih obravnavamo zgolj administrativno.

Tako se je porodila zamisel po višje razviti, strokovni socialni službi, ki bi dobila zunanjo manifestacijo v centrih za socialno delo, to je v posebnih strokovnih službah ljudskih od-

borov. Zametek strokovnega in konkretnega dela takega zavoda pa je seveda lahko samo pri izvoru problemov, v ekonomsko-družbeni enoti, ki rešuje probleme človeka in njegovih življenjskih potreb v komunah.

Tam, kjer žive ljudje, tam so tudi problemi. In tudi pri še višji stopnji družbene razvitosti, bomo imeli primere posameznih oseb in skupin prebivalcev, za katere bodo morale imeti komune posebne strokovne službe. Res je, da imamo za reševanje številnih vrpanj s področja varstva družine in odraslih oseb ter otrok posebne zakonske predpise, ki točno opredeljujejo naloge ljudskih odborov in njihovih organov — vključno seveda organov socialnega varstva. Toda ob primerih, kjer je potrebno administrativno ukrepanje, je še vrsta primerov, kjer zadostuje le strokovna pomoč. In to nalogo bodo izvajali centri za socialno delo, v skladu s kadrovskimi in materialnimi možnostmi in potrebami posameznih komun. Njihova naloga bo, začeti reševati tisto problematiko, ki je na njihovem področju najbolj pereča in ki je v okviru administrativnega aparata ni bilo mogoče reševati.

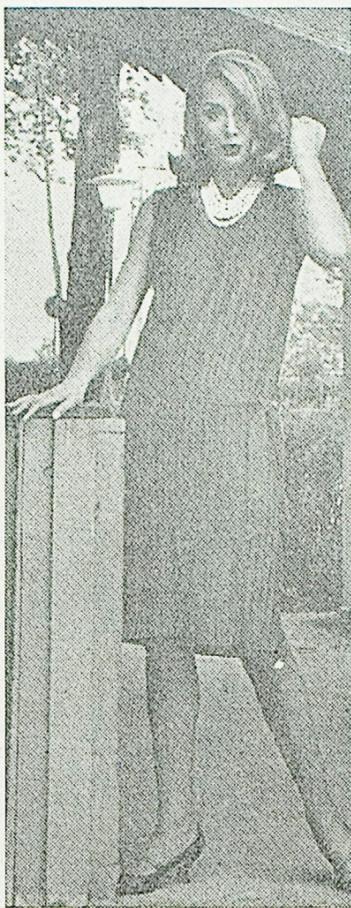
Prve zametke teh novih zavodov je že videti. Tako je zglede primer mariborskega Centra za socialno delo, ki je bil prvi v naši republici in ki je prevzel poleg vseh izrazito socialnih služb še vzgojno posvetovalnico in disciplinski center. Za letos imajo zagotovljeno dotacijo komune, 11 sistemiziranih delovnih mest in od tega zasledenih 9 (5 je socialnih delavcev). V drugih komunah pa se na to pot šele pripravljajo. Tako predvidevajo ustanovitve centra v Celju, v ljubljanskem okraju 9 (od tega 5 samo v mestu), v kranjskem okraju 2 (Kranj in Jesenice), v Novi Gorici en center in v Kopru enega — medobčinskega za obalne občine.

Danes — ko imamo samo še zgled mariborskega centra — je težko govoriti o točnejši shemi takega zavoda. Jasno pa nam je že zdaj, da se bodo te ustanove razvijale v skladu s možnostmi in potrebami posameznih komun. Poudariti je treba ob tem načelo, da bodo ti centri osnovna služba socialnega varstva, ki pa bo ostalo še organizator in usmerjevalec vse dejavnosti na tem področju. Ljudski odbori bodo pač dali centrom v svoji odločbi specifično nalogo s področja socialnega varstva.

Domala povsod v Sloveniji bodo med prvimi nalogami teh zavodov družbeno skrb za človeka in organiziranje preventivne službe v komunah. Najbolj konkretna vprašanja bodo s področja skrbištv, posvojitve, rejništva, zadeve s področja družbeno neprilagojene mladine in podobno. Kar zadeva finančno plat, je obveljalo načelo, naj bi bile te ustanove z družbenim upravljanjem in samostojnim financiranjem sredstva za svoje delo pa naj bi prejemale tudi iz dotacij pristojnih ljudskih odborov in drugih virov (socialni skladi in podobno). V upravnih odborih naj bi bili predstavniki vseh ustreznih družbenih in gospodarskih organizacij v komunah.

Uspešno bodo ti centri izpolnjevali svoje naloge le, če bodo delali v tesni povezavi s sorodnimi zdravstvenimi službami, s stanovanjskimi skupnostmi, z družbenimi in gospodarskimi organizacijami, z organi družbenega upravljanja v komunah, s šolskimi odbori, z upravnimi odbori zdravstvenih ustanov in zavodov itd. S tako popolnim vraščanjem v celotni družbeni mehanizem bodo lahko realno ugotavljali problematiko svojega področja, jo realno analizirali in nakazovali primerne rešitve pristojnim družbenim in upravnim organom.

Z. L.

Drobno plisirana obleka, zaprta, brez rokavov, s pasom okrog bokov. Primerna je samo za vitke postave. Krasi jo večvrstna svetla ogrlica.

KRVODAJALCI

KRVODAJALCI TRANSFUZIJSKE
POSTAJE V IZOLI 5. in 8. JUNIJA:

BOLNICA IZOLA: Tončka Manfreda, Marija Rajmondi
BOLNICARSKA SOLA PIRAN: Marija Brelih, Ivanka Cehovin, Terezija Jeromel, Lidija Jug, Ivanka Prelec, Agica Pukl, Marija Treven, Natalija Zajc, Zega Sabina;

FRUCTUS: Izidor Loredan, Roman Radin, Slava Šturm, Franc Zulovec, Majda Zibert;

GOSPODINJA: Danica Vidic;

IKŠ: Plerina Babič, Ignac Čeh, Rudolf Flander, Ivan Funar, Rado Gobina, Franc Jenko, Karel Kostevc, Stanja Lahajner, Anton Maglica, Jože Maglica, Franc Pavšič, Anton Poznič, Bruno Roter, Andrej Rueh, Vinko Urbančič, Stojan Zucchiati;

KROJ: Drago Rubina;

MEHANOTEHNIKA: Štefan Valant

METROPOL: Ljudmila Kovačič;

»1. MAJ«: Andrej Bonaca;

MALA OPREMA: Venceslav Vidrih;

OBLO KOPER: Štefan Mesarič, Jože Furlan, Stefanija Košmerl, Franc Rolih, Franc Rudolf;

PRALNICA IN KOPALNICA KOPER: Fanči Čakš, Nada Jazbec, Marija Goja, Petra Kraljič, Selma Mozetič, Bojan Medved, Olga Terčič, Gentile Terčič, Alma Viler;

POSTA IZOLA: Jože Rožac;

PTT KOPER: Rafaela Debevc, Vanda Koojancič, Marina Kranjc, Sergej Lazar, Jože Mlekuš, Miran Ostan, Stefan Premrl, Ester Primožič, Sergej Trebec, Ljudmila Zitko, Janez Znidaršič.

SLAVNIK: Tomo Čuček;

TRGOCENTER KOPER: Zvezdana Furlančič, Emil Grbec, Friderik Kastelec, Josip Loredan, Milena Medved, Almerinda Piciga, Angel Rogovič, Drago Rustija, Franc Sorko, Zdravko Troha, Anka Zohil.

VOJNI ODSEK KOPER: Vinko Kejin, Rafael Siljan, Dragoljub Stepanović, Nikola Sepelj, Branko Vojnovič.

Vsako jutro enaka drama...

Živite zelo aktivno in hitro, ne znate nikoli odreči pri nobeni zadolžitvi, zdi se, da so vaše moči neskončno velike — in vendar imate tudi vi »slabe trenutke«. Zjutraj se vam zdi, da se sploh ne morete docela zdramiti, se pobrati s postelje in začeti za vsakdanjimi opravili. Ali ste že poskusili z receptom, ki ga tako radi uporabljajo Angleži, to je, da še preden vstanete spijete skodelico čaja ali sladke kave? Ponoči porabite namreč precej kalorij in zjutraj je vaš organizem siromašen, ker v krvi primanjkuje sladkorja. Zaslaženo pijačo za zjutraj si lahko pripravite na nočno omarico že zvečer. Ko pa vstanete, pojejte košček kruha z marmelado. Vse to bo lahko spet povrnilo ravnovesje v vašem organizem in vam bo vrnilo občutek moči in zdravja, kar se vam je že skoraj zdela, da ste izgubili.

Res pa je, da vaše mučno prebujanje lahko vsebuje tudi psihološke vzroke. Morda se docela nezavestno borite proti ponovnemu srečavanju problemov, ki vas mučijo in za katere se vam zdi, da predstavljajo za vas veliko in nerešljivo vprašanje. Pobeg pred temi problemi je spanje in zato se neradi zbudate spet v resničnost.

Prav tako je mogoče, da so taka težka jutranja prebujanja posledica novih pojavov v vašem življenju ali pa so prvi znaki kakke bolezni, ki še ni pokazala značilnejših simptomov. Če sumite zadnje, vsekakor vprašajte za nasvet zdravnika. Priporočil vam bo razne preiskave in najprej bo zahteval od vas, da strogo nadzorujete svojo telesno temperaturo.

Če pa se pri vsem tem ne izkaže nič nenormalnega in če nimate kakih posebnih skrbi in če vam ne pomaga niti zaslaženi čaj in marmelada, se lepo potolažite in si iskreno priznajte: tako težko prebujanje in vstajanje zjutraj ni nič drugega kakor eno izmed znamenj lenobe.

PISMO UREDNIŠTVU

O ZAPIRANJU TRGOVIN
OB PONEDELJKIH

Po daljših prizadevanjih smo lani v Kopru dosegli, da so trgovine tudi ob sobotah popoldne odprte, kar je treba samo pozdraviti. Ni pa povsem v redu, da so potem vse trgovine zaprte ob ponedeljkih dopoldne. Človek, ki to ali ono nujno potrebuje, zlasti še tisti, ki pride z dežele, hodi zaman od lokala do lokala: vsi so zaprti. Ali ne bi mogli doseči še to, da bi bila ob ponedeljkih dopoldne odprta vsaj po ena trgovina vsake stroke, zaprta pa potem kak drug dan v tednu. S tem ne bi bil nihče prizadet. R.

MELBROSIN • preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO-COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalmik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

»O moda DA

Mimogrede smo ob objavljenih modelih že omenili, da je vrečasta oblika spet prišla v ospredje modnih zahtev letošnje pomladi in poletja. Kot posebnost pa boste gotovo opazili, da so obleke zaprte tesno ob vratu, da so brez rokavov in da imajo ozeke pas na bokih. Toda pozor, če nimate posebno ozkih bokov! Potem raje pomaknite pas v naravno lego, all pa ga opustite.

Popoldanska obleka iz bombažaste tkanine. Lahko je dvodelna, zgornji naborek pa je lahko tudi le na podaljšanem životu. Rokava sta tričetrtinska Model je primeren za tiste, ki so v bokih ozke

Mlade članice baletne skupine v Izoli — vodi jo Vida Stefančič — bodo v kratkem pokazale občinstvu, kaj so se naučile v dveh letih, kaj so pridobile pri baletnih urah in kaj znajo zdaj že izraziti z gibi svoje mlade telesa. V prirreditvi, ki jo pripravljajo, bo prva točka vaja na drugo. Deklicam bo nudila možnost, da demonstrirajo gibe, ki sestavljajo baletne slike. Te slike bodo: cibern se noče umivati, žena pri raznih opravilih. Zunanje gibe so se naučile, če bo njihovi pedagoginji uspelo izvesti ob tem še ustreznih notranjih čustvenih izraz, bo prirreditve uspele. Toda kaj bi ugibali, kmalu bomo imeli priložnost, da se ob nastopu sami prepričamo o njihovem hotenju in zmogljivosti

ČIM VEČ JOGURTA IN NA RAZNE NAČINE

MEŠANA SOLATA Z JOGURTOM

Nastrgamo očiščen korenček, olupimo kumarice in jih tenko zrežemo, posolimo in pustimo nekaj časa. Potem zrežemo še paradižnik, vse zmešamo in prelujemo z jogurtom ter po okusu še solimo. Vse dobro premešamo.

SADNA SOLATA Z JOGURTOM

Posebno priporočljiva je za otroke, ki imajo slab tek. Razne vrste sadja, pač primerno sezoni, olupimo, zrežemo, zalijemo z jogurtom in zasladimo. Najbolj gredo z jogurtom banane, jagode, maline, hruške, marelice itd.

JOGURTOVE PIJAČE

V eno skodelico jogurta vmešamo sok polovico limone in dodamo po želji sladkorja.

V skodelico jogurta dodamo žlico džema (marelice, jagode, šipek, ribezelj) in dobro zmešamo.

Dobro pregnetemo zrelo hruško, dodamo jogurt, sok polovice limone, žlico sladkorja, malce cimeta in vse dobro zmešamo.

KREMA Z JOGURTOM

Precedimo skodelico sadnega soka (pomaranče, maline, jagode) v skledo. Potem naribamo vanjo še olupljena jabolka, dodamo dve žlici sladkorja in dva mala jogurta. Vse dobro zmešamo. Posebej stolčemo dva beljaka s petimi žlicami drobnega sladkorja, dokler ne dobimo trdnega snega, od katerega dve tretjini vmešamo v prej pripravljeno zmes. Dobro zmešamo in napolnimo skodelice, ki jih okrasimo s preostalim snegom in z ribano čokolado. Ob rob ali pa na sredino lahko damo še vkuhano češnjo ali višnjo, lahko pa tudi svežo ali kandirano.

JOGURT ZA MALICO

Dve žlici ovsenih kosmičev namočimo v skodeli v dvema žlicama vode. Tako pustimo čez noč. Zjutraj jim dodamo skodelico jogurta in dobro zmešamo. Sladkamo po okusu.

OBILEN ZAJTRK Z JOGURTOM

Zvečer namočimo za osebo žlico ovsenih kosmičev v treh žlicah vode. Zjutraj dodamo stekleničko jogurta, žlico medu, sok in naribano skorjo limone. Dodamo še naribano jabolko in žlico zribanih orehov ali mandeljnov. Sladkamo po okusu in vse dobro zmešamo.

Kaj je z decentralizacijo »Jadrolinije«?

Po uspešni decentralizaciji naše tovarne trgovske mornarice pred leti, tako čezoceanske kakor obalne, so bile pred kratkim decentralizirane tudi naše železnice in poštna služba. Tudi na teh področjih se kažejo pozitivni sadovi decentralizacije, kljub nekaterim manjšim in nepomembnim težavam, ki pri takšnih operacijah vedno nastopijo. Kar se tiče decentralizacije pomorskega obalnega potniškega prometa pri nas ni možna? Ali morda ni potrebna? Ali morda tičijo vzroki za to v nepoznavanju tega vprašanja, oziroma zaradi dezinteresiranosti?

Dejstvo je, da je naša obalna linijska potniška pomorska plovba, ki je sedaj v rokah »Jadrolinije« z Reke, pasivna in mora za svoj obstoj prejemati dotacijo, ki doseže do 2,5 milijarde dinarjev na leto. V svetu so potniške obalne pomorske proge tudi večji del pasivne. Prav tako potniški promet na železnici, letalski promet itd. Toda pomorska potniška plovba prinaša druge skrite koristi, zaradi katerih je potrebna, in se dotacija izplača. Vendar o tem drugič. Danes bi kratko opisali, kako je s tem pri nas.

Naša obalna potniška plovba je sestavljena iz mreže prog, na teh progah plovejo ladje, ki imajo iz določenih razlogov večjo ali manjšo izgubo. To izgubo krije podjetje iz sredstev zvezne in republiške dotacije. Zveza daje dotacijo za vse mednarodne, longitudinalne in medrepubliške proge, republika pa za tiste proge, ki so samo na področju njene obale. Na primer zveza dotira med drugim naslednje proge: Trst—Koper—Pirej, Trst—Koper—Ulcinj, Koper—Pulj—Split—Kotor, Koper—Pulj—Reka, Trst—Koper—Poreč, Umag—Koper—Trst, Reka—Split—Kotor, Dubrovnik—Kotor itd. NR Hrvatska dotira proge Reka—Lošinj, Reka—Rab, Split—Korčula, Dubrovnik—Cavtat, Reka—Opatija itd., NR Črna gora pa progi Hercegnovi—Kotor in Kotor—Hercegnovi.

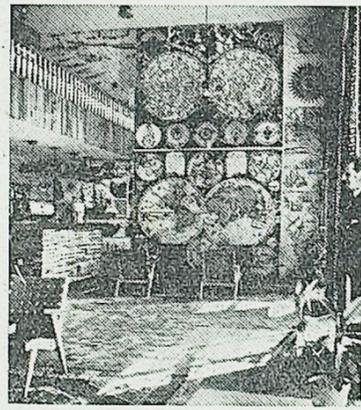
»Jadrolinija« se je že tako povečala, da pri najboljši volji ne more z dobrim uspehom upravljati ogromno mrežo prog na tako različnem in obširnem področju, zato je decentralizacija izredno aktualna in potrebna, vendar pa moramo njeno izvedbo temeljito proučiti. Izkušnje imamo dovolj: negativnih pri decentralizaciji tovarnega brodogoja — namreč v pogledu izvedbe — in pozitivnih pri decentralizaciji železnic. Mnenja smo pa, naj bi se potniško ladjevje razdelilo na tri, največ na štiri podjetja, tako da bi največje ostalo na Reki, nova podjetja za potniški promet po morju na naj bi se osnovala poleg dubrovniškega še v Splitu ali Zadru ter v Kopru. Seveda, »decentralizirati« je potrebno najprej mrežo prog in tudi ustrezno dotacijo. Cela izvedba bi bila po predhodnem sporazumu s primerno dobro voljo prizadetih realizirana brez vsakih težav v samem oslovanju ladij postopoma na način, kakor smo videli pri železnicah.

O NEKEM NAŠEM ODNOSU

Budi značilna

Pred dnevi je priplula v Koper, oziroma pred Koper, naša največja luksuzna motorna ladja »Jadran« (okrog 2600 BRT). Prišla je iz Trsta, kjer je vkrcala 344 tržaških Slovencev, da bi jih popeljala vzdolž naše obale nazaj do Benetk. Postanek v Kopru je bil predviden za okrog 4 ure. Navedena ladja, ki je bila pred nedavnim zgrajena v splitski ladjedelnici, je po velikosti enaka »Jugoslaviji« in »Jedinstvu«. V Kopru, oziroma pred Koprom, je bila prvič. V staro pristanišče ni modla, ker je zanjo preplitvo, saj ga deset let niso poglobljali, v novo pristanišče pa ni mogla, ker je bila vsa obala zasedena z dvema tovarnima ladjama. Sedaj ni več važno, kdo je odgovoren, da ni bil napravljen prostor za pristanek »Jadrana«, saj smo vedeli že nekaj dni prej, kdaj bo prišel. Važno je dejstvo, da smo to ladjo, ki je monos našega ladjedelstva in je bila polna izletnikov, prvič pri nas »sprejeli« na edinstven način. Namreč, sploh je nismo sprejeli. Drugod pri nas in po svetu tudi pa imajo drugačne navade, verjetno zgrešene, ker so nam popolnoma tuje. Saj še nismo pozabili, na kakšen način smo sprejeli letečo ladjo »Delfin«. Kadar pride v luko neka ladja prvič, zlasti če je potniška, jo sprejmejo gostoljubno in svečano. Priredijo sprejem na ladji, včasih tudi na kopnem, organizirajo ogled ladje in podobno. Na obali je velika množica ljudi. Sirene tulijo. Lošinčani na primer so pred leti, čeprav so vajeni velikih luksuznih ladij, sprejeli »Jugoslavijo« zelo lepo. Pol mesta je bilo v pristanišču... Sicer pa, kaj bi o tem govorili. Naši stari luki je toliko kamionov in avtobusov, da se sploh ne vidi več na morje. In to morje je slano...

Ladjar Vrnek

Splošna plovba Piran je pred leti ob svoji upravni stavbi uredila zelo lep klub za svoje pomorščake in druge člane delovnega kolektiva. Uspela notranja ureditev povsem ustreza in je prilagojena dejavnosti podjetja. Na sliki: spodnji del kluba s točilnico

ladij ogromno mrežo prog na tako različnem in obširnem področju, zato je decentralizacija izredno aktualna in potrebna, vendar pa moramo njeno izvedbo temeljito proučiti. Izkušnje imamo dovolj: negativnih pri decentralizaciji tovarnega brodogoja — namreč v pogledu izvedbe — in pozitivnih pri decentralizaciji železnic. Mnenja smo pa, naj bi se potniško ladjevje razdelilo na tri, največ na štiri podjetja, tako da bi največje ostalo na Reki, nova podjetja za potniški promet po morju na naj bi se osnovala poleg dubrovniškega še v Splitu ali Zadru ter v Kopru. Seveda, »decentralizirati« je potrebno najprej mrežo prog in tudi ustrezno dotacijo. Cela izvedba bi bila po predhodnem sporazumu s primerno dobro voljo prizadetih realizirana brez vsakih težav v samem oslovanju ladij postopoma na način, kakor smo videli pri železnicah.

Motorna ladja Splošne plovbe Piran natovarja v novem koprskem pristanišču tovor za Severno Ameriko. Na tej linijski progi vzdržuje zvezo vsak mesec enkrat znane ladje-trojčice BBB (Bled, Bohinj in Bovec). Prav vzpostavitev te linijske proge je prinesla novemu koprskemu pristanišču širšo svetovno afirmacijo

V Trstu nabavljajo nove ladje

Novo pomorsko podjetje za potniški promet gradi tri obalne potniške ladje najsodobnejšega tipa

Tržaško podjetje za potniški pomorski promet »Navigazione Alto Adriatico«, ki je bilo lansko leto ustanovljeno namesto likvidiranega podjetja »Istria-Trieste«, za največje naglo uresničuje svoj izgrajevalni in modernizacijski načrt, ki bo stal 1.300.000.000 lir. Polovico, to je 650 milijonov, je prispevala država kot pomoč (brez obveze vračanja), polovico pa je prispevalo novoustanovljeno podjetje.

Novo gradnje obsegajo samo 3 ladje, toda te bodo najsodobnejše izdelave. Navedeno podjetje za sedaj nima večjih načrtov, ker vzdržuje in bo tudi v bodočnosti vzdrževalo samo potniške proge vzdolž obale od Gradača do Trsta na eni in od Trsta do Pulja oziroma Zadra na drugi strani. Njena glavna naloga pa je vzdrževati pomorske potniške proge po določbah Videmskega sporazuma.

Dve izmed novih ladij bosta imeli okrog 250 BRT vsaka, dolžino 45 m in po dva motorja po 650 KM. Torej po 1300 KM na ladjo. Predvidena hitrost znaša 16 morskih milj na uro. Upravljanje strojev bo iz poveljniškega mosta, imeli bosta ogrevalne in hladilne naprave, najsodobnejše opremljene salone za potnike, okrepčevalnice, sprejemno in oddajno radijsko postajo, in bosta imeli aerodinamično obliko. Člani posadke ne bodo prenočevali na ladji, temveč na kopnem, tako da bo ves razpoložljivi prostor na razpolago potnikom. Sedežev bo več kot 400.

Večja ladja bo imela 630 sedežev za potnike, restavracijo in dva salona, bar, manjše število kabin za potnike, radio in radar. Za člane posadke

so predvidene kabine v premcu. Tudi ta ladja bo imela dva motorja in bo za spoznanje večja od naše ladje »Ivan Cankar«. Vsak motor bo imel 1250 KM (skupaj 2500 KM), kar bo dajalo predvidoma vsaj 18 milj hitrosti na uro. Velikost okrog 450 BRT.

Pri gradnji vseh treh novih plovnih enot polagajo posebno pozornost prostorom in napravam za potnike, in hitrosti. Večja ladja bo imela tudi manjše skladišče za tovor, vendar bo urejeno tako, da po natovarjanju in iztovarjanju blaga postavijo na pokrito odprtino sedeže za potnike in izkoristijo tudi ta prostor. S temi gradnjami hoče tržaško podjetje končno prevzeti iniciativo na tem področju, ki so jo dolga leta imele naše potniške ladje. Kakšne bodo nove ladje, nam najbolje povedo primerjave z obstoječimi ladjami: parnik »Vettor Pisani« ima stroj s 500 KM, motorna ladja »Trogir« pa dva motorja z 900 KM, novi manjši motorni ladji iz Trsta pa bosta imela po 1300 KM! Daljši bosta samo za dober meter od »V. Pisanija« in bosta imeli razmeroma majhen ugrez. Velika ladja, ki jo lahko imenujemo izboljšani tip »Ivan Cankar« (ki ima dva stroja s 1050 KM), pa bo imela 2,5-krat več konjskih moči. Razmerje med BRT in KM je pri naši ladji 430 : 1050, pri italijanski ladji pa 450 : 2500!

Predvideno je, da bo prva ladja dokončana letos novembra in da bo že leto decembra prevzela progo Trst—Milje—Koper, na kateri sedaj redno vsak dan, ne glede na vremenske prilike, obratuje parnik-veteran »Vettor Pisani«. Naslednji dve ladji pa bosta dani v promet v februarju

prihodnje leto. Z uvedbo novih ladij bo trajala vožnja po morju iz Kopra v Trst pičilih 30 minut!

Kje so ladje

- BIHAC je 11. junija priplula v Emden, kjer raztovarja
- BLED je 13. junija odplula iz New Yorka za domovino
- BOHINJ je na plovbi v ZDA in bo priplul 17. junija v New York
- BOVEC je na plovbi iz ZDA v domovino zdaj na poti v Benetke
- DUBROVNIK naklada v Leningradu do 22. junija tovor za Italijo
- GORANKA je 13. junija priplula na Japonsko, kjer bo razložila tovor
- GORENJSKA je na Reki, kjer naklada tovor za Aleksandrijo
- KOROTAN je 9. junija odplula iz Trsta za Neapelj in Biljni vzvod
- LJUBLJANA je 12. junija priplula v Lattakijo, kjer raztovarja
- MARTIN KRPAN je 10. junija priplula v Port Sudan, kjer raztovarja
- PIRAN raztovarja v Neaplju in 18. junija bo odplula za ZDA
- POHORJE je 8. junija priplula v Avonmouth, kjer raztovarja
- ROG raztovarja v Southamptonu
- TROVLEJE je na plovbi proti Japonski priplula 10. junija v Bombay
- ZLENGORA je 9. junija priplula v Barletto in nadaljuje pot v Benetke

S »Pohorjem« okoli sveta

(Nadaljevanje)

Veliko sidrišče s pristaniškim mestom Steamers Point je vedno polno ladij, ki se tu oskrbujejo z gorivom in s hrano, ali pa pretovarjajo blago. Kot važna postojanka na poti proti Malajskemu otočju je postal Aden središče preskrbovanja ladij.

Čeprav je bilo že mračno, ko smo se usidrali, se postalo na na-

ši ladji v hipu kaj živahno. Nagnjo se je usula množica prekupčevalcev in pred našimi očmi so razgrnili najraznovrstnejše reči in blago. Našo pozornost so posebno pritegovali razni tranzistorji, fotoaparati, keramika, razne vreproge in ročni izdelki. Začelo se je živahno trgovanje v vseh jezikih in z najrazličnejšimi vrstami denarja. Tudi izmenjav v naturi ni primanjkovalo. Barantanje, ponuščanje, trdnost, otipavanje, vse to je zavleklo trgovanje pozno v noč, vse dokler ni pristaniška policija, ki nadzoruje vse ladje na sidrišču, prekinila to prekupčevanje. V kratkem času je bila naša paluba spet prazna.

Natovarjanje goriva je bilo končano pozno v noč, vendar nismo mogli odpluti, ker je bila oseka. Sele po sončnem zahodu smo lahko zapustili adensko pristanišče. Morje je bilo mirno in kmalu smo zapluli v Indijski ocean. Spremljal nas je blag veter. V začetku so nas spremljali galebi, ki so se kriče metali za ostanki hrane v vodi, potem so prišli delfini. Pluli smo mimo Cejlona proti Malajskemu prelivu in občudovali gosto obraščeno obalo, ki je pričala o bujni vegetaciji. Sicer so bili osamljeni kiti in morski psi edina živa bitja, ki smo jih videli. Ob jutranjih urah smo našli na ladji tudi kako mor-

sko lastovko, ki se je zapletla na naši palubi. Navadno je zanjo poskrbel ladijski maček, ki je hodil na redne jutranje obhode.

Tudi maček je imel svojo zgodbo. Na ladjo je prišel nepričakovano in proti svoji volji. Ko smo bili namreč lani septembra v Benetkah, ga je prinesla na ladjo žena radiotelegrafista. Našla ga je izgubljenega na beneških ulicah in bil je še čisto majhen. Takoj se je privadil ladje pa tudi godilo se mu ni slabotno vedno je dobil kak priboljšek in bil je ljubljenec vseh. Ko smo se ob večerih zbrali na palubi, nam je

PRIPOVEDUJE DANILO KALC

krajsal čas z igro in z raznimi norčijami. Postal je enakovreden član posadke, 40. na spisku mod imenom Miki. In če smo prej govorili, da nas je na ladji 39, smo zdaj vedno navedli številko 40.

Plavajoča debla, šopi trave, vedno več ladij, ki smo jih srečavali, po vsem tem smo zasluhtili celino. Približevali smo se Singapuru. Na desni smo opazovali obalo Sumatre, na levi pa Malajsko otočje. Pred prihodom v Singapur smo pluli mimo raznih majhnih otokov, ki služijo kot skladišča goriva in kot vojaška

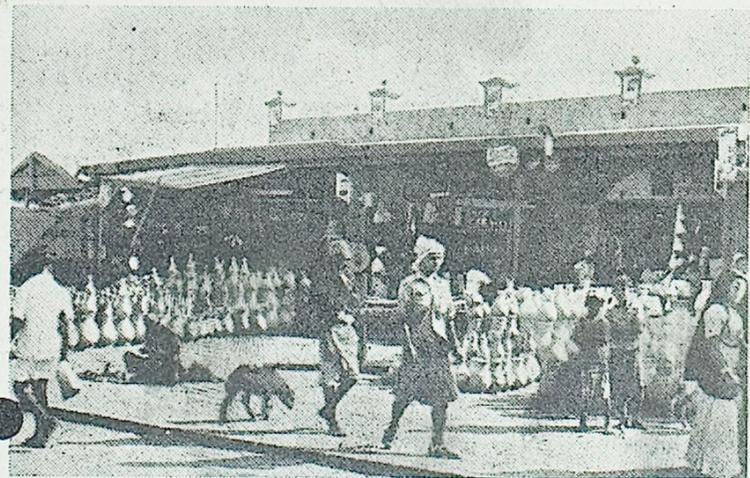
oporišča. Na njih so tudi farme in naselbine.

Z gorivom smo se morali oskrbeti na enem takih otokov. Od tu smo lahko šli v mesto z majhno potniško ladjo. Otok, ob katerem smo pristali, je bil ves v zelenju in po lepi cesti smo lahko prišli v naselbino. Prikladen položaj in prirojen smisel za trgovino sta botrovala celi vrsti trgovin, kjer smo občudovali zlasti kitajske ročne izdelke in japonski porcelan. Ulice so bile polne otrok, kar je značilno za vsa kitajska in malajska naselja.

Ladjo smo kmalu oskrbeli in še pred polnočjo je naše »Pohorje« dvignilo sidro ter zasekalo valove proti vzhodu. Vreme nam je bilo naklonjeno, še vročina je bila znosna. Pluli smo nad Filipini, mimo Formoze in se nato obrnili proti japonskemu pristanišču Moji, ki je bilo cilj naše poti. Nekaj dni pred prihodom v to pristanišče, pa je temperatura padla in vreme se je poslabšalo. Postal je spremenljivo: zvečer smo komaj zaspali zaradi vročine, zjutraj pa so odeje romale na postelje. Morje je začelo kipeči in veter je žvižgal svojo pesem ob ladijskih vrveh. Naše »Pohorje« je kljub svojemu tovoru začelo poplesavati, in to prvič po svojem odhodu zdoma.

Toda prav tako nenadno, kot se je začelo, je tudi prenehalo in že tretji dan smo pluli spet mirno.

Prihodnjič: Japonska in Kanada.

V poročilih o gibanju ladij Splošne plovbe ste že večkrat zasledili tudi pristanišče Aden. Predstavljamo vam ga še na sliki: detajl iz središča mesta

Znižajmo smrtni davek v prometu

Sklep prometnih organov, da bomo tudi letos v našem okraju posvetili vso skrb varnosti v prometu, ni le potrdilo nadvse uspele lanskoletne akcije »Na cesti nisi sam«, ampak je predvsem posledica rastočega števila prometnih nesreč. Zato je postala prometna vzgoja prepotrben in nepogrešljiv spremljevalec našega vsakdanjega življenja, saj analize kažejo, da večini prometnih nesreč botruje neprevidnost in ne nazadnje nepoznavanje cestno-prometnih predpisov.

Akcija »Na cesti nisi sam« je sicer že začela 1. junija, vendar so občinske komisije, predvsem v Kopru, Hrpeljah in drugod, v znatnem zaostanku, čeprav jih je okrajna komisija pravočasno oskrbela s programi in delno tudi že s propagandnim gradivom. Vsekakor gre za nezdružljiv pojav, ki utegne usmeriti delo komisij v kampanjsko akcijo, čeprav je okrajna komisija sprejela za osnovno vodilo v delu sistematičnost in sodelovanje kar najširšega kroga državljanov. Sicer pa bo sistematičen pregled dela teh komisij po občinah pokazal, kako so začeli z delom v tej ali oni komuni in samem začetku letošnje akcije »Na cesti nisi sam.«

Okrajna komisija akcije pa priporoča razen že omenjenih nalog posebno skrbno obravnavanje prometne vzgoje v šolah, kjer bo treba ta predmet dosledno uvrstiti v šolske programe, seveda kot reden učni predmet. Skorajda nerazumljivo je, zakaj se ponekod, kot na primer v Piranu in Hrpeljah, poskušajo izogniti uvedbi tega predmeta z izgovorom, da bi s tem povečali stroške v šolstvu. No, v Postojni, Ilirski Bistrici, Kopru in v Sežani so že uvideli potrebo po takem sistematičnem načinu prometne vzgoje, vendar se nikakor ne bi mogli spriznati s tem, da so strokovne šole še vedno brez prometne vzgoje, čeprav je razumljivo, da bi predvsem učiteljske moralo sprejeti ta predmet v svoj predmetnik. Vse navedene pomanjkljivosti bodo morali bolj kot doslej obravnavati sveti za šolstvo v komunah.

Seveda nalaga obsežen program letošnje prometno-vzgojne akcije vso skrb vsem družbenim in političnim organizacijam, predvsem Socialistični zvezi, saj gre za interes vseh njenih članov. Priporočajo na primer, da bi postale ponekod že uveljavljene javne tribune prizorišče predavanj o prometni vzgoji, seveda s kar najbolj zanimivim podajanjem snovi v sliki

in besedi. Filmi o prometu, grafiki, brošure in razstave so le del programa občinskih komisij in ni nobene dvoma, da bo moč le s skupnimi močmi in s skupnim prizadevanjem uresničiti široko zastavljene naloge in izkoristiti bogato propagandno gradivo. Povsem razumljivo pa je, da brez sodelovanja slednjega državljanov, od najmlajših pa do najstarejših, ne bomo uspeli znižati smrtnega davka v prometu. (b)

Pismo uredništvu

Marsikdo izmed nas, ki obiskujemo parke in drevorede po naših naseljih, je že opazil, da se število ptic pevk iz leta v leto manjša. Eden izmed vzrokov: otroci tekajo z zračnimi puškami in njihov najljubši cilj so ptice. Ne gre samo za to, da je takšno početje mladine obsojana vredno, ker je skrajno nehumano, pač pa tudi za to, ker s pobijanjem ptic delamo veliko gospodarsko škodo. Ptice so namreč najboljše pomočnice kmetovalcev in gozdarjev, ker uničujejo mrčes in druge škodljivce, pri tem pa razveseljujejo ljudi s petjem ter dajejo parkom in drevoredom lepšo podobo.

Tudi jaz sem lovec in morda prav zaradi tega predlagam lovskim organizacijam, naj bi priporočile občinskim ljudskim odborom sprejetje uredbe, kakor jo je sprejel ObLO Tuzla o prepovedi uporabljanja zračnih pušk izven strelišč. Ta odločba tudi določa kaznovanje z globo do 5000 dinarjev za tistega, ki nosi zračno puško izven toka, a če jo uporablja izven strelišča, je lastnik puške kaznovan z 10.000 dinarji. S podobno kaznijo lahko pristojni organ kaznuje tudi starše oziroma skrbnike mladoletnikov, ki bi to odločbo kršili.

Aleksander Brajdič

Malu oglasi

PRODAM JEDILNICO po ugodni ceni zaradi pomanjkanja prostora. Ing. Koprivec, Semedela 28a.

UGODNO PRODAM ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK »TOBI«, nov s 4. ploščami in termostatom. Ogled dnevno po 14. uri. Florjančič, Muzejski trg 4, Koper.

SOBO S POSEBNIM VHODOM v središču Bleda zamenjam za enakovredno ob morju, ali prodam. Ponudbe pod »Sprememba klime«.

PODJETJE ZA PTT PROMET KOPER sprejme v službo pri poštah Koper, Postojna, in Sežana VEC ABSOLVENTOV s popolno srednjo ali srednjo ekonomsko šolo.

Kandidati naj vložijo pismene ponudbe in kratak življenjepis na naslov OSNOVNA PTT ENOTA KOPER, POSTOJNA ALI SEŽANA.

LANATEX — uvoz-izvoz Trst, Ulica Machiavelli 9, tel. 61-647, blizu trga Ponterosso, prodaja na debelo in drobno najfinišje tkanine po reklamno nizkih cenah.

INTERTEXTIL, Trst, ulica Sv. Nikolaja št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin, TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnih cenah.

GELÉE ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran — proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino **CASA DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22.** V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi lepo darilo.

ZA POMLAD IN POLETJE DOBITE NAJČENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.

SAP TURIST LJUBLJANA — POSLOVALNICA KOPER organizira preko sindikatov in turističnih društev naslednja potovanja: 7-dnevno potovanje z vlakom in avtobusom v Švicco z ogledom mest: Zürich, Bern, Luzern, Geneve, Lausanne. Prijave do 20. junija 1961. 7-dnevno potovanje z vlakom in avtobusom na Azurno obalo. Nice, Cannes, Monte Carlo. Prijave do 20. junija 1961.

Naše poslovalnice v Kopru, Piranu in Portorožu dajejo potrebna posajnila ter turistična posojila.

OBVESTILO

V nedeljo, 18. 6., zjutraj ob 9.30 uri bo na T. V. programu emisija o proizvodnji matičnega mlečka. Oddaja bo zelo zanimiva, zato ne zamudite te prilike. Zavod za čebelarstvo, Ljubljana.

OBVESTILO

PTT podjetje Koper je uvedlo novo posebno lokalno ptt tarifo, kar je v skladu z Zakonom o organizaciji PJPT.

Nova lokalna ptt tarifa, ki stopi v veljavo 15. junija 1961 ne odstopa od tarif, ki so bile že sprejete v ostalih krajih LR Slovenije.

Radio KOPER

NEDELJA, 18. junija 1961: 8,00 Domače novice — 8,05 Kmetijska oddaja: »Ekonomske enote v kmetijskem kombinatu Koper« — 8,20 Za dobro jutro vam bodo zapeli in zaigrali... — 9,00 Naša reportaža: »Mladi menijo« — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Poje Ivo Robič — 13,30 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba in reklame — 15,15 Poje Gorenjski kvintet — 15,30 Igrajo zabavni orkestri.

PONEDELJEK, 19. junija 1961: 13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Ponedeljkov športni pregled — 14,40 Zabavali vas bodo Maurice Larcagne s svojim ansamblom in zborom — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 20. junija 1961: 13,40 Tri skladbe z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 14,00 S pevskami doma in na tujem — 14,30 Mladina poje — mladinski pevski zbor iz Sežane (najboljši zbor v Sloveniji) — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 V ritmu valčka.

SREDA, 21. junija 1961: 13,40 V zabavnem ritmu — 14,00 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev — 14,30 Kulturni obzornik: »Kulturni stiki s sosedi« — 14,40 Parada plošč — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba — 15,30 Poje ženski kvartet iz Trsta.

Kino

KOPER: 16., 17. in 18. junija ameriški barvni cinemascope film ZADNJI VAGON; 19. in 20. junija poljski film EVA HOCE SPATI; 21. in 22. junija ameriški barvni film TARZANOV BOJ ZA ŽIVLJENJE.

IZOLA: 16. junija ameriški cinemascope film HRABRI IN SMELI; 17. in 18. junija nemški film PRED ZAHODOM SONCA; 19. in 20. junija ameriški barvni film TARZANOV BOJ ZA ŽIVLJENJE; 21. in 22. junija ameriški barvni cinemascope film ALEKSANDER VELIKI.

PIRAN: 16. junija angleški barvni film POSEBEN NASMEH; 17. junija angleški barvni film POT V VISOKO DRUŽBO; ob 22. uri italijanski barvni cinemascope film KITAJSKI ZID; 18. junija italijanski barvni cinemascope film KITAJSKI ZID; ob 10. uri matineja domačega filma DEVETI KROG; 19. junija angleški barvni film POSEBEN NASMEH; 20. junija domači film DEVETI KROG; 21. junija nemški barvni film MOJA LEPA MAMA; 22. junija poljski film SRECA JE OPOTECA.

PORTOROŽ: 16. junija ameriški barvni cinemascope film NEKATERI SO PRIHITELI; 17. junija angleški barvni film »POSEBEN NASMEH«; 18. junija angleški barvni film POT V VISOKO DRUŽBO; 19. junija domači film DEVETI KROG; 20. junija angleški barvni film PESEM MRTVIM LJUBIMCEM; 21. junija francoski barvni film LJUBIMCI; 22. junija sovjetski film PRVI DAN MIRU.

SEŽANA: 17. in 18. junija ameriški film PRINC IN IGRALKA; 20. in 21. junija francoski film SLABE ŽENE; 22. in 23. junija nemški film ROMAN GINEKOLOGA.

Pismo uredništvu

Tovariš urednik!

Po objavi vesti »Koprčan — prvi udarnik«, ki ste jo priobčili v Slovenskem Jadrano 12. maja, smo dobili na bode okrajno mladinsko vodstvo več vprašanj mladih bralcev, ki sprašujejo to in ono o letošnji udeležbi mladine našega okraja na avtomobilski cesti »Bratstvo in enotnost« v brigadah.

Predvsem naj povem, da so vsi mladinski aktivni na šolah, v podjetjih in ustanovah ter drugod podrobno obveščeni o letošnji mladinski delovni akciji na avtomobilski cesti. Zato le nekaj važnejših podatkov.

Iz našega okraja bosta letos sodelovali na zvezni akciji dve brigadi. Najprej — 1. avgusta — bo odšla na avtomobilsko cesto srednješolska brigada, ki bo ostala med graditelji en mesec, verjetno v bližini Vranja v Srbiji. Brigada, ki jo bodo sestavljali mladinci in mladinke iz vrst delavske ter kmečke mladine, pa bo odšla na delovišče 1. septembra za dva meseca.

Še nekaj o organizacijskem stavu brigade: brigada je sestavljena iz štirih čet s približno 30 mladinci vsaka. Vsaka brigada ima nadalje svoj štab s komandantom brigade na čelu. Medtem ko skrbi komandant za zunanje življenje brigade in jo zastopa v svetu naselja, odgovarja namestnik komandanta za kulturno in politično udejstvovanje brigadirjev, oziroma je to še naloža sekretarja ZK, referenta za delovišče, za tehnično vzgojo, za šport

in podobno. Delovni čas brigade znaša 6 ur dnevno, tako da imajo brigadirji obilo priložnosti za sodelovanje v raznih krožkih, kjer imajo celo možnost pridobitve kvalifikacije iz raznih strok.

O častnem poslanstvu brigadirjev menda ni treba posebej pisati, saj jih prištevamo med najbolj požrtvovalne graditelje socializma. Zato je tudi razumljivo zanimanje mladine za letošnjo mladinsko akcijo na avtomobilski cesti.

Anton Kovčca

Zakaj tako?

Pripomba na račun pododbora Vodne skupnosti in Komunalne dejavnosti: že leto dni ni nihče očistil spet zasutega z nesnago in popolnoma zapuščenega kanala za hotelom »Zmaga« sredi Ilirske Bistrice. Kdaj se bo spet kdo spomnil nanj?

RAZPIS

Industrijsko-kovinarska šola v Kopru razpisuje za šolsko leto 1961/62 SPREJEM UČENCEV

za strugarje, rezkalce, avtomehanike, strojne ključavničarje, orodjarje, kovače, varilce, tehniške risarje-ke. Učna doba traja tri leta.

Po doseženi kvalifikaciji se absolventi lahko zaposlijo v svojem poklicu ali pa nadaljujejo šolanje na II. stopnji in si pridobijo po dvoletnem šolanju naziv strojne tehnika. Kandidati morajo biti državljani FLRJ in stari od 14 do 18 let. Dokazati morajo, da so z uspehom dokončali osmi razred osnovne šole.

Učenci šole imajo vso oskrbo v Vajenskem domu Koper. Mesečna oskrbovalnina znaša 8.500 din. Interesenti naj vložijo prošnje na Vajenski dom Koper.

Vsi učenci bodo prejeli mesečno nagrado in sicer v I. letniku 2.500 din, vsako naslednje leto pa za 500 din višjo.

Interesenti naj predložijo tajništvo šole do 30. junija naslednje dokumente: 1. lastnorčno napisano in s 50 din kolkovano prošnjo z natančnim naslovom (mesto, kraj, ulica, hišna št. in pošta), 2. zadnje šolske spričevalo, 3. zdravniško spričevalo, v kolikor bo število prijavljenih preseglo 65, bodo sprejemni izpiti iz slovenskega jezika in računstva. Datum sprejemnega izpita bo kandidatom javljen naknadno.

Ravnateljstvo Industrijsko-kovinarske šole Koper

RAZPIS

Komisija za štipendije Občinskega ljudskega odbora Postojna razpisuje

razpisuje

štipendije za te-le šole: 1. na pravni fakulteti — 3 mesta, 2. na ekonomski fakulteti — 2 mesti, 3. na prirodoslovno-matematični fakulteti — 2 mesti za matematiko — fiziko — 1 mesto za biologijo — kemijo in 1 mesto za družbene vede, 4. na filozofski fakulteti — 1 mesto za sociologijo, 5. na Višji pedagogski šoli — 2 mesti za slovenski in srbohrvatski jezik, 2 mesti za matematiko — fiziko, 2 mesti za angleški in nemški jezik in 2 mesti za tehnično vzgojo, 6. na Višji komercialni šoli — 1 mesto, 7. na Šoli za telesno vzgojo — 3 mesta, 8. na Srednji administrativni šoli — 3 mesta, 9. na Srednji glasbeni šoli — 1 mesto, 10. na Srednji gozdarski šoli — 1 mesto, 11. na Učiteljski šoli — 1 mesto.

Prednost pri dodelitvi navedenih štipendij imajo otroci padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja ter študenti in dijaki zadnjih in predzadnjih letnikov.

Prošnje opremljene z naslednjimi listinami: življenjepis, izjava prošilca, da ne prejema druge štipendije, potrdilo o vpisu v šolo ali uspešno opravljenih izpiti, potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o višini otroškega dodatka in o višini prejemkov staršev (če sta zaposlena) mnenje študentske oz. mladinske organizacije, z državno takso 250 din, dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Postojna v 30 dneh po objavi razpisa.

Upravni odbor

Vzgojnega zavoda Elvire Vatovec v Strunjanu

razpisuje delovno mesto RAČUNOVODJE

Pogoji: srednja strokovna izobrazba. — Nastop službe 1. julija 1961 ali po dogovoru. Stanovanjani ni.

RAZPIS

INDUSTRIJSKA KOVINARSKA ŠOLA V KOPRU RAZPISUJE

MESTO RAČUNOVODJE

Zaželena je srednješolska izobrazba z večletno prakso v gospodarskih organizacijah — Nastop službe (takoj ali po dogovoru)

Na podlagi 58. člena pravil trgovskega podjetja »SOČA-KOPER«, Koper, razpisuje upravni odbor podjetja prosto delovno mesto

POSLOVODJE ZA POSLOVALNICO Z USNJEM V KOPRU

Pogoji: visokokvalificirani trgovski pomočnik s 5-letno prakso na poslovodskem mestu ali kvalificirani trgovski pomočnik z 10-letno prakso na poslovodskem mestu — Pismene ponudbe pošljite upravi podjetja — Razpis velja do izpopolnitve delovnega mesta

RAZPIS ŠTIPENDIJ BOLNICA ZA KOSTNO TBC VALDOLTRA razpisuje

naslednje štipendije:

- 2 NA MEDICINSKI FAKULTETI — zadnji letnik
- 2 NA VIŠJI ŠOLI ZA FIZIOTERAPIJE
- 1 NA VIŠJI ŠOLI ZA SOCIALNE DELAVCE
- 1 NA VIŠJI ŠOLI ZA GOSPODINJSKE UČITELJICE (Groblje)
- 5 NA ŠOLI ZA OTROŠKO ZDRAVSTVO

Kolkovane prošnje s predpisanimi prilogami sprejema uprava bolnišnice

KMETIJSKA ZADRUGA »4. JUNIJ« ILIRSKA BISTRICA

Prodaja

OSOBNI AVTO »FIAT 1100-E« in 5 ML. PEDOV »COLIBRI«

Vsa vozila so v v. v. v. stanju — Prodaja bo 19. junija 1961 ob 17. uri za gospodarstvene organizacije, po 19. uri bodo vozila na razpolago tudi zasebnikom — Interesenti morajo položiti 5% vrednosti izključne cene v gotovini ali v vrednostnem čeku

Vodni modelarji so tekmovali

Vodno modelarstvo se je v zadnjih letih v našem obalnem pasu zelo razširilo. Imamo že precej društev LT, v katerih gradi mladinca v svojem prostem času razne vodne modele. Pri tem se razvedri, hkrati pa spoznava način gradnje čolnov. V koprski občini so najbolj aktivna društva Ljudske tehnike na učiteljski, v In-

dustrijski kovinarski Šoli Koper, v bolnišnici Valdoitra, pri Zvezi gluhih in Jadro klub Koper. V svojih klubih izdelujejo različne modele motornih čolnov in modele jadralnic.

V nedeljo, 11. junija, je bilo prvo občinsko prvenstvo modelov motornih čolnov in jadralnic. Tekmovanje je bilo v bazenu pri Moletu. Vreme

je bilo zelo ugodno, saj je po dolgem času spet zasijalo sonce. Za začetek se je zbralo kar lepo število tekmovalcev. Tekmovalo je 25 tekmovalcev v štirih kategorijah. Prvi trije iz vsake kategorije so se uvrstili na okrajno prvenstvo, ki bo v začetku prihodnjega meseca v Portorožu.

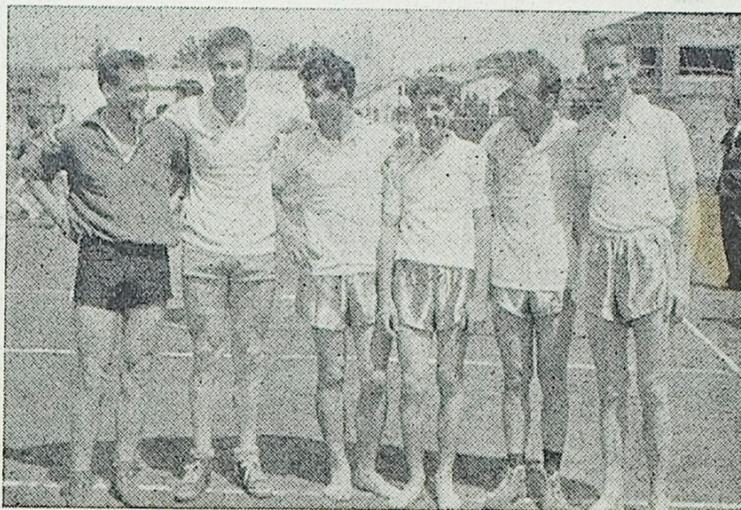
Rezultati:
Kategorija motornih čolnov s krmilnimi motorčki:
1. Franc Gvardjančič 27,0 — LT Učiteljske,
2. Valerija Brentin 28,0 — LT Učiteljske,
3. Edvard Vodopivec 32,4 — Zveza gluhih itd.

Kategorija z vgrajenimi motorčki:
1. Franc Gvardjančič 33,0 — LT Učiteljske,
2. Lado Zorzut 34,4 — LT Valdoitra,
3. Ivan Bezek 34,6 — LT Učiteljske.

Jadralnice »G«:
1. Albert Tavčar — LT Učiteljske,
2. Lado Zorzut — LT Valdoitra,
3. Valerija Brentin — LT Učiteljske.

Kategorija »F-2«:
1. Marsič — Jadro klub, Koper.
Najboljšim ekipam je Občinski odbor LT Koper podaril lepe praktične nagrade.

Friderik SKRINAR

Kljub dobri igri so morali odbojkarji Izole kloniti premočnemu nasprotniku. Rezultat: Tegrad : Izola 3:0 (15:2, 15:13, 15:5)

ODBOJKA

Sežančanke v polni formi

I. republiška liga za člane: Kamnik : Kanal 3:2, Ljubljana : Novo mesto 3:1, Fužinar : Jesenice 3:1, Mežica : Jesenice 3:1.

Lestvica po VI. kolu:

Ljubljana	6	6	0	18:3	12
Novo mesto	6	5	1	16:7	10
Fužinar	7	4	3	18:13	8
Kanal	7	3	4	13:16	6
Kamnik	6	3	3	11:14	6
Mežica	6	2	4	10:14	4
Jesenice	7	1	6	8:19	2
Hoče	5	1	4	6:14	2

V nedeljo, 18. junija, bo odigrano zadnje kolo spomladanskega dela. Zadrževalni tekem so spomladanski del odigrale že tri ekipe: Fužinar, Kanal in Jesenice. V spomladanskem delu so neprijetno presenetili Jeseničani, ki so samo eno srečanje odločili v svojo korist, čeprav so bili v preteklem letu prvaki republiške lige.

I. republiška liga za članice — zadnja skupina: V nedeljo je bilo na sporedu zadnje kolo spomladanskega dela igre. Do sedaj sta nam znana samo dva rezultata: Kamnik : Tegrad 3:0 in Triglav : Jesenice 3:1. Rezultati IV. kola: Jesenice : Kamnik 1:3, Tegrad : Novo mesto 1:3, Sežana : Triglav 3:2.

Lestvica po V. kolu:

Sežana	4	4	0	12:6	8
Novo mesto	3	3	0	9:5	6
Kamnik	4	3	1	11:9	6
Triglav	5	1	4	8:12	2
Jesenice	5	1	4	9:14	2
Tegrad	5	1	4	6:12	2

II. republiška liga za člane — zadnja skupina: rezultati V. kola: Olympia : Tegrad 0:3, Izola : Kropa 1:3, Trebnje : Crnuče 0:3, Zirovnica : Triglav preložena. Rezultati VI. kola: Triglav : Crnuče 1:3, Izola : Tegrad 0:3. Po šestem kolu Tegrad še ni izgubil niti enega seta. K tekmi Izola : Tegrad moramo pripomniti, da je Izola nastopila v močno oslabiljeni postavi, saj so bili na igrišču samo trije igralci prvega moštva, ostale igralce bi bilo potrebno poklicati na odgovornost, ker svojega izostanka niso predhodno upravičili.

V nedeljo, 18. junija, bo na sporedu zadnje kolo, v katerem bo Izola ponovno igrala na domačem igrišču proti TVD Partizanu Zirovnica ob 10. uri.

Lestvica po V. kolu:

Tegrad	5	5	0	15:0	10
Olympia	4	3	1	9:5	6
Crnuče	5	3	2	10:7	6
Kropa	3	2	1	6:8	4
Izola	6	2	3	7:12	4
Zirovnica	3	1	2	4:8	2
Triglav	4	1	3	7:10	2
Trebnje	5	0	5	5:12	0

OKRAJNA LIGA

V nedeljo, 25. junija, bo v Postojni turnir odbojkarških ekip gornje skupine. Nastopili bodo TVD Partizan Postojna, Prestranek, Pivka in Hrplje. Po končanem turnirju gornje skupine bo komisija za odbojko priredila okrajno pokalno prvenstvo in razpisala pokalno prvenstvo in pokal FLRJ. Na pokalnem prvenstvu bodo lahko sodelovale vse ekipe, ki so registrirane pri komisiji za odbojko, kakor tudi sindikalne in solske ekipe s področja OLO Koper. db

REDNA

LETNA KONFERENCA LT

Izvršni odbor Okrajnega odbora Ljudske tehnike Koper je sklenil, da bo IV. redna letna konferenca, ki je bila napovedana za ta mesec v Postojni, sele Jeseni, najbrž oktobra. Ta sklep utemeljujejo predvsem s okolnostjo, da je Ljudska tehnika zavzela v našem okraju tak obseg, da v sorazmerno kratkem času ne bi mogel zbrati vsega gradiva za kar najbolj realno oceno dela v minullem razdobju.

Pač pa bo še ta mesec plenum tega foruma, kjer bodo razen splošne ocene in pregleda dela, sprejeli člani plenuma tudi dokončni delovni program za to leto in proračun.

SKRIVNOSTNE PRIPRAVE NA »TEKMO LETA«

Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da v Koprju pripravljajo nogometno tekmo med poročeni in neporočeni nogometaši. Ker sestavljavci obeh moštva skrbno prikrivajo taktiko in sestavo moštva, nam podrobnosti tega zanimivega srečanja niso znane. Sicer pa šušljajo, da se bodo takrat predstavili javnosti na zelenem polju znani asl kot Lukič, Jermanič, Turčinovič, Gombač in še nekateri drugi, ki se bodo bojevali za to tekmo zopet aktivirali.

PARTIZANSKI MNOGOBOJ V SEŽANI

Preteklo nedeljo je bilo v Sežani nadvse zanimivo prvenstvo v partizanskem mnogoboju, na katerem so dosegli vrste naslednje rezultate: TVD Partizan Koper (mladinci) — III. razred I. stopnja 240,5 točke ali 80,2%; TVD Partizan Koper (člani) — III. razred I. stopnja 285,3 točke ali 95,1 odstotka; TVD Partizan Planina (mladinci) — III. razred IV. stopnja 243 točk ali 81%.

NASPROTNIKI SO ŽE ZNANI

Pred dnevi je bilo v Ljubljani zvebanje za kvalifikacije za vstop v SCL.

V prvem kolu ima NK Izola za nasprotnika NK Branik iz Solkana. Šanse na papirju so v korist NK Izole. V primeru zmage čaka NK Izola v drugem kolu trd oreh in velika preizkušnja — srečanje z zmagovalcem dvoboja NK Kovinar (Maribor) in NK Jesenice.

Zreb je določil naslednji raspored: I. skupina: NK Branik (Solkan) : NK Izola NK Jesenice : NK Kovinar (Maribor)

II. skupina: NK Grafičar (Ljubljana) : NK Celje NK Bela krajina (Crnomelj) : NK Grafičar (Murska Sobota). Prvo kolo bodo odigrali že 18. t. m., povratna srečanja pa 25. junija. Zmagovalca skupin bosta nova člana SCL. Zelimo NK Izoli, da bi uspešno za-

stopal naš nogomet in si utrl pot med najboljše slovenske nogometne moštva.

MLADINSKA OKRAJNA REPREZENTANCA : NK IZOLA 3:3 (1:0)

Za tekmo bi lahko rekli, da je bila zanimiva in v tehničnem pogledu na dostojni ravni. Od šestih golov so kar štiri bili dani z glavo. Sodnik Livio je dosodil tri enajstmetrovke, od katerih je bila samo ena realizirana; zadnji gol je bil dosežen z direktnim strelom s kornerja. Zal pa je te zanimivosti pokvarila groba igra nekaterih igralcev, ki bi lahko brzdati svoje živce vsaj na prijateljskih tekmah. NK Izola s tako igro zares ne bi mogla računati na uspeh v kvalifikacijah, čeprav velja omeniti olajševalno okoliščino, da je moštvo nastopilo brez nekaterih standardnih igralcev.

KOŠARKA

Zmaga Kopra v Postojni

Spomladanski del prvenstva se tudi v koprski okrajni košarkarski ligi približuje kraju. Preostala je samo še tekma med Sežano in Piranom, ki bo odločila, kateremu od obeh moštva bo pripadlo tretje mesto. Prejšnji teden sta bili na sporedu dve tekmi. Koprčani so v Sežani visoko premagali domači Partizan s 77:52, medtem ko je Piran dobil tekmo proti Ilirski Bistrici B brez borbe 20:0.

POSTOJNA : KOPER 27:31

Odločilno srečanje za osvojitve spomladanskega dela prvenstva je bilo v nedeljo v Postojni, kjer je Koper pred 200 gledalci nepričakovano osvojil obe točki, čeprav so bili domačini pred tekmo popolnoma prepričani v svojo zmago.

Koše so dosegli za Postojno Grželj (12), Inocente (3), Lipovž (7) in Zmak (5) ter za Koper Zerjal (10), Petek (3), Hrvatini (4), Muženič (2), Lavrenčič (2), Koren (5), Purkar (3) in Skrinjar (2).

Zmaga Kopra je zaslužena, čeprav bi bil rezultat lahko obraten. Obe moštvi sta prikazali zelo slabo košarko, ki sodi daleč pod nivo njune igre pred letom dni v republiški ligi. Tudi sodnika Znidaršič (Il. Bistrica) in

Jurca (Postojna) sta na nedeljski tekmi vsestransko razočarala. S svojimi odločitvami, ki niso bile nikdar enotne, sta znatno pripomogla k slabi igri in pri tem večkrat očitno oškodovala zmagovalce. Vredno je še omeniti nešportno obnašanje Lipovža in Zmaka ter 17 osebnih metov, iz katerih je Lipovž dosegel samo 1 koš.

LESTVICA:

Koper	4	4	0	233:163	8	+ 70
Postojna	4	3	1	236:141	6	+ 95
Piran	3	1	2	106:127	2	- 21
Sežana	3	1	2	142:176	2	- 34
Il. Bistrica	4	0	4	97:206	0	-109

Poraz Branika v Ilirski Bistrici

V nedeljo so številni ljubitelji košarkarske igre v Ilirski Bistrici zadovoljni zapuščali igrišče. V izredno lepi in napeti tekmi do zadnjega trenutka so domačini zabeležili že šesto zmago v letošnjem košarkarskem tekmovanju. Nasprotnik Branik iz Maribora, ki je že dolga leta član I. slovenske lige, je moral priznati, da so domačini boljši. Rezultat 58:56 (34:28)

nam pove, da je srečanje potekalo do zadnjega sodnikovega zvižga v negotovosti in skrajni napetosti. Gostje z bivšim državnim reprezentantom Pavlovičem na čelu so v prvih minutah igre samo začudeno gledali izredne zadetke razpoloženih domačinov. Vendar so se kmalu znašli. Igro v prvem polčasu lahko smatramo za najboljše, kar jih je Ilirska Bistrica prikazala na domačem igrišču.

V nadaljevanju tekme sta se nasprotnika še bolj zagrizeno spoprijela. Domačinom se ni in ni posrečilo povečati razlike. Nasprotniki gostje iz Maribora so rezultat v 13. minuti celo izenačili. Ko je bilo v tem trenutku pričakovati vodstvo Branika, so štirje zaporedni koši Grlja in Stembergerja odločili tekmo. Najboljši igralci pri Braniku so bili Pavlovič 8, Kline 12, Kačičnik 11, Silih 9, Sajovic 8 in Roštaner 8. Pri domačinih lahko pohvalimo celotno moštvo, saj so vsi po svojih močeh prispevali del k dragoceni zmagi.

LESTVICA:

Ilirija	7	7	0	426:323	14	103
Svoboda	8	6	2	496:419	12	77
Il. Bistrica	8	6	2	444:413	12	31
Tivoli	7	5	2	489:355	10	134
Moste	7	5	2	289:313	10	- 24
Branik	7	3	4	283:270	6	- 13
Proletarec	8	3	5	355:357	6	- 2
Jesenice	7	2	5	283:344	4	- 61
Medvode	7	2	5	292:396	4	-104
Skofja Loka	7	1	6	400:454	2	- 54
Soštanj	7	0	7	283:396	0	-112

Sodnika sta na tekmi z Branikom s svojimi odločitvami večkrat spravila v začudenje tako gledalce, kakor tudi igralce. Napetemu srečanju po svojem znanju nista bila kos. wj

Košarkaši TVD Partizan-Piran so si z izdatno zmago močno popravili uvrstitev na lestvici. — Rezultat: TVD Piran : TVD Sežana 71:23

NEKATERI ŠPORTNIKI ŠE VEDNO NE SPOŠTUJEJO OSNOVNIH NAČEL DISCIPLINE

Ni lahko biti sodnik

Tudi po letošnjem okrajnem nogometnem prvenstvu lahko ugotovljamo, da so bili ljubitelji nogometa priča številnih incidentov, čestokrat celo na samih igriščih. Povzročitelji — bolj ali manj znani kršilci osnovnih načel discipline, ki se nikakor ne morejo otrestiti svojih navad in žolčnih izpadov — so tudi tokrat pokazali, da se ne znajo zvladati v vlogo sodnikov, oziroma da ne razumejo njihovih odločitev. Zopet na drugi strani ni moč mimo ugotovitve, da čestokrat tudi ta ali oni sodnik ne zna vplivati dovolj odločno na posamezne vročekrvneže in ne upošteva te ali one okolnosti, ki bi ji preprečila incident, ne da bi s tem bila oškodovana doslednost njegove razsodbe.

Da sodniki čestokrat zastopajo interese tega ali onega kluba, najbolj ilustrirajo dogodki na nedavno odigrani prvenstveni tekmi med moštvo Tomosa in Izole. Vsi so na primer videli grobe izpade igralca Izole Šošiča nad Tomosovim igralcem Lukičem, vendar sodnik Konič, ki je to tekmo sodil, igralca ni izključil. To je ravnal očitno zato, da ne bi oškodoval Izole, ki si je utrla pot v kvalifikacije za vstop v SCL. Vsekakor je to bila lepa gesta sodnika Koniča, vendar na drugi strani upravičeno vprašanje, zakaj igralec Šošič sam ni bil toliko uviden, da bi vskladal svojo igro z osnovnimi pravili nogometa in hkrati olajšal nalogo sodniku.

Pogosto je tudi slišati, da igralci bodisi hvalijo in cenijo sodnika, ali pa nasprotno — negodujejo ob njegovem doslednem ukrepu z grobimi žalitvami in nešportnimi izrazi. Zares je včasih kazno, da je edino sodnik kriv za neuspeh tega ali onega moštva, skoraj nikoli pa navijači ne upoštevajo grobih izpadov svojih ljubljencev, njihovih zaslug za lepo in dinamično igro in podobno.

Gornji pojavi so vsekakor zelo škodljivi in nedvomno jih bodo morali najbolj energično odpravljati v samih klubih. Neredko je prav od igralcev odvisno, če pride do incidentov in če se znajdejo sodniki pred takimi odločitvami, ki razburijo igralce in publiko. Rayko Krašna

GOVORI 11-17

Med svojim obiskom v Evropi je zakonska dvojica Kennedy obiskala tudi Francijo. Na silki je soproga predsednika Kennedyja Jacqueline v družbi s predsednikom Francije De Gaulleom v Elizejski palači. Daljnje francoske poretke prve dame Amerike je pri Francozih sprožilo živo zanimanje zanj in so jo sprejeli z veliko večjimi simpatijami kot njenega soproga, ki Franciji ne nudi takšne politične podpore, kot bi ta rada videla.

Naš turistični devizni pritok

Znano je, da je pritok deviz v turizmu najčistejši, ker nam zanje ni treba ničesar izvažati. Kakor pridejo, tako tudi ostanejo. Na to važno resnico pri prizadevanjih za dvig tujega turizma pri nas dosti premalo mislimo, pozabljamo pa tudi na neposredno korist, ki jo imajo od pritoka deviz iz turizma naše občine. Te namreč prejemajo od države devizno razliko med splošnim in turističnim kurzom, ki je nižji. Letos je razmerje 750:600 dinarjev pri dolarju. Na teh razlikah so prejele občine koprškega okraja lani od Narodne banke 133.296.556 dinarjev. Največ, 89.615.584 din, je prejela piranska občina, ker je imela največje število tujih turistov; sledi ji nato koprška s participacijo 33.120.000 din, postojnska s 6.557.000 din, izolska, sežanska, hrpeljska in ilirskobistriška pa skupno s 4.003.972 dinarjev. Ti dohodki so namenski in jih morajo občine vložiti v pospeševanje s turizmom povezanih panog, med katere spada tudi reševanje komunalnih nalog v okviru urejevanja krajev.

Kakor je torej važno, koliko tujih turistov privabimo v svoje turistične kraje, tako je tudi važno, koliko deviz turist pri nas pusti, to se pravi: koliko denarja potroši. V tem pa smo pri nas ne samo v okrajnem, marveč tudi v republiškem in zveznem merilu še na zelo slabem. Pri nas potroši tuj turist neprimerno manj kot v turistično bolj organiziranih državah, v Italiji, Švici, Franciji itd. Tam gre namreč neprimerno večji odstotek potrošenih sredstev za zabavo, nakupe itd., kot pa pri nas, kjer teh pridobitnih dejavnosti še ne znamo izkoriščati. Vendar nam je v lanskem letu uspelo odstotek v vsrednjem merilu nekoliko povečati, to pa predvsem z boljšo javno menjalno službo.

Tendence izboljševanja se kaže tudi v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Do 1. maja smo zaznamovali v koprskem

okraju skupno 22.970 turističnih nočitev in od teh 10.303 tujih državljanov, ali 1.421 več kot v istem obdobju lani. Se bolj pa se je dvignil pritok turističnih deviz. Teh smo dobili 36.693.444 din direktno v valuti in 3.486.466 v čekih, torej skupno 40.179.910 dinarjev. Razlika v primerjavi s prillivom deviz med prvimi štirimi meseci letošnjega in prvimi štirimi meseci lanskega leta znaša plus 9.584.910 din v korist letošnjega leta. Ker se Narodna banka in drugi čimtelji resno trudijo, da povečajo mrežo menjalnic in izboljšajo njihovo poslovanje, smemo pričakovati, da bo pritok deviz v našem turizmu tudi v ostalih mesecih, zlasti še v glavni turistični sezoni napredoval.

Diktatorja Trujilla v Dominikanski republiki je na oblasti nasledil njegov dični sin Rafael. Takoj si je dal umeriti generalsko obleko (na sliki), da bi dal svojemu položaju primeren zunanji blesk, hkrati pa je s svojimi pristaši začel s še hujšim strahovanjem in pobijanjem političnih nasprotnikov in vsega ljudstva. Z Američani novi diktator ni preveč na roko, ker so ga zaradi razvratnega življenja vrgli iz vojaške šole v San Domingu v Kaliforniji. Znotraj vse države pa vre in vertneto ne bo treba dolgo čakati na spremembe.

Z zadnjega sestanka med Kennedyjem in Hruščevom na Dunaju: srečanje pred prvim sestankom in razgovori v ameriškem veleposlaništvu.

ZAČETEK V 103. LETU

Amerikanec — seveda! — Joseph Abraham in njegova dvanaajsta žena sta se pred kratkim vrnila s poročnega potovanja po Evropi. »Odločil sem se, da bom začel novo življenje!« je izjavil novinarjem mr. Abraham, ki nima nič manj kot 103 leta in je imel do zdaj v prejšnjih zakonih 65 otrok.

V nedeljo, 11. junija, je bilo na Predmeji partizansko srečanje. Domačine je iznenadil obisk kolektiva tovarne »Sava« Kranj in jim je za njihov doprinos v narodnoosvobodilnem boju daroval televizor. V imenu zbranih prebivalcev Predmeje sta goste pozdravila predsednik krajevne organizacije ZB Alojz Blaško in tajnik Franc Polanc, ki sta se obenem zahvalila za lepo darilo. Skupaj z domačo mladino in bivšimi bori so ob 20-letnici revolucije počastili še spomin 367 znanih in neznanih partizanov v skupni grobnici, na katero so položili vence. Domačini in gostje so nato v planinskem domu priredili miting s pestrim kulturnim programom in se pomerili tudi v streljanju z zračno puško. Naš posnetek kaže partizansko Predmejo z lepim planinskim domom.

VSEZNALSKI ROBOT

Sviciarski inženir Peter Ster je porabil deset let za konstrukcijo robota, ki lahko obrača glavo in roke, hodi, zna plesati valček in tango, kadi in pije in celo igra na orglice. Razen tega robot še odpira in zapira oči in govori nekaj jezikov ter odgovarja na vprašanja.

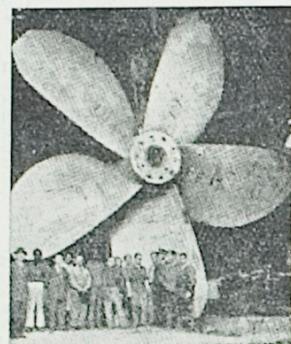

— Misliš res čakati na privoljenje tvoje matere za najino poroko?

Strokovnjak za piščance

V neki milanski vallnici in znani farmi za vzrejo čistokrvne živine dela Japonec Jomio Mano. To je strokovnjak posebne vrste: kakor hitro se piščanec prikluva iz jajca, Mano z enim samim pogledom ugotovi njegov spol. Take strokovnjake za ugotovitev spola imajo na vseh večjih farmah, vendar je malo ta-

ko izrednih kot Japonec Mano. Druge ugotavljajo te stvari razni posebni instrumenti rentgenski žarki itd.

V francoskih ladjedelnicah pristanišča Le Havre so izdelali velikanski ladijski vijak za prvi tanker (ladjo za prevoz tekočih goriv) nosilnosti 72 tisoč ton. Orjaško ladjo gradijo v ladjedelnicah v Dunkerqueju za račun ZDA. Vijak (na sliki) je težak 45 ton in ima premer 8 metrov.

NAZAJ H KOLESU

Pri sistematičnem pregledu 4244 ameriških in 2870 evropskih otrok so ameriški zdravniki ugotovili, da je 57,9 odstotka ameriških in samo 8,7 odstotka evropskih otrok nezadostno telesno razvitih. To dejstvo je spodbudilo predsednika Kennedyja, da je začel propagando za borbo proti pomehuženju ameriške mladine. Predvsem priporoča ameriški mladini, naj bi se čim več vozila s kolesom. Svoje stališče je Kennedy izrazil z besedami: »En sam pogled na neskončne vrste parkiranih avtomobilov pred našimi solami nam kaže, kje je napaka. Zato je moj predlog: nazaj h kolesu!«

16. junij 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — St. 25

VROČINA NA ŠVEDSKEM

Medtem ko pri nas težko čakamo na vroče dni in na kopanje, je zavladovala na Švedskem subtropska vročina. Celo v bližini polarnega kroga je zlezlo živo srebro nad 30 stopinj Celzija. Zaradi te nenavadne vročine so začele pokati ceste kot ob najhujšem mrazu.

Na vsakoletnem beograjskem modnem sejmu je hkrati tudi nekaj modnih revij, na katerih lepe manekenke prikazujejo zadnje krike mode vsega sveta, pa tudi modne dosežke domačih kreatorjev. Revije dosega velik uspeh in so zelo dobro obiskane. Na sliki: manekenka beograjskega sejma prikazuje prikupen model — preprost in hkrati eleganten, da bi ga bila vesela vsaka žena.

KAVBOJSKI KLOBUKI Z JAPONSKEGA

Turisti, ki obiskujejo ameriški zahod in si nabavljajo značilno kavbojsko opremo, so presenečeni ugotovili, da nosijo kavbojski klobuki, ki so jih kupili v Nevadi napis »Made in Japan«.

V vrsti modnih prireditev in prikazovanju blaga za široko potrošnjo v zvezi z našim oblačenjem zavzema vedno bolj vidno mesto kot posrednik med modnimi kreatorji in izdelovalci zlasti tekstilnega blaga beograjski Sejem. Silka kaže razstavno dvorano v enem izmed številnih novih paviljonov na Sejmu, v katerih od časa do časa priredujejo tudi pomembna športna srečanja, kot je bilo evropsko prvenstvo v košarki pred nedavnim in pa pravkar zaključen evropski šampionat v boksu.

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

VI

Mesto je živelo nenavadno življenje. Od jutra do mraka je bilo polno vojaštva. V tej sivozelni trumi je bila prava redkost videti civilno obleko. Vojakji so bili povsod: v trgovinah, v kavarnah, v restavracijah, gostilnah in v tramvajih. In kako naj bi se vedli ti vojaki, ki so bili preplašeni? Ljudem v suknjičih in usnjenih plaščih je bilo jasno, da so obkoljeni. V zadnjem času so vedeli, da so pritisnjeni ob zid in da je zanje edina pot v življenje, pot domov in v domovino — pot po morju. Samo vojaška disciplina, ki so se ji pokoravali skoraj religiozno, jim je branila, da niso vdrli v pristanišče in zasedli prva mesta na ladjah. Skoraj vsakega večera je prišlo na ulicah ali v gostilnah do histeričnih izpadov, ki so jih oficirji z muko in energično preprečevali. Vse to je bila Dementjovu voda na mlin; v takšni zmešnjavi je bilo lažje delati.

Na trgu pred pristaniščem je Dementjov pristopil h gruči oficirjev, ki so stali okoli nekega avtomobila. Bilo jih je pet. Dementjov jih je vprašal, kje bi lahko dobil komandanta pristanišča.

»Tame!«

Eden od oficirjev je pokazal na enonadstropno hišo. Oficirji so pogledali Dementjova previdno in vprašujoče. Eden izmed njih se ni mogel vzdržati in ga je vprašal:

»Odhod?«

»Da in ne.« je rekel Dementjov ravnodušno. »Ne morem najti prtljage, ki je prišla za moj polk.«

»Je mar mogoče, da prihaja semkaj prtljaga tudi za tiste, ki je ne bodo potrebovali?« je vprašal z neprijetnim nasmeškom oficir, ki je imel na čelu brazgotino.

»Ne morem vam odgovoriti.« je rekel Dementjov suho. »Dobil sem povelje, naj poiščem prtljago, in jaz sem dolžan, da povelje izpolnim. Oprostite...« Dementjov se je priklonil in odšel.

Na hodniku poveljstva je kipel od živčnih razgovorov, tako da Dementjovu ni bilo težko ostati tam skoraj pol ure, ne da bi ga kdo opazil, Dementjov je napenjal ušesa. Vsi so govorili le o eni stvari: o evakuaciji iz obkolitve.

Ko je odšel s poveljstva, je Dementjov opazil, da oficirji, s katerimi se je bil razgovarjal, še vedno stoje na istem mestu. Ko je šel mimo njih, se je nasmehnil tistemu z brazgotino in mu dejal:

»Prav ste imeli. Smejali so se mi zaradi prtljage.«

»Še eno vprašanje.« je rekel oficir z brazgotino, kakor da nadaljuje razgovor, ki je tekel brez njega, »še eno vprašanje: kdaj bo nastopil stadij: »Vsi na Berlin?«

»Saj veste.« Dementjov se je trudil, da bi mu obraz izražal skrajno začudenost, ker ga je jel posiljevati smeh. Obilni, belolasi oficir je rekel s suhim, jeznim glasom: »To je treba razumeti tako, da začenja major Raud padati v žensko histerijo.« Z zlobnim nasmehom se je obrnil k oficirju z brazgotino.

»Istočasno pa postaja major Auerbach otročji z vsemi posledicami, ki iz tega izvirajo.« je dejal porogljivo drugi oficir.

Začeli so obirati tudi druge z zasramljivimi besedami.

»Oprostite.« Dementjov je hitro odšel.

Na drugem kraju trga se je ozrl. Oficirji so še vedno glasno govorili.

»Imenitno, gospodje oficirji, imenitno!« si je mislil.

»Kdaj bo nastopil stadij »Vsi na Berlin«, zanima mene prav tako kot vas.«

Dementjov je šel iskat stanovanje. V tihi, ozki uličici, nedaleč od pristanišča je stopil v prvo hišo in se povzpел v drugo nadstropje. Pred vrati stanovanja št. 5 je obstal. Poiskal je zvonec. Vrata so se nemudoma odprla. Med vrati je stal človek z negovanim obrazom; ognjen je bil v dragocen domači suknjič.

»Koga iščete?« je vprašal v polomljeni nemščini.

»Ne koga, marveč kaj,« je rekel Dementjov. »Potrebujem sobo.«

»Nimam.«

»Nikar ne govorite »nimam«. Zdaj ni čas, da bi oficirji Reicha lahko mirno poslušali.« Meni nič tebi nič je človeka odrinil, vstopil in za seboj zaprl vrata.

»Poslušajte me, gospod Oberst...« Možakar je govoril že bolj prijazno.

»No, no...« Dementjov si je razgledoval razkošno urejeno predsobo.

»Moje stanovanje ni eno izmed tistih, ki jih je moč najeti. Visoki uradniki Gestapa, gospod Mülch, mi je rekel, naj se v takšnih primerih obrnem na njega. Dovolite, da ga pokličem.«

»S sobo ni šlo, zato pa vem, da je neke nekakšen Mülch, ki se ukvarja s stanovanji. To mi lahko še koristi...« S takšnimi mislimi je odšel na ulico in še vnaprej iskal stanovanje.

Medtem pa se je že večerilo. Prvi dan njegovega bivanja v mestu se je končal. Kaj vse je doživel v tem dnevu, kolikokrat je že za las ušel smrti! O nevarnosti, ki mu je grozila, je Dementjov pravzaprav razmišljal ves čas. Vendar mu ta nevarnost ni usmerjala korakov. Ni mu bilo treba iti na poveljstvo in potem v hotel. Lahko bi prenočil na kakšnem skritem kraju, kar bi v tem mestu ne bilo ravno težko. Ko je ugledal na trgu oficirje, mu ne bi bilo treba pristopiti in se z njimi zaplesti v razgovor. Tudi zdaj bi šel lahko v hotel, da bi se odpočil. Vendar se mu ni nikamor mudilo. Naj stane kar hoče, še tega dne je hotel dobiti svojo sobo.

Dementjov je obstal na stopnišču v naslednji hiši. Vrata pred njim so imela tablico z napisom: »Pesis A. A. Kdo neki je ta Pesis, ko ima tako lepa vrata. Je trgovec? Zdravnik? Uradnik? Dementjov je pozvonil. Vrata je odprlo ljubko dekle. Njene modre in obokane oči so se od strahu razširile, ko so ugledale nemškega oficirja. Nehote se je za korak umaknila in kriknila: